

Leto XXI. Stev. 19
GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
IVAN SINKOVEC
UREJA UREDNIŠKI ODBOR
List izhaja vsak dan razen
petka. // Cena 10 dinarjev

Ljudska PRAVICA

«LJUDSKA PRAVICA»
USTANOVLJENA 5. OKTOBRA
1934 // MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT 14-DNEVNIK IN
TEDNIK. OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL. 1951 KOT DNEV-
NIK. NATO PA KOT TEDNIK
// OD 1. JUNIJA 1953 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI S «BORBO»

Prijateljstvo indijskega ljudstva spremlja predsednika Tita tudi skozi južne dežele

Bangalore, 22. januarja. (Tanjug.) Nenavadno topli in pristrčni sprejem, ki ga je južna Indija priredila predsedniku Titu, odkar se je včeraj izkrcal v Madrasu, je presejal vsa pričakovanja tako indijskih gostiteljev kot jugoslovanskih gostov. Čeprav je za ta del obiska določenih le nekaj dni in bi moral biti neuradnega značaja, je že včeraj prvi dan bivanja v Madrasu pokazal, da sta predsednik Tito in Jugoslavija tako priljubljena tudi v teh delih Indije, da se sleherni korak jugoslovanskega predsednika spremeni v velike manifestacije indijsko-jugoslovanskega prijateljstva.

Davi je predsednik Tito z »rdečim vlakom« prispel v Bangalore, zimsko prestolnico Majsure. Na svečano okrašeni železniški postaji so ga sprejeli guverner, majsurški maharadža, predsednik deželne vlade Hanumatata, člani vlade, predsednik deželne skupščine Baršan, predsednik vrhovnega sodišča ter drugi civilni in vojaški predstavniki Majsure in Bangalora.

Med delavci v tovarni letal

V Bangaloreu je Tito obiskal največjo indijsko tovarno letal in znanstveni zavod, ki spada med največje v južni Indiji. Popoldne je z avtomobilom nadaljeval potovanje do mesta Majsure, stalne prestolnice te države, kjer bo preživel dva dni.

V tovarno letal, ki zdaj proizvaja športna, šolska in vojna letala ter sestavlja tudi reaktivna, se je predsednik Tito odpravil v družbi ministra za industrijo Sidavirapa. Tovarna je zrasla po razglasitvi indijske neodvisnosti iz majhne delavnice za popraviljanje letal.

»Srečen sem, da sem imel priložnost videti to moderno tovarno, v kateri hkrati z letali nastajajo tudi novi indijski kadri, ki so razvoju Indije tako potrebni.« je zapisal predsednik Tito v knjigo vtisov.

V imenu delovnega kolektiva je ravnatelj tovarne podaril predsedniku Titu srebrni model šolskega letala, ki ga izdelujejo

Manifestativen sprejem v Majsuru

Majsur, 22. jan. (Tanjug.) Tito je nocoj prispel v mesto Majsur, glavno mesto istoimenske države na jugu Indije, ki je kakih 250 milj oddaljeno od Madrasa. Na vsej poti od Bangalora do Majsure so velike množice ljudstva pozdravljale predsednikovo kolono. Vse vasi so bile svečano okrašene z zastavami in zelenjem, predsednik občin pa so pozdravili Maršala in mu izročili vence in cvetje, izražajoč mu dobrodošlico. Tudi v Majsuru, kjer se je predsednik nastanil v palači Lilavati Mahal, so mu ogromne množice priredile nad vse manifestativen sprejem.

Proračunska odbora zaključila delo

Sprejeli so predlog zakona o proračunu LR Slovenije za leto 1955

Ljubljana, 22. januarja
Na današnjem nadaljevanju seje proračunskega odbora Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS so najprej formulirali resolucijo izvršnemu svetu, ki so jo sprejeli na včerajšnji seji. Resolucija izraža predlog proračunskega odbora, da se Slovenska filharmonija, Slovensko narodno gledališče in Ljubljanski koncertni orkester v Ljubljani neodložno prenesejo v leto 1956 v proračun MLO oziroma bodočih skupnosti komun.

Odbor za proračun je nato sprejel predlog zakona o proračunu

Vremensko poročilo

hidrometeorološke službe LRS
Stanje dne 22. januarja 1955 ob 7: Področje visokega zravnega pritiska in se pomaknilo nad južno Rusijo. Atlantske frontalne mase, ki so v zvezi s področjem nizkega zravnega pritiska nad južno Britanijo, pa so zajele Francijo in se pomikajo proti zahodu ter jugovzhodu. V Alpe do teka v višinah še tepej zrak.

Vremenska napoved za nedeljo, 23. januarja: Pretežno oblačno, vmes zlasti v severovzhodni in osrednji Sloveniji, nato tudi v južni. Poznejše ponovno delne razjasnitve, zlasti v višjih predelih. Temperature v nočnatosti med -7 in +1, na Primorskem med +2 in +7.

v tovarni izključno iz indijskega materiala.

Tisoči delavcev so predsedniku Titu priredili navdušene ovacije. »Ceneč vlogo in pomen ustvarjalnega dela indijskih delavcev, obžalujem, da mi ni mož-

ŠELE V SVOBODI je Indija sprostil svoj velikanski ustvarjalni polet

Bangalore, 22. jan. (Tanjug.) »Na nas je napravil globok vtis ustvarjalni polet indijskih delovnih ljudi, kakor tudi uspehi, ki so jih dosegli v tako kratkem času po dosegu neodvisnosti, je izjavil danes predsednik Tito na kosilu, ki ga je njemu na čast priredil v Bangaloreu predsednik majsurške vlade Hanumatata.

Nazdravil je velikemu indijskemu ljudstvu, predsedniku indijske republike in indijski voditelju Nehruju in dejal, da se mu je ob tem obisku posrečilo ustvariti si popolno sliko o novi Indiji, ki se dviga iz zaostalosti. »Na nas niso napravile vtise vaše tovarne, inštituti in gradbišča zato, ker so morda velika in moderna. Nam je povsem razumljivo, da imajo dežele, ki so imele možnosti razvijati se skozi stoletja in sicer čisto na račun drugih dežel, tudi modernejšo tovarno. Toda na nas je napravilo globok vtis in nas prijetno presenetilo vse tisto, kar ste vi v tako kratkem času dosegli, to, da ste v svojih ljudeh zbudili znanje in lastne sile, sprostiti njihove ustvarjalne možnosti in jih

Delhijska deklaracija naj odpravi dvome in bojzani med narodi

Madras, 22. jan. (Tanjug.) Ministrski predsednik Nehru je izjavil, da bo Titov obisk obrodil sadove, ki bodo prispevek k miru na svetu, in da je skupna, v Delhiju podpisana izjava usmerjena na odstranitev dvomov in bojzani, ki ovirajo normalne odnose med narodi.

Izjavil je to jugoslovanskim novinarjem, s katerimi se je nekaj časa razgovarjal po svečanem banketu, ki ga je priredil madraški guverner predsedniku Titu.

»Srečen sem,« je rekel Nehru, »da se med nami mudi predsednik Tito, in sicer ne samo zaradi osebnega zadovoljstva, ki smo ga imeli jaz in moji sodelavci, da smo ga srečali, temveč tudi zaradi doseženih uspehov in sadov, ki jih bo ta obisk obrodil. Ta obisk je velikega pomena predvsem za mir in omogočil je indijski narodu, da si je razširil svoje obzorje glede Evrope. Svet je danes poln dvomov in sumničnja. Proces odstranjevanja tega zla je počasen zaradi strahu. Deklaracija, ki smo jo skupaj podpisali v Delhiju, naj odstrani prav ta strah in sumničnja.«

Nehru je ob slovesu od jugoslovanskih novinarjev še pripomnil, da je zadovoljen, ker bo obiskal Jugoslavijo, izrazil pa je tudi upravičeno upanje, da odnašajo jugoslovanski novinarji iz Indije najboljše vtise.

Proračunski odbor je nato sprejel predlog odluka o začasnem finansiranju republiških potreb v januarju 1955. Potrebe republiških organov in proračunskih zavodov se bodo v januarju finansirale v mejah ene dvanajstine po proračunu za l. 1954 določenih proračunskih izdatkov.

Na koncu je odbor razpravljal še o predlogu zakona o potrditvi sklepnega računa o izvršitvi republiškega proračuna za l. 1953. Državni sekretar za občo upravo in proračun dr. Dougan je pojasnil, da je bil republiški proračun za leto 1953 presežen tako glede dohodkov kot izdatkov. Zato je bil sprejet tudi dodatni proračun. Po pojasnili, zakaj so bili dohodki večji, je poudaril, da so se vsi ti višji dohodki porabili za investicije in za dotacije ljudskim odborom, ne pa za čisto državno upravo, ki je v nekaterih postavkah dosegla celo prihranke.

no videti se z vsemi tukajšnjimi delavci in vsakemu posebej stisniti roko,« je rekel predsednik, na katerega je napravila globok vtis sposobnost indijskih delovnih ljudi, ki so v zadnjih letih spremenili majhno delavnico v veliko moderno tovarno letal in se lotili tudi že proučevanja proizvodnje reaktivnih letal.

Medtem ko so si jugoslovanski gostje ogledovali tovarno, je pribočnik predsednika Tita, letalski podpolkovnik Branko Ivanuš, napravil polet s šolskim letalom indijskega izdelka. Predsedniku je sporočil, da so indijska letala

prepričali, da lahko tudi največje težave premagajo.« Predsednik Tito je dejal, da je vse to dokaz, da igra Indija veliko vlogo ne samo v svoji zunanji politiki, temveč tudi s svojim notranjim razvojem.

Tito je govoril po ministrskem predsedniku Hanumataju, ki mu je nazdravil kot »glasniku miru iz Evrope in velikemu voditelju hrabrih jugoslovanskih narodov«. Silno srečni in počaščeni smo, je rekel ministrski predsednik države Majsur, da lahko v naši sredi pozdravimo velikega državnika Tita, ki je po razgovorih z našim ministrskim predsednikom Nehrujem dal vsemu svetu s skupno indijsko-jugoslovansko deklaracijo častno osnovo za ohranitev miru in rešitev človeštva. Hanumataja je na koncu svoje zdravice poudaril, da ni prav nič slučajno, da sta se državnik Nehru in Tito znašla na istih pozicijah v sedanjem kritičnem trenutku boja za mir. Naši dve deželi težita za istimi cilji in ideali, ki jih podpirajo milijoni ljudi po svetu, je zaključil Hanumataja.

»Srečen sem,« je rekel Nehru, »da se med nami mudi predsednik Tito, in sicer ne samo zaradi osebnega zadovoljstva, ki smo ga imeli jaz in moji sodelavci, da smo ga srečali, temveč tudi zaradi doseženih uspehov in sadov, ki jih bo ta obisk obrodil. Ta obisk je velikega pomena predvsem za mir in omogočil je indijski narodu, da si je razširil svoje obzorje glede Evrope. Svet je danes poln dvomov in sumničnja. Proces odstranjevanja tega zla je počasen zaradi strahu. Deklaracija, ki smo jo skupaj podpisali v Delhiju, naj odstrani prav ta strah in sumničnja.«

Nehru je ob slovesu od jugoslovanskih novinarjev še pripomnil, da je zadovoljen, ker bo obiskal Jugoslavijo, izrazil pa je tudi upravičeno upanje, da odnašajo jugoslovanski novinarji iz Indije najboljše vtise.

Predsednik Tito sindikatom ob deseti obletnici Zveze sindikatov Jugoslavije

Beograd, 22. jan. (Tanjug.) Predsednik republike Josip Broz Tito je poslal Centralnemu svetu Zveze sindikatov Jugoslavije naslednjo brzojavko:
Dragi tovariši! Ob deseti obletnici ustanovitve Zveze sindikatov nove socialistične Jugoslavije pošiljam s tega daljnega potovanja vsem članom sindikatov svoje tovariške pozdrave in tople čestitke.
V tem desetletnem razdobju velike in naporene bitke za izgraditev nove socialistične Jugoslavije so odigrali naši sindikati velikansko vlogo ne le kot voditelji in vzgojitelji delovnih ljudi, marveč tudi s sodelovanjem pri izdajanju različ-

zelo primerna za šolanje, prikladna za akrobatske vaje in moderno opremljena.

S cvetjem in pesmijo so Tita sprejeli v znanstvenem inštitutu

Prav tako so toplo sprejeli predsednika Tita v znanstvenem inštitutu, kjer so mu študenti poklonili cvetje in mu zapeli v pozdrav.

Znanstveni inštitut v Bangaloreu je največji te vrste v Indiji in obsega več oddelkov za prirodoslovne in eksaktne vede, kakor tudi ekonomsko in politično akademijo.

Predsednik Tito si je z zanimanjem ogledal biološki, tehnični, fizični in aeronavtični zavod ter se mudil nekaj časa v glavni knjižnici. V inštitutu so bili tudi člani predsednikovega spremstva.

Opoldne je predsednik vlade države Majsur Hanumatata predsedniku Titu priredil svečano kosilo. Takoj po kosilu je Tito v družbi predsednika vlade Majsure in svojega spremstva z avtomobilom nadaljeval pot v glavno mesto države — Majsur.

Predsednik Tito slika zgodovinske spomenike v Rangunu

EDENOVA »NAJVEČJA DIPLOMATSKA BITKA«

Posredovanje Velike Britanije med Kitajsko in ZDA glede Formoze

London, 22. jan. (Tanjug.) Britanski zunanji minister Eden se bo ta teden osebno zavezal, da bi prišlo do zmanjšanja napetosti med LR Kitajsko in vlado na Formozi. V Londonu poudarjajo, da prevzema Velika Britanija pobudo v prizadevanju, da bi prišlo do prenehanja sovražnosti. Cilj Edenovih naporov je konferenca predstavnikov LR Kitajske in kuomintanske vlade, na kateri bi se sporazumeli o prenehanju sovražnosti.

V londonskih diplomatskih krogih opozarjajo na kritični položaj, ki bi utegnil izzvati najhujše posledice, če ne bi pravočasno intervenirali. London sodi, da so možnosti za posredovanje. Nedavni obisk generalnega tajnika OZN Hammarskjölda na Kitajskem je obrodil večje sadove, kot je bilo doslej znano. Razen tega izražajo prepričanje, da bi bila normalizacija odnosov za obe strani koristna. Jasno je, da Čang Kaj Sek ne more začeti osvajanja Kitajske in tudi pekinška vlada ne bo tvegala osvoboditve Formoze za ceno vojne z ZDA.

Konservativni »Daily Telegraph« sodi, da pakt med ZDA in Čang Kaj Sekom močno otežuje položaj. Če bo ameriški senat ta pakt kmalu ratificiral, bodo ZDA avtomatično dolžne braniti Formozo in Peskadorske otoke.

Nosilke letal ZDA v ožini med Formozo in Kitajsko

Tajpeh, 22. jan. (AP.) Kuomintansko obrambno ministrstvo je objavilo, da so formoska letala sinoči in davi bombardirala kitajske čete in vojaške naprave na Jik Jang Sanu. Bombe so zadele neko kitajsko 8500-tonsko ladjo in še dve manjši.

S Formoze so napadli prav tedaj, ko so tri ameriške nosilke letal odplule iz Manilskega za-

mozo in Peskadorske otoke. Dwight Eisenhower in John Foster Dulles, pripominjajo v Londonu, sta se izrekla za prekinitve sovražnosti, toda opozicija zoper takšno politiko je v senatu zelo močna in če bo prevladala skupina senatorja Knowlanda, bi utegnili pekinško vlado obdolžiti agresije, ko bi to vprašanje predložili Varnostnemu svetu OZN.

»Daily Express« meni, da se London boji takšnega razvoja. Obdolžitev zaradi agresije bi terjala kolektivno akcijo OZN, kot je bilo na Koreji, in Velika Britanija bi se morala znova zaplesti v spopad. Britanska vlada pa je dala Washingtonu razumeti, da bi v tej fazi podprla samo konferenco za prenehanje sovražnosti. Ker ima diplomatske stike z ZDA in LR Kitajsko, ima tudi najboljše možnosti za pobudo, katere cilj bi bila, normalizacija položaja.

»Daily Express« sodi, da je Anthony Eden tako začel »največjo diplomatsko bitko v svoji karieri«.

Washington, 22. jan. (Tanjug.) V njej naj bi zavzel stališče do spopada med Kitajsko in kuomintansko vojsko v formoskih vodah.

V obveščenih krogih napovedujejo, da bo Eisenhower najbrž zahteval od Kongresa pooblastilo, da uporabi letalstvo in pomorske sile za evakuacijo kuomintanske vojske z nekaterih otokov in za to, da bi preprečil morebitni napad na Peskadorske otoke in Formozo. Demokratični senator John Sparkman je poudaril, da ima Eisenhower kot vrhovni poveljnik oboroženih sil že tako pooblastilo. Če pa bi ga vendarle še posebej zahteval, potem je očitno, da bi intervencija ameriškega letalstva pri evakuaciji otokov ob kitajski obali utegnila zaplesti ZDA v spopad s kitajskimi oboroženimi silami.

Diplomatski opazovalci v OZN z veliko pozornostjo spremljajo razvoj dogodkov in ne verjamejo, da bodo ZDA v sedanjem položaju ukrenile karkoli, kar bi položaj zaostrilo.

V Moskvi posvet s sovjetskimi diplomati na Zahodu

London, 22. jan. (Tanjug.) Sovjetski veleposlanik v Londonu Malik je odpotoval v Moskvo na posvetovanje. Bržčas se bo sestal z Malenkovom in drugimi sovjetskimi odgovornimi politikami ter z njimi proučil stike med Vzhodom in Zahodom. Po dveh letih je to njegova prva taka pot v Moskvo. Predstavnik sovjetskega veleposlanstva je izjavil, da je tudi sovjetski veleposlanik v Washingtonu odpotoval v Moskvo na posvetovanje.

Splošen umik z obojega Ta Čen
Hong Kong, 22. jan. (Reuter). Opazovalci v Hong Kongu sodijo, da se je evakuacija otokov Ta Čen že začela, čeprav vlada na Formozi trdi, da je odločeno proti takšnim ukrepom. Intenzivno bombardiranje kitajske obale naj bi bilo pa nov dokaz, da namerava Čang Kaj Sek zapustiti te otoke.

Deset let sindikatov Jugoslavije

Pred desetimi leti je bilo. Še so divjali srditi boji za osvoboditev. Fasistični okupator je krvavel pod silnimi udarci naše vojske in se umakal korak za korakom z naše trpeče in z krvjo prepojene zemlje. Iz vseh krajev naše domovine, iz osvobodjenih in še neosvobodjenih, so prihajali delavski odposlanci v osvobodjeni Beograd, da obnovijo delavske sindikate.

To je bilo v dneh od 23. do 25. januarja 1945.

Zbrali so se predstavniki sindikatov vseh narodov Jugoslavije. Prišli so stari revolucionarji, ki so bili v predprilski Jugoslaviji preganjani in izpostavljeni največjemu terorju, ki so v neprestanih spopadih z meščanstvom ojele, ki so v svojo bit posvetili njemu, čigar je bodočnost — delavskemu razredu in njegovim osvoboditvi.

Med njimi so bili, ki so vodili razredno delavsko gibanje že leta 1919, ki so občutili pso težo »Obznanec« in ki so z Zakonom o zaščiti države postali brezpravni. Bili so med njimi, ki so ustanovili in vodili Neodolne sindikate, ki so delali kot komunisti med delavci v reformističnih in meščanskih sindikatih, da bi jih odvrnili od izdajalskih vodstev. Zbrali so se, ki so utrjevali delavsko enotnost, organizirali stanke, mezdna gibanja, vzgajali delavce v revolucionarje in se pripravljali na odločen udarec.

Prišli so z bojišč. Občleni so bili v vojaška oblačila, domala vsi oboroženi, na rokavih in obratnikih so imeli vojaške znake. To so bili borci-partizani.

Kako velik zgodovinski dan za naš nadaljnji razvoj je bila ta konferenca! Obnovo sindikatov so bili sindikati. Toda to niso bili več stari sindikati kot nekdanj, o bivši Jugoslaviji. Kajti narodnoosvobodilna vojna ni bila samo narodnoosvobodilna, hkrati je bila tudi socialno osvobodilna. Delavski razred je razbil staro oblast izkoriščevalcev, zapečatil je star list zgodovine in odprl novega. V tej borbi si je delavski razred priboril svojo, resnično domovino. Postal je sam gospodar v svoji hiši, ne več sluga ne hlapec. Gospodarja je pognal čez prag, tistega gospodarja, ki nikdar dolgej ni dopustil delovnim ljudem, da nastopajo enotno, ki je, da bi preprečil enotnost delavskega razreda, podzemel vse človeške in nečloveške mere, ustanavljal svoje reformistične in verske sindikate in uporabljal vse buržoazne ustanove, od policije, zaporov, mučenj in fizičnega iztreljanja, da uduši napredno misel.

Novi sindikati so odprli široko vrata vsem delavcem in uslužbenecem, ročnim in umskim. Postali so enotna organizacija vladajočega delavskega razreda, eden njegovih najmočnejših instrumentov. Razumljivo je, da je v takih pogojih tudi položaj naših sindikatov povsem drugačen od sindikatov v buržoazni družbeni ureditvi. Našim delavskim sindikatom ne stoj nasproti sovražna oblast. Na oblasti je delavski razred sam.

In prav zato naši sindikati z vse ljubeznijo podpirajo razvoj naše socialistične domovine. To delajo iz svobodnega in zavestnega spoznanja, kajti vsako drugače zadržanje bi pomenilo ogrožanje pridobitve socialistične revolucije, bi pomenilo zaviranje naše rasti, bi pomenilo škodovati sami nam. Le bežen pogled nazaj nam pokaže, kako veliko in pomembno delo je bilo opravljeno.

Ze na obnovitveni konferenci je bila proglašena nekakšna »mobilizacija«. Gestlo »vse za fronto, vse za zmago« se je vtisnilo v srce slehernemu delovnemu človeku in postalo akcijsko napotilo. Nihče ni upražal za nagrado, ne štel ure, v miru in brez zadostne hrane so delavci oskrbovali naše borbene enote in pripomogli k zmagi nad fašizmom in k obnovi domovine.

»Obnova«. Koliko herojskih dejanj, koliko žrtvovanja in delovnih naporov, da obnovimo uničeno in poskodovano gospodarstvo. Koliko prečutih noči, koliko učenja, da se naučimo gospodariti, da nadoknadimo pomanjkanje strokovnjakov.

»Industrializacija, elektrifikacija«. Kolikšen delovni polet in gibanje za večjo storilnost, kolikšno odgovornost osebnemu ugodju, da bi lahko zgradili osnovo naših blaginj.

In sredi tega delovnega poleta nam je vsem v spominu leto 1948. Informbirovska blokada nam je prizadejala velikansko škodo. Plan sečne je zahteval preusmeritev v lesno industrijo, povečani plani v rudarstvu itd. itd. Sindikati so vložili velike napore za izpolnitev vseh teh nalog in pripomogli, da smo zmagoslavno izšli tudi iz te stiske.

S procesom vse večje industrializacije so neposredni proizvajalci prevzeli upravljanje podjetij v svoje roke. Kolikšna pridobitev! Ne samo za nas, temveč za vse narodno človeštvo. Prvikrat v zgodovini človeštva je delavski razred naše domovine ne samo formalno, temveč stvarno postal gospodar in upravljevalec. Korenine birokratizma so splozreane in razvoj stvarne demokracije, v katerem delovni človek upravlja sam s stvarmi, je vse hitrejši.

V vsem tem desetletnem obdobju lahko trdimo, da je sindikate prevajala edina in iskrena težnja pomagati napredku. Tega ne morejo zamisliti nekateri pojavi, ki niso v skladu s to občo težnjo, ki so v največjih primerih le izraz slabosti posameznikov.

Ob podpori naših državnih in političnih voditeljev, ki so zrasti v boju za ideale delavskega razreda, so postali sindikati močan in nepogrešljiv čimtelj socialističnega napredka, ki vpliva na vsa področja našega življenja. V neprestani borbi proti svojim lastnim slabostim vzgajajo in utrjujejo svoje članstvo in ga usposabljaajo za opravljanje odgovornih nalog v organski družbenega upravljanja, počeni ob gospodarjenja v kolektivni do izpolnjevanja najvažnejših opravil v ljudski oblasti.

In kakorkoli se današnji sindikati oprajo na revolucionarne tradicije razrednega sindikalnega gibanja izpred vojne, je razumljivo, da se je spremenila in se neprestano spreminja v novih pogojih tudi vloga današnjih sindikatov. Kajti v skladu z vse večjo praktično demokracijo, ko neposredni proizvajalci v vse večji meri in vse bolj upravljajo in najrazličnejših družbenih organih na vseh področjih javnega življenja, prevzemajo sindikati nove in nove naloge in to predusmeva na področju usposabljanja svojih članov za uspešno izvrševanje družbenih opravil.

Tudi razprave o organizacijski ureditvi sindikatov imajo ta namen, to je nati način, ki bo najbolje pripomogel k še uspešnejšemu uresničevanju ciljev, ki jih pred seboj postavlja delavski razred naših narodov.

Deset let dela, uspehov in zmag nam je porok, da bodo sindikati kot doslej tudi v bodoče močan steber in čimtelj napredka naše socialistične domovine.

Naj žive delavski sindikati Jugoslavije!

FRANCE BOSTJANČIČ

ZANIMIV IN KORISTEN SESTANEK

Za izboljšanje družbene prehrane

O vlogi industrije konzerv

Pred nekaj dnevi je bil v Beogradu, v prostorih Centralnega sveta Zvezne sindikatov Jugoslavije, zanimiv in koristen sestanek, ki ga je organiziral sindikat delavcev in uslužbencev žilvske industrije. Na sestanku so bili tudi številni ugledni zdravniki, predstavniki državnih ustanov, znanstvenih institutov in žilvskih družtev ter predstavniki največjih podjetij žilvske industrije in industrije konzerv. Razpravljali so o družbeni prehrani in vlogi industrije konzerv v ljudski prehrani. Na sestanku sta bila tudi predsednik Centralnega sveta ZSD J. Džuro Salaj in članica predsedstva Pepca K. K. K.

Ze v začetku je vzbudilo pozornost izvajanje prof. dr. Dušana Boriča iz Instituta za proučevanje ljudske prehrane pri Srbski akademiji znanosti. Dr. Borič je dejal, da je poglavitna naloga instituta in še nekaterih prizadetih čimteljev, da v smislu predora o sestavi prehrane prebravstva predlagajo ustrezne ukrepe. Vsi podatki kažejo, da način prehrane tudi pri industrijskem in kmetijskem prebivalstvu ne ustreza, da ušegne v prihodnosti negativno vplivati na splošno zdravje; življenjsko silo ljudi in na njih delovno sposobnost. Industrija konzerv je zelo pomembna v preskrbi naših delovnih ljudi, zlasti glede na izvensenzonko preskrbo s sadjem in zelenjavo. Toda konzerve zajemajo le nekaj vrst sadja in povrtnin. Podobno je tudi z mesom. Tudi cene niso dostopno

najširšim plastem ljudstva, ki so jim ta živila v prvi vrsti namenjena.

NEUPRAVIČENO VISOKE CENE

Najdlje so razpravljali o cenah izdelkov konzervne industrije. Ugotovili so, da so le-te neupravičeno visoke. Sedaj stane 1 kg teška konzerva graha 180 do 200 din, zelenega fižola 140 do 160 din, paradiznikove meze 280 do 350, sadne meze 280 do 300 itd. Iz tega povzemamo, da je konzervirana povrtnina dvakrat dražja od mesa. Dasiravno le-to ni poceni. Z analizami so ugotovili, da je glavna obravnava v cenah konzerv embalaža, ki pomeni v nekaterih primerih 30 do 50% vrednosti celotne konzerve. Med razpravo so ugotovili, da do tega ne bi smelo priti. Tovarne namreč niso sodelovale med seboj. Vsaka si je prizadevala imeti svoje posebne znamke, varne konzerve in steklenice, kar pa je seveda še bolj otežilo tako neugoden položaj te industrijske panoge.

Embalaža je za konzervno industrijo problem št. 1. Udeleženci posvetovanja so omenili vrsto primerov, ki kažejo, da konzerve tudi kakovostno ne ustrežajo. Predlagali so, da bi bilo pravilno, ko bi alchemični proizvajalci stavili na stiklo razen državnega proizvodnje tudi vsebinsko, pa tudi morebitni odstotek vitaminov, mineralnih snovi in drugih hranljivih sestavin. V tem primeru bi bil predelano meso, povrtnina in sadje

Glavne značilnosti družbenih planov ljudskih republik

V prihodnje naj bi še več investirali v pospeševanje kmetijstva in v graditev stanovanj

Izvršni sveti vseh ljudskih republik so sprejeli osnutke družbenih planov, v Makedoniji pa so ga že začeli obravnavati v Narodnem sobranju. Ljudske skupščine ostalih republik bodo obravnavale pane v glavnem ta mesec in le delno še v februarju. Iz teh planov povzemamo nekaj važnejših elementov, ki kažejo, da se splošni gospodarski razvoj nadaljuje enako hitro kakor doslej. V skladu s smernicami in pooblastili, ki jih daje zvezni družbeni plan, je tudi v republiških družbenih planih čutili težnjo; da bi v prihodnje še več investirali v pospeševanje kmetijstva in v graditev stanovanj.

Zvišanje ravni realnih plač, povečanje proizvodnje prometa in števila v gospodarstvu zaposlenih, vse to so elementi, ki nedvomno dokazujejo, da se bo dvigal tudi življenjski standard, kolikor bodo razmere in pogoji to dopuščali, to se pravi, da bo mo v neposrednejšimi ukrepi vplivali na njegovo znatno zboljšanje.

SRBIJA

INDUSTRIJSKA PROIZVODNJA

Celotni indeks industrijske proizvodnje v letu 1955 bo znašal v primerjavi z lanskim letom 112, in sicer indeks proizvodnje delovnih sredstev 114, potrebnih za reprodukcijo tudi 114, potrebnega blaga pa 109.

SREDSTVA ZA POSPEŠEVANJE KMETIJSTVA

Republiški sklad za pospeševanje kmetijstva znaša 370 milijonov dinarjev, sklad APV 174 milijonov dinarjev, skupaj torej 570 milijonov dinarjev. Ljudski odbori okrajev in mest bodo v svojih družbenih planih tudi upostavili te sklade, v katere bodo plačevali najmanj 5% dodatnega davka na dohodek od kmetijstva.

GIBANJE BREZPOSELNOSTI

Na splošnem družbenem sektorju je predvideno, da bodo leto zaposlili 20.000 delavcev in uslužbencev več kakor lani, od teh 11.000 v industriji. Splošni indeks povečanja zaposlenosti znaša v primerjavi s povprečno zaposlenostjo v lanskem letu 104, samo za industrijo pa 105.

PROMET TRGOVINE IN GOSTINSTVA

Glede na promet v lanskem letu je predvideno, da se bo fizični obseg prometa v trgovini na drobno povečal za 9,5, v gostinstvu pa za 2%.

SREDSTVA ZA GRADITEV STANOVANJ

Celotna sredstva za graditev stanovanj bodo nekoliko manjša, kakor je bilo določeno v prvotnem predlogu. Znašala bodo 3,5 milijarde in zbrali jih bodo takole: 3% celotnih dohodkov republike in ljudskih odborov bo vrglo 1890 milijonov, del dobička gradbenih podjetij 4660 milijonov, 20% dobička premogovnikov po zveznem obdavčenju pa 150 milijonov.

BILANCA ELEKTRICNE ENERGIJE

Področje Srbije bo imelo leto težave v preskrbi z električno energijo, čeprav je predvideno povečanje proizvodnje za kakih 10%. Zato bodo tudi leto potrebne manjše omejitve v potrošnji.

HRVATSKA

INDUSTRIJSKA PROIZVODNJA

Fizični obseg industrijske proizvodnje se bo leto v primerjavi z lanskim povečal za 8%. Največje bo povečanje v črpanju in pridelavi nafte, v črni in barvni metalurgiji, tekstilni industriji in elektrogosposdarstvu. V tej zvezi je predvideno tudi povečanje celotne osebne potrošnje,

in sicer industrijskega blaga za kakih 14%, živil pa približno za 10 odstotkov.

SREDSTVA ZA POSPEŠEVANJE KMETIJSTVA

Kmetijska proizvodnja na Hrvaškem se bo leto v primerjavi s povprečjem 1947/51 povečala za kakih 11%. Da bi to dosegli, bodo porabili za pospeševanje te proizvodnje nekaj nad 4 milijarde dinarjev, in sicer iz republiških in mestnih skladov 1156 milijonov, iz republiškega sklada za vodno gospodarstvo 1530 milijonov in iz sklada za kreditiranje investicij 500 milijonov dinarjev. Razen tega bodo porabili sredstva iz drugih virov, kakor so kmetijstvu namenjena krajevna sredstva, sredstva združnih organizacij in delno investicijski skladi trgovine.

GIBANJE ZAPOSLENOSTI

Višja raven gospodarske dejavnosti se bo zrcalila tudi v večjem številu zaposlenih delavcev in uslužbencev, ki bo naraslo za 5%.

BOSNA IN HERCEGOVINA

INDUSTRIJSKA PROIZVODNJA

Indeks 134,9 celotne industrijske proizvodnje v primerjavi z lanskim letom kaže povečanje, ki je odsev nadaljnega razvoja industrije v tej republiki, zlasti teže.

SREDSTVA ZA POSPEŠEVANJE KMETIJSTVA

V republiškem proračunu je s posebnim namenom za kmetijstvo predvidenih 342 milijonov dinarjev, od česar bodo za zaščito pred poplavami, za osuševanje, za umetno namakanje, zaščito živine pred nalezljivimi boleznimi ter za dotacije zavodov in postajam porabili 146 milijonov, nadaljnjih 135 milijonov za študije, raziskave in nakup opreme, 41 milijonov di-

narjev pa za potrebe ljudskih odborov.

Na podlagi davka na dohodek od kmetijstva, ki bo znašal približno 2,8 milijarde, in po vplačilu v republiški sklad 15% in okrajne sklade najmanj 10%, bodo imeli na razpolago nadaljnjih 330 milijonov dinarjev.

GIBANJE ZAPOSLENOSTI

Računajo, da se bo število zaposlenih v gospodarstvu v primerjavi s povprečnim številom v lanskem letu zaposlenih povečalo približno za 18.600, od tega v industriji za kakih 5200.

PROMET TRGOVINE IN GOSTINSTVA

Blagovni promet v trgovini na drobno se bo po vrednosti povečal za kakih 11%. Brutoprodukt gostinstva bo znašal približno 6417 milijonov.

SREDSTVA ZA GRADITEV STANOVANJ

Za graditev stanovanj bodo porabili v BiH 3758 milijonov. Premogovniki bodo dali 560 milijonov, 5% dohodek okrajev in mest bo vrgel 459 milijonov, 3% dohodek republike in del dobička gradbenih podjetij pa 2719 milijonov. Ta republika se je usmerila na to, da bo republiška sredstva porabila za graditev stanovanj pri ključnih objektih.

BILANCA ELEKTRICNE ENERGIJE

Proizvodnja električne energije bo v celoti krila potrebe BiH v letu 1955, delno pa tudi zahteve sosednih republik. Celotno povečanje proizvodnje bo znašalo v primerjavi s predlanskim letom 176,5%. Hidroelektrarne bodo torej dale po načrtu 569.200 mWh, termoelektrarne pa 165.000 mWh, vtem ko znaša največja možna proizvodnja 438.000 mWh, oziroma termoelektrarn 243.000 mWh.

Prvi agregat Jablanice bo začel redno obratovati aprila, drugi pa poskusno marca 1955. Tretji agregat bo začel poskusno obratovati marca, redno pa novembra. Zmogljivost vsakega agregata znaša 24 mW. V hidroelektrani Jajce II naj bi začel drugi agregat z zmogljivostjo 10 mW poskusno obratovati letos decembra.

Srbiji in Hrvaški bodo dale elektrarne BiH kakih 60.000 mWh, kar pomeni 11,2% celotne proizvodnje.

MAKEDONIJA

INDUSTRIJSKA PROIZVODNJA

V tej republiki pričakujejo, da se bo industrijska proizvodnja v primerjavi s predlanskim letom povečala za 58%, v primerjavi z lanskim pa za 29%.

SREDSTVA ZA POSPEŠEVANJE KMETIJSTVA

Republiški sklad za te namene bo znašal 108 milijonov, sredstva pa bo dobil v obliki 20% osnovnega davka na dohodek od kmetijstva, razen tega pa bodo okrajni in mestni skladi prispevali tudi 20%, od dodatnega davka pa bo na razpolago 191 milijonov. Razen tega bodo porabili del republiških sredstev, in sicer 808 milijonov. Ta sredstva bodo dobili iz dela davka na dobiček, 50% davka na promet tobaka in 50% davka na dohodek od riža.

GIBANJE ZAPOSLENOSTI

Letos bodo v industriji v Makedoniji zaposlili kakih 28.000 delavcev.

PROMET TRGOVINE IN GOSTINSTVA

Promet v trgovini se bo povečal za 8,4% v primerjavi z lanskim letom, v gostinstvu pa za 12,3%.

SREDSTVA ZA GRADITEV STANOVANJ

Ta sklad bo imel na razpolago 1096 milijonov dinarjev. Od tega bodo dobili iz gradbeništvu 606, iz dohodkov ljudskih odborov in republike pa 490 milijonov.

BILANCA ELEKTRICNE ENERGIJE

Celotna proizvodnja bo znašala kakih 133.000 mWh, od česar bo dala za potrebe Srbije kakih 5000 mWh.

POSEBNI UKREPI

Družbeni plan predvideva ustanovitve investicijskih skladov obrtnih in grafičnih podjetij. V te sklade pojde dobiček omenjenih podjetij v višini zveznega davka za dobiček.

ČRNA GORA

Skupščinski odbori v Črni gori bodo začeli obravnavati osnutek družbenega plana čez nekaj dni.

DNEVNA KRONIKA

Edvard Kardelj pristostoval seminarju predavateljev učiteljskih šol

Beograd, 22. jan. (Tanjug). Podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj je danes pristostoval seminarju predavateljev učiteljskih šol LR Srbije, ki ga je organiziral Republiški svet za prosveto in kulturo. Ob tej priložnosti je govoril o nekaterih prosvetnih vprašanjih in odgovarjal na številna vprašanja s področja naše notranje in zunanje politike.

SKLICANJE SEJE ODBORA ZA ZDRAVSTVO IN SOCIALNO POLITIKO REPUBLIŠKEGA ZBORA LJUDSKE SKUPŠČINE LRS

Predsednik odbora za zdravstvo in socialno politiko Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS sklicuje 7. sejo odbora za sredo dne 26. januarja 1955 ob 10. uri v poslojpu Ljudske skupščine LRS v Ljubljani.

Predlog dnevnega reda:

1. Ob.avnava o predlogu proračuna LRS za leto 1955 glede zdravstva in socialne politike;
2. Predlog zakona o obratnih ambulanzah v gospodarskih organizacijah;
3. Predlog zakona o zobozdravstveni službi.

Iz tajništva Ljudske skupščine LRS

Novi industrijski obrati na Hrvaškem

Na Hrvaškem bodo leto dgradili več velikih industrijskih obratov, s čimer se bo znatno povečala proizvodnja važnih izdelkov kot so: jeklo, brezživne cevi, cement in naftni derivati ter proizvodnja valjanih in stiskanih izdelkov iz aluminija in drugih izdelkov.

Seji odborov za gospodarstvo Zvezne skupščine

Beograd, 22. jan. (Tanjug). Odbor za gospodarstvo Zveznega sveta in odbor za gospodarstvo Zvezne ljudske skupščine sta sklicala ločeni seji za 3. februar ob 10. uri.

Oba odbora bosta obravnavala tri zakonske osnutke o prevozu po železnicah, o gozdovih in o vinu.

Pomoč slovenskim šolam v Trstu

Ljubljana, 22. jan. Na pobudo Republiškega odbora sindikata kovinarjev Slovenije delovni kolektivi že dlje zbirajo gromna sredstva za srednje in strokovne slovenske šole v Trstu in njegovi okolici.

Podjetji »Iskra« in »Litostroj« iz Ljubljane, mariborska tovorna avtomobilov in druga podjetja so zbrala blaga v vrednosti več milijonov dinarjev. To blago bodo v najkrajšem času poslali slovenskim šolam v Trstu.

Proračun LR Bosne in Hercegovine sprejet

Sarajevo, 22. jan. Oba Doma ljudske skupščine LR Bosne in Hercegovine sta na današnjih ločenih sejah sprejela republiški proračun za leto 1955, ki določa skupne izdatke in dohodek v znesku 10 milijard 449 milijonov dinarjev. Od tega za prosveto in ljudsko kulturo približno 877 milijonov, za zdravstveno zaščito 397 milijonov din. Zakon o republiškem investicijskem skladu.

Teritorialna razdelitev Zagreba

Zagreb, 22. jan. Včeraj so na enaintrideseti skupni seji obeh svetov MLO Zagreba ocenili delo organov in administracije odborov v minulom letu. O delu je poročal predsednik ljudskega odbora tov. tov. Vječeslav Holjevac. Na seji so sprejeli sklep o ukinitvi in združitvi občin na območju mesta Zagreba. Po tem sklepu naj bi mesto Zagreb imelo 10 občin. Izvolili so tudi člane komisije za ustanovitev skupnosti komun in za izdelavo Statuta.

Trgovinska pogajanja med Jugoslavijo in CSR

Beograd, 22. jan. — V državnem tajništvu za zunanje zadeve sta se danes prvokrat sestali trgovinski delegaciji FLRJ in CSR. Vojdja jugo-

slavske trgovinske delegacije Dragoslav Djurić je izrekel dobrodošlico češkoslovaški trgovinski delegaciji in želel uspešne razgovore v obojestransko zadovoljstvo in v korist obeh dežel. Vodja češkoslovske trgovinske delegacije g. František Marek je poudaril, da bi se morali doseženi rezultati v normalizaciji odnosov med CSR in FLRJ še bolj razširiti s podpisom trgovinskega in plačilnega sporazuma.

Novi industrijski obrati na Hrvaškem

Na Hrvaškem bodo leto dgradili več velikih industrijskih obratov, s čimer se bo znatno povečala proizvodnja važnih izdelkov kot so: jeklo, brezživne cevi, cement in naftni derivati ter proizvodnja valjanih in stiskanih izdelkov iz aluminija in drugih izdelkov.

Plenum Obrtne zbornice LR Srbije

V Beogradu se je začel plenum Obrtne zbornice LR Srbije, ki se ga udeležujejo predstavniki 107 okrajnih in mestnih zbornic. Ta plenum ima velik pomen za nadaljnji napredek obrti v tej republiki ter za gospodarstvo LR Srbije. Po nepopolnih podatkih je bilo lani v Srbiji 57.690 obrtnih delavcev, od tega štvešta 2810 v socialističnem sektorju. V teh delavcah je bilo zaposlenih 109.583 delavcev.

Na Reki so odprli zastopstvo treh slovenskih podjetij

Reka, 22. jan. — V navzočnosti predstavnikov ljudske oblasti in podjetij so danes dopoldne na Reki svečano odprli skupno zastopstvo slovenskih podjetij »Iskra«, »Telekomunikacije« in ljubljanskega Inštituta za elektrozeve.

Namen skupnega zastopstva na Reki, močnem industrijskem in pomorskem središču, je omogočiti potrošnikom s tega področja, da bi si čim laže nabavili proizvode teh treh podjetij.

Prostori zastopništva, za adaptacijo katerih so porabili nad 10 milijonov din, so urejeni zelo okusno in sodijo med najlepše na Reki. Razen modernih kinoprojektorjev, prenosnih kinoaparatur, zvočnikov, najnovejših radijskih aparatov, različnih telefonskih naprav in drugega je v posebnem prostoru razstavljen tudi prvi televizijski sprejemnik, ki so ga izdelali v laboratoriju Inštituta za elektrozeve. Na tej napravi, ki je urejena tako, da lahko sprejema oddaje italijanske televizije, bodo imeli zdaj poskusne sprejeme, katerih se bodo lahko udeležili tudi prebivalci Reke.

Z. R.

Menderesova zagotovila KI NAJ POMIRIJO ARABSKE DEŽELE

Ankara, 22. jan. (AP). Predsednik turške vlade Menderes je pozval Egipt in ostale člane Arabske lige, naj se pridružijo turško-iraškemu obrambnemu paktu. Poziv so tudi objavili v zvezi zasedanja Arabske lige. V njem Menderes poudarja, da predloženi pakt z Irakom ni naperjen proti Arabski ligi. Egipt pa sodi, da naj bi povzročil razdor med arabskimi deželami. Turčiji in Iraku tudi očitajo, da sta se zanj odločili brez posveta z Arabsko ligo. Menderes je poudaril, da bo pakt služil izključno interesom arabskih dežel in miru ne svetu in prispeval k nadaljnjim razširitvi sodelovanja v tem delu sveta. Pristopen bo za vse arabske dežele in zlasti za Arabsko ligo.

Pakt bo jamčil vsem članicam docela enake pravice. Menderes je pripomnil, da je v zadnjem času imel stalne stike z arabskimi deželami in da je že septembra predlagal sestanek tudi s predsednikom egiptovske vlade, a je ta sestanek odgodila na prihodnjo pomlad. Namen poziva pa je pomiriti egiptovsko vlado in najti podlago za razgovore.

Menderes je imel včeraj dve uri dolg razgovor z egiptovskim veleposlanikom.

Kompromisna rešitev?

Kairo, 22. jan. (AFP). — Po mnenju krogov, ki so blizu predsednikom vlad Libanona, Sirije

in Jordanije, ki se zdaj muče v Kairu, je možno, da bodo našli kompromisno rešitev iraško-egiptovskega spora. Ti krogi poudarjajo, da se je med izmenjavo mnenj izkristalizirala naslednja možnost: Arabske dežele, zastopane na tej konferenci, bi odgovorile svoje zasedanje, dokler ne bi predsednik iraške vlade prisel v Kairo in pojasnil svoje politike. Irak naj bi se obvezal, se sporazume z arabskimi deželami, preden bi s Turčijo sklenil napovedani pakt.

Začetek konference

Kairo, 22. jan. (AFP). V egiptovskem zunanem ministrstvu

se je danes začela konferenca predsednikov vlad arabskih dežel. Prvi seji je predsedoval predsednik egiptovske vlade Nasser.

Angleško posredovanje v Kairu

London, 22. jan. (Tanjug). — Ob sestanku ministrskih predstavnikov Arabske lige izjavljajo v londonskih diplomatskih krogih, da je britanska vlada zastavila ves svoj vpliv, da bi se Egipt postavil na čim bolj zmerno stališče nasproti paktu med Irakom in Turčijo. V Londonu domnevajo, da se bodo nekatere arabske dežele le težko sprizgale s turško-arabsko pogodbo.

ARTUKOVIČEVA AFERA V ZDA

Nov začetek starega procesa

Pred nekaj dnevi je v dvorani kazenskega sodišča v Los Angelesu neki sodnik naznanil, da je »obtoženemu Andriji Artukoviču odoben dvomesečni rok, v katerem lahko odgovori na obtožbo.

Pred malone štirimi leti se je začel postopek za izročitev tega vojnega zločinca naši državi. Tedaj so po čistem naključju ugotovili, da živi v ZDA in prebiva v neki razkošni vili na Surside Boulevardu — v najlepšem delu Los Angelesa.

Takoj po predložitvi dokazov — prama facie, kakršne za izročitev zahteva ameriška zakonodaja in določa pogodba z ZDA o vzajemni ekstradiciji, je dal preiskovalni sodnik na-

log, naj Artukoviča aretirajo. Tisk pa je obširno pisal »o balkanskem krovloku, morilcu otrok in podobno, objavljal Artukovičeve fotografije, kako ga uklenjuje vlačožje do zapora.

To se je zgodilo pred štirimi leti, trajalo pa je le dva do tri dni, dokler nekateri vplivni krogi, ki so čutili fašistične begunce iz raznih kraljev svetla in ki so neprijateljsko razpoloženi nasproti novi Jugoslaviji, niso zvedeli za usodo človeka, čigar izročitev ta nova Jugoslavija zahteva.

Tisk je kar čez noč prenehal pisati o Artukoviču. Pred sodiščem so se pojavile priče, med njimi tudi katoliški duhovniki, ki so pod prilogo izjavili, da poznajo Artukoviča kot postnega, bogabolejšega državljanca, ki mirno živi, uživa ugled sosede in vzgaja otroke v verskem duhu.

Dasiravno so ti duhovniki priznali, da niso bili nikdar v Jugoslaviji in da poznajo Artukoviča samo, odkar živi v Los Angelesu, so njegove izpovedbe sodniku zadošale, da ga je takoj izpustil z varščino, ki so jo Artukoviču odvetniki sami širokoerčno ponudili v velikanskem znesku 50.000 dolarjev in tudi takoj plačali.

Sodnik v Los Angelesu je torej tako razsodil v tiste dni, da po ameriških zakonih izpustitev proti varščini ni dovoljena, kadar gre za uboj, ne glede na to, da je sam sodnik ugotovil, da je Artukovič prišel leta 1947 v ZDA pod lažnim imenom in z lažnimi dokumenti od podpore Vatikana, kjer se je po begu iz Jugoslavije skrival, ter svojega bogatega brata, Irvoza iz Los Angelesa, in da odsluži ilegalno življenje v ZDA. Vsakdo, ki pozna ZDA, ve, da je ta okolnost že sama po sebi zadosten razlog za aretacijo in brezobzirno pregon. Sodnik Hull pa je vendarle Artukoviča, ki je bil vrhu tega obtožen množičnih umorov, izpustil, da bi se zagovarjal v prostosti.

Zaščitniki se »nedolžne žrtve komunističnega preganjanja« dejajo Artukoviču na razpolago neomejene gnotna sredstva. Razen velikanskih varščin ima na razpolago tudi tri ugledne in drage odvetnike — dva v Los Angelesu in enega v Washingtonu, ki hite prek celine, da bi pravili obrambo ter najli prvi pravili štab »strokovnjakov« z nalogo, da bi onemogočili izročitev.

Poplave v Franciji so zavzele katastrofalen obseg

Pariz, 22. jan. (Tanjug). Poplave v Franciji, ki so nastale zaradi naglega narasčanja vseh rek, so dosegle katastrofalen obseg. Mnogo mest in vasi je poplavljenih. Več tisoč prebivalcev so izselili iz ogroženih krajev, največ pa v dolinah rek Seine, Marne, Rhône in Garonne. Francoze so pozvali, naj vsestransko pomagajo poplavljenim in jim začasno odstopijo nujne potrebe.

Z VSEH STRANI SVETA

ZDA SE 800 AMERIŠKIH UJETNIKOV NA KITAJSKEM?

Chicago, 22. jan. (AFP). Republikanski senator William Knowland je izjavil, da je v kitajskih zaporih razen 11 letalcev, obsojenih zaradi vojnih zločinov, še več kot 800 ameriških ujetnikov. Ob izmenjavi korejskih ujetnikov jih Kitajci niso izpustili.

JAPONSKA AMERICANI NA OKINAVI

Tokio, 22. jan. (AP). Japonska bo zahtevala od ZDA, naj ameriška vojska v Okinavi neha izkoriščati lastnike stanovanj in delavce. Japonska zveza za državljansko svobodnost je v začetku januarja obdoličila ameriško vojsko, da plačuje v Okinavi domaćinom zelo nizke najemnine.

KP IN BLIŽNJE VOLITVE

Tokio, 22. jan. (AP). Tajnik KP Japonske Josio Siga je izjavil v Osači, da bo na splošnih volitvah, ki bodo na Japonskem v februarju kandidiral 100 članov njegove partije. Med 467 poslancev v japonski skupščini je zdaj le en poslanec KP Japonske.

JUŽNI VIETNAM BEGUNCEV NE PUSTE DOMOV

Saigon, 22. jan. (AFP). Mednarodna komisija za nadzorstvo nad premirjem je uvedla preiskavo sprbe severovietnamske prilozbe, še da več tisoč ljudi, ki so jih nasilno odpeljali na jug, terja, da jih pošljejo nazaj v Severni Vietnam. Preiskava bo trajala brkone 10 dni.

IRAK IZGON EGIPTOVSKIH PROPAGANDISTOV

Kairo, 22. jan. (AFP). Iz Bagdada so izgnali egiptovski misijer pod vodstvom direktorja radijske postaje »Glas Arabov«. Pri tem so zaplenili vse dokumente in gradivo misije, med drugim izjave nekaterih irakških poslancev in novinarjev proti sklenitvi turško-iraške pogodbe.

ZAHODNA NEMCIJA OB LETU OSOREJ

Bonn, 22. jan. (Tanjug). Vrhovni poveljni ameriških sil v Evropi general William Hodze je izjavil, da bo nova zahodnonemška vojska operativno pripravljena leto dni po njenem formiranju. Nova nemška vojska bo tesno sodelovala z ameriško vojsko.

PERU NOVA LEZIŠČA URANA

Lima, 22. jan. (AFP). V bližini Tingo Maria v severnem Peruju so odkrili debele plasti uranove rude, ki baje vsebuje 40% urana.

MEHIKA PROMETNA NESREČA

Mexico, 22. jan. (AFP). Na cesti med Mexico in Baxaco so se sinoči pripetila hudá nesreča, v kateri se smrtno ponesrečilo 30 ljudi. Avtobus poln potnikov je strmoglavil v približno 50 m globok prepad. 10 potnikov, ki je nesrečo preživel, je hudo poškodovanih.

PISMO IZ NEMCIJE

Pohodi molka proti vojski

(OD STALNEGA DOPISNIKA »BORBE«)

Bonn, januarja

Tem ko sta se kancler Adenauer in Mendès-France posvetovala v baden-bademskem hotelu, se je pomikal po ulicah Frankfurtu več kilometrov dolg sprevod socialistične mladine. V »pohodu molka« so nosili mnoga gesla proti nemški oborožitvi in vojni. »Nočemo ne ameriških lovcev, ne ruskih tankov, »Nočemo ne vojakov Atlantske zveze, ne volkspolicejcev« (ljudska policija so oborožene sile v sovjetski okupacijski coni).

Prvi dnevi novega leta so bogati z dogodki, ki kažejo na zaostritev notranji razmer in spopadov v Nemčiji. Hkrati kažejo, na katerih vprašanjih bi se glavni politični boj in za kaj pravzaprav gre. Za osvetlitev naj omenimo dogodke, ki so se pripetili 15. in 16. novembra, v soboto in nedeljo, ko se ljudje ukvarjajo s politiko.

Prvi dnevi novega leta so bogati z dogodki, ki kažejo na zaostritev notranji razmer in spopadov v Nemčiji. Hkrati kažejo, na katerih vprašanjih bi se glavni politični boj in za kaj pravzaprav gre. Za osvetlitev naj omenimo dogodke, ki so se pripetili 15. in 16. novembra, v soboto in nedeljo, ko se ljudje ukvarjajo s politiko.

sednik in nemški minister Erhardt na stopnicah posebnega vlaka. Kancler je ostal v hotelu. Budna javnost je to opazila, ker je ves ceremoniel tega srečanja na sedežu francoskih okupacijskih sil, okrašenem s trobojnicami, jasno poudaril, da je stopil na nemška tla predstavnik okupacijske države. Takoj potem je politična skupina od mraza in čakanja onemogel novinarjem v telefonske celice, dokaj suboparnim uradnim poročilom v rokah.

Ko se je Mendès-France posvajal od Erhardta, je rekel v nemškem jeziku: »Nasvidenje prihodnji teden v Parizu.« Po splošnem mnenju pove ta vladnostni stavek o vsebinski razgovoru v Baden-Badenu več kakor uradno poročilo na dveh tipkanih straneh. Rokoborba se bo pravzaprav nadaljevala v Parizu.

Med uradnimi razgovori so v sosednji dvorani neuradno sedeli predstavniki nemške industrije. Skupaj z Erhardtom so pripravili protipredlog k Mendès-Franceovim načrtom o kontroli nad oboroževanjem in zahtevali od kanclerja, naj Erhardt o osebnem zagovarjanju nemške koncepcije. Za letimi besedami o sodelovanju in skupni obrambi se namreč razvija žilav in neutrudljiv boj za razdelitev profitor in poslov.

Istčasno, ko je Mendès-France zapustil Baden-Baden, je bila končana v Oberhausenu (Porurje) dva dni trajajoča stavka 30.000 rudarjev in kovinarjev. Povod zanjo je bil videz malenkosten. Direktor koncerna Reus je izjavil, da je delavsko sodelovanje »sad pritiska sindikatov«. Ta izjava pa pravzaprav osvetljuje naklepe porušilskih industrij, ki so jih že formulirali v obliki zakonitih predpisov in ki so na dnevnem redu parlamentarnih volitev v Bonnu. Zato so delavci ostro reagirali, ker vedo, da so v Bundesstuu nemočne sile, ki zagovarjajo njihov pravico do sodelovanja.

Tudi Hamburg, ki šteje dva milijona prebivalcev, je bil v soboto dokaj vznemirjen. Senat je prepovedal sindikatu protestni miting proti svečani proslavi obletnice ustanovitve »Bismarckovega rajha«. To poslanje je organiziral združenje bivših borcev »Jeklena čelada« z bivšim generalom Kesselringom na čelu. Do spopada s to organizacijo, ki je vno in odkrito goji in oznanja tradicije iz nedavne minulosti, je prišlo že v več krajih. Največji pa je bil odmev akcije socialističnih demokratov proti oborožitvi Nemčije. V Mainzcu so narodni poslanci in mestni župan nalepili lepake, in delili na križniških letakih. Na njih je bil napisana samo en stavek: »Za združitve,

proti oborožitvi.« Toda ta stavek preprosto in jasno kaže na bistvo spora večjega obsega, ki ga ni moč omejiti samo na spor med vlado in opozicijo. Do demonstracij je prišlo v Hannoveru, Wormsu in drugih mestih v pokrajini Rheinland Pfalz. Ta akcija naj bi zajela vso Nemčijo.

Vzporedno se je vršila v Bad Bollu tajna konferenca, ki se je udeležilo 100 evangeličanskih duhovnikov in bogoslovcev. Novinarjem niso dovolili vstopa. Znano pa je, da se je na konferenci štiri dni bil sroti boj med nasprotniki in zagovorniki vojske. Kaže, da so dosegli sporazum samo v enem vprašanju, da namreč s priznice ne bodo govorili ne za oborožitev, ne proti njej. Za bonnsko politiko je dokaj neugodno, da ji nasprotujejo prav duhovniki, saj se nanašanja na Cerkev. Kakor nepovabljeni berač na svatbo, tako so padli v to nemirno vzdušje bavarski sindikati v münchenški resoluciji. Konferenca deželnih sindikatov je jasno povedala, da ne zapu- ne delavskemu predsedstvu, ne bonnskemu Bundestagu, da bi storila tisto, kar želi nemški narod. Zato predlagajo v resoluciji pletisiti med 6 milijoni članov sindikatov o oborožitvi. Bavarski sindikat, ki šteje pol milijona članov, pa bo organiziral nekakšno ljudsko glasovanje v svoji pokrajini.

Konferenca je predlagala, naj bi organizirali takšno preverjanje ljudskega razpoloženja v vseh pokrajinah. »Z vsemi zakonitiimi sredstvi, razen splošne stavke, proti novi resoluciji, to je akciji goslo münchenške resolucije, ki se ji bodo pridružili najbrž tudi člani drugih sindikatov.

To je prva konkretna akcija proti pariskim pogodbam ne glede na to, ali jih bo Bundestag izglasoval ali ne. Bavarski sindikat meni, da gre za usodne sklepe, ki jih mora odobriti ljudstvo. Socialni demokrati še niso izpričali, ali so pripravljani na takšno akcijo ali ne. Njihovi mitingi in demonstracije so bolj akademskega značaja, govorniki si prizadevajo početi ploskanje, toda tudi sami bod noataknihi čelade na glavo, če bo v zakonu tako rečeno.

Zanimivo so argumenti münchenške konferenca: 1. SZ ne želi vojne, kar kažejo zlasti zadnji dogodki; 2. miroljubne sile na svetu so zaskrbljene sprito dogodkov v Kostariki in Guatemali; 3. vojna ogroža nemško demokracijo in bodo nataknihi čelade na glavo, če bo v škodo standarda delovnih ljudi.

Ne moremo reči, da bavarska resolucija ni vzemirila Bonna. Bavarski sindikat hoče namreč biti prednja straža, lokomotiva, ki ho potegnila za seboj vse sindikalno gibanje in primorala duševdorfsko predsedstvo, da bo opustilo zmerno smer in se držalo sklepa sindikalnega kongresa.

Mnogi udeleženci teh demonstracij se vprašujejo, kajšno korist bodo rodili, saj bo vladna večina v Bundestagu tako ali tako izglasovala pogodbo o oborožitvi Nemčije. Bonnška vlada pa ne prikriva zaskrbljenosti sprito valovanja množic, ki so ga povzročile akcije sindikatov in socialističnih demokratov. Rade Vujović

Milijon ljudi stavka v Porurju

Düsseldorf, 22. jan. (AFP). — Sindikati rudarjev in kovinarjev so zadovoljni, da »se« delavci malone v celoti odzvali pozivu na 24-urno stavko. Skupno stavka danes nad 826.000 delavcev, ki zahtevajo nadaljnje sodelovanje v upravi podjetij in tudi novih koncernov.

Kovinarjev stavka kakih 240 tisoč, ostali so rudarji. Uslužbenci, ki delajo v rudniških upravah, se niso v celoti odzvali temu pozivu. Upravno osebje, katerih uradi so v neposredni bližini samih rudnikov, pa stavka skupno z delavci. V Dortmundu stavkajo rudarji in namočenci skoraj stoodstotno.

Bonn, 22. jan. (Tanjug). Stavka kovinarjev in rudarjev v Zahodni Nemčiji je zajela danes tudi drugo, popoldansko izmeno. Vodstvi obeh sindikatov sta izjavila, da tudi druga izmena skoraj stoodstotno stavka. Tako je danes stavkalo okrog okrog en milijon ljudi. V duisburških premogovnikih je prišlo na popol-

dansko izmeno samo nekaj delavcev. Premogovniki v okolici Essena, Oberhausena in Märsa so docela prazni. V premogovnikih pri Recklinghausenu, kjer je v jutranji izmeni delalo 6% delavcev, je delo popoldne docela prenehalo. V največji državni tovarni cevi in v železarnah v Mühlheimu so prišli popoldne na delo samo delavci, ki vzdržujejo obrat.

Stavke ne spremljajo večji incidenti in doslej policija, čeprav je v pripravnem stanju, še ni intervenirala. Edino pred premogovnikom v Wanne Eicklu je prišlo do pretepa med stavkovnimi stražami in stavkokazi.

Napad na Kostariko domala likvidiran

New York 22. jan. (AP). Iz San Joséja prihajajo vesti, da je upor v glavnem že zadušen. Dokončno uničenje uporniškega gibanja je le še vprašanje nekaj dni. Na ozemlju Kostarike je ostalo 300 do 400 upornikov, ki se bodo morali prej ali slej vdati oblastem.

Adenauer zavrnil

zadnje sovjetsko ponudbo o ureditvi nemškega vprašanja

Bonn, 22. jan. (Tanjug). — Kancler Adenauer je danes ponovno izjavil, da Zahodna Nemčija ne more sprejeti nedavne sovjetske ponudbe glede vzpostavitve diplomatskih odnosov Moskva-Bonn in svobodnih vsemenskih volitev pod mednarodnim nadzorstvom. Adenauer je rekel, da sovjetska vlada dejansko ne želi svobodnih volitev po zahodnem

pojmovanju demokracije, temveč takšne volitve, ki ustrezajo sovjetiskim nazorom. Vzpostavitev diplomatskih odnosov Moskva-Bonn je kancler zavrnil z obrazložitvijo, da sovjetska vlada v svoji izjavi sicer govori o tej možnosti, da pa poudarja odnose Moskva-Pankow, kar po njegovem mnenju pomeni, da sovjetska vlada računa na razkosano Nemčijo.

Na koncu je kancler poudaril, da je edina možnost za združitve Nemčije enotnost zahodnega sveta, v številni Zahodno Nemčijo.

Prvi del svoje izjave je Adenauer posvetil današnji stavki blizu enega milijona zahodnonemških delavcev. Ta stavka je nepotrebna, je rekel kancler, ker zakonita pravica delavcev na sodelovanje ni z ničemer ogrožena. Skodo od te stavke bodo trpeli delavci sami in nemško gospodarstvo, katero bo ta stavka hudo prizadela, je zaključil kancler. Kancler je tudi rekel, da sprejme predlog predsednika Zveze industrijcev Fritzja Berga, naj posreduje v tem sporu, ker je Nemčiji v sedanjem položaju potreben socialni mir.

Kostariški zastopnika v Svetu OAS (Organizacija ameriških držav)

DANES PO SVETU

DVE KITAJSKI

Izjave voditeljev ameriške zunanje politike, naj bi OZN poslegla v spor med Kitajsko in Cankajskom, da bi dosegli premirje, so postale predmet mnogih komentarjev v tujini. Sedanje bitke okrog Tačenskih otokov so omogočile še večjo osvetlitev novih ameriških gledišč. Ze ob sklenitvi vojaške zveze med ZDA in Cankajskom so se pokazale takšne težnje ameriške vlade, S to pogoda o se je namreč vlada ZDA zavezala, da bo sodelovala samo v obrambi Formoze in Pescadorskih otokov, ne pa tudi otokov v formoski morski ožini. Formozu in Pescadorju naj bi torej bila tista »druga Kitajska«, ki bi živelá vzporedno s pravo Kitajsko.

Ce bi kitajska vlada privolila v takšno ureditev, bi ji bila odprta vrata v OZN, Cankajsek pa ne bi izgubil članstva v svetovni organizaciji. ZDA tudi ne bi nasprotovale zasedbi otokov ob obali Kitajske, ki so zdaj v rokah kuomintanških enot. Predstavniki ZDA, Velike Britanije in Nove Zelandije so nedavno proučili možnost, da bi predlagali ZN, naj posredujejo, da bi našli v tem duhu kompromisni izhod.

Po vseh znakih sodče pa pekingska vlada ni pripravljena niti na razgovore o takšnem vprašanju. Pekingska vlada meni, da je Formozu nedolžilo del njenega ozemlja, in se sklicuje na ustrezne sklepe kairske in potsdamske konference, v katerih je rečeno, da bodo Formozo po 50 letih japonske okupacije vrnil Kitajski. In vlada v Pekingu je že večkrat izjavila, da je trdno sklenila osoboditi Formozo.

Japonska zunanja politika

Tokio, 22. jan. (AFP). V zbornici je danes predsednik vlade Hatojama privrkat govoril o splošnih političnih vprašanjih. Izjavil je, da sta »neodvisnost in koekzistenca vodilna motiva japonske politike«. Poglavitna naloga Japonske je doseči neodvisnost in nadaljevati svobodno politiko za zagotovitev svetovnega miru in sodelovanja z drugimi deželami. Japonska bo okrepila svoje oborožene sile in pospešila umik tujih sil iz dežele.

Poplave v Bonnu

NACIONALNI KONGRES INDIJE

Indijski Nacionalni kongres je poseben in originalen pojav. Se več, lahko bi rekli, da v določenem smislu obsega in izraža malone vse najbistvenije komponente sodobnega razvoja Indije, polnega velikih težav in svojevrstnih protislovij, pa tudi perspektiv drugačne prihodnosti te daljne in težko razumljive dežele.

I

Kongres ni nastal kot posledica ali izraz osvobodilne borbe, marveč je bil, nasprotno, zamišljen kot instrument za kanaliziranje in omiljenje čedalje večjega razpoloženja indijskih množic proti kolonialnemu režimu. Ob njegovi ustanovitvi (leta 1885) so se kolonialne oblasti nadejale, da bo moč Kongres stalno držati v »dovoljenih« okvirih. Vodstvo je bilo v rokah domače intelligencije in mladega liberalnega meščanstva, ki sta težila predvsem za omiljenjem metod kolonialne uprave, ne pa tudi za njeno likvidacijo. Toda pod vplivom splošnega razvoja v deželi je prišla v Kongresu deset let po njegovi ustanovitvi do izraza ideja popolne osvoboditve. Pogoji za

je zgodovinsko geslo »Zapustite Indijo«, ki je bilo začetek zaključne etape v boju za osvoboditev Indije. Velika Britanija je bila primorana, da se je kmalu po vojni začela pripravljati na umik iz svoje kolonije, ki je sredi leta 1947 razglasila svojo neodvisnost. Kongres je bil nesporni voditelj in organizator boja indijskih množic, v katerem je skoval izreden politični kapital. Bilo je povsem naravno, da prevzame v osvobodilni državi prav Kongres kot politična organizacija oblast, s tem pa tudi odgovornost za splošni razvoj Indije.

II

Z osvoboditvijo Indije se je iz temeljev spremenil splošni položaj v deželi, s tem pa tudi

da se politično osamosvoje in vključijo v program svoje ožje, strankarske cilje. Tako je socialistična frakcija, ki je dotlej uživala poseben status znotraj Kongresa, že leta 1948 izstopila in ustanovila Socialistično stranko Indije.

Na splošno velja, da so bila prva leta po osvoboditvi (približno do začetka leta 1952) kritično obdobje v dotedanem samostojnem razvoju Indije, s tem pa tudi Kongresa. Značilno je, da je Kongres v tistem obdobju izpričal svojo notranjo moč in začetno lastno politično pot. S tem, da je pobijal inflacionistične težnje in neomejeno naraščanje cen življenjskih potrebščin, da je oživljal in v različnih državni ukrepi urejal najvažnejše gospodarske panoge, je preprečil nadaljnje poslabšanje splošnega notranjega razvoja in tako pripravil nujno potrebne pogoje za začetek izpolnjevanja nalog na področju dolgoročne graditve.

Na družbenem in političnem področju je dosegel zlasti pomembne uspehe v uveljavljanju ustave (v začetku leta 1950) in v organizacijo prvih splošnih parlamentarnih volitev (konec leta 1951 in v začetku leta 1952). Tisto, kar je značilno za Kongres in čemur je treba pripisati, da je zdaj nedvomno najmočnejša organizirana politična sila svobodne Indije, pa so njegovi sestavni deli in težnje, da bi Indija premagala splošno gospodarsko zaostalost in odstranila številne preživlele ostanke, podedovane iz bližnje in daljne minulosti. V tem oziru je vsekakor najpomembnejši petletni načrt o gospodarskem razvoju, ki so ga začeli uresničevati pred dobrimi tremi leti.

Ce hočemo določiti mesto in vlogo Kongresa v sodobnem življenju Indije, se moramo pogledati v njegov notranji značaj in njegove številne specifičnosti. Predvsem je treba upoštevati, da je Kongres heterogena organizacija, da vsi njegovi sestavni deli nimajo in ne morejo imeti enotne ideologije, že zato ne, ker izražajo različne koristi v okviru indijske družbe. V zvezi s tem pa stopajo vsa ta notranja protislovja za zdaj razmeroma malo na plan. Nasprotno, vodstvo Kongresa z Nehrujem na čelu nastopa z izpolnjevanjem ne le petletnega načrta, marveč tudi v drugih oblikah svoje politike na družbenem, političnem in kulturnem področju kot neposredni in odločilni činitelj. Zato lahko rečemo, da vodstvo Kongresa (kar pomeni tudi Kongres v celoti) ne izražajo posebnih koristi kakšnega sloja ali razreda, marveč tudi nekatere najosnovnejše in najbistvenejše težnje oziroma potrebe Indije kot države.

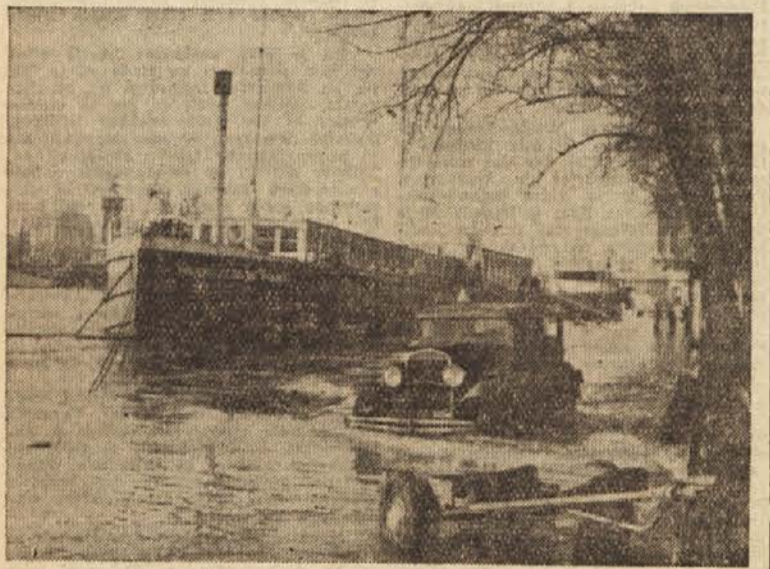
Ce pogledamo uspehe, ki jih je doslej dosegel Kongres, in upoštevamo pri tem uporabljene metode, se moramo vprašati, ali je v vsakem konkretnem primeru izkoristil dane možnosti. V tem oziru so mnenja deljena. Nekateri opozicijske stranke očitajo Kongresu, da v posameznih

vprašanjih ni bil dovolj odločen in da ne stori ničesar za to, da bi se spremenili sedanji družbeni odnosi (kapitalistični oziroma fevdalni), vtem ko drugi nasprotno menijo, da pomeni Kongres s svojo politiko modernizacije notranjega življenja nevarnost za hinduistične družbene in verske tradicije, ki so baje cela tisočletja ohranile specifično podobo Indije.

Zadnja leta je Kongres v določenem oziru celo utrldil svoje vodilno mesto v notranjopolitičnem življenju nove države. Očitno pa je, da pri vsem tem ni mogel v celoti ohraniti značaja splošnega ljudskega gibanja, kakor ga je imel v obdobju osvobodilne borbe. In vendar Kongres zadnje čase krepki politično delo v množicah, da bi jih pritegnil k neposrednemu sodelovanju v akcijah gospodarskega razvoja dežele, saj bi lahko v tem procesu sprejeli tudi petletni načrt kot svoje lastno delo.

Vse kaže, da lahko po pravici domnevamo, da si bo Kongres, kolikor se mu bo posrečilo razširiti in utrditi neposredne stike z množicami, znova pridobil značaj splošnega ljudskega gibanja (tokrat ne gibanja za osvoboditev, marveč za napredek dežele), s tem pa tudi nove možnosti, da bo še učinkoviteje deloval kot glavna in vodilna politična sila Indije.

Nikola Miličević

Seine je preplavila bregove v Parizu

razvoj v takšno smer so dozorevali razmeroma hitro, zlasti v zvezi s prvo svetovno vojno. Toda nastopiti je moral Ghandi, ki je s svojo dejavnostjo omogočil, da je postal Kongres v kratkem času ne le enotna politična organizacija, marveč tudi prava globalna sila in organizator splošne ljudske osvobodilne borbe.

Obdobje od leta 1920, ko je Ghandi po vrnitvi iz Južne Afrike posegel v politično življenje, do osvoboditve leta 1947 je bilo bogato z velikimi dogodki, ki so v temeljih omajali kolonialno oblast. V tem obdobju sta se dočela spremenila podoba in značaj Kongresa, s tem pa tudi splošno vzdušje v Indiji. Ghandi je z razvijanjem svojega gibanja prek Kongresa dvignil to telo iz dotodanje zabubanosti in razvil njegovo stanovsko enostranost ter ga tako povezal in naslonil na indijske množice.

Preusmeritev Kongresa na množice je bila odločilnega pomena za njegov nadaljnji uspeh, enako zanimive in originalne ter konkretne pa so tudi metode, s katerimi je Ghandi v razmeroma kratkem času to dosegel. Čeprav je že takrat vsekakor mislil na osvoboditev Indije kot na določeno nalogo, je ni mogel neposredno poudariti, ker so indijske množice takrat še preveč težile vsakdanje težave. Zato je začel Ghandi mobilizirati množice in jih vključevati v politično življenje s poudarjanjem zahtev, ki so bile enako pereče malone v vseh delih Indije (boj proti neznosnim davkom, omiljenje metod kolonialne uprave itd.).

Na drugi strani pa je Ghandi upošteval miselnost povprečnega indijskega človeka in močan vpliv hinduistične vere, ki je prepovedovala uporabo kakršnega-koli nasilja. Tako se je v začetku omejeval na očer indijskih množic proti tako imenovaniemu nasilnemu nesodelovanju, ki se je v zvezi s »neborbenostjo« pokazalo kot izredno globok vir velikanskih težav kolonialnih oblast.

Boj za ublažitev kolonialnega izkoriščanja je polagoma prerasel v splošno osvobodilno gibanje, katerega moč je kmalu začela nevarno izpdkopavati temelje angleškega gospodarstva. Druga svetovna vojna je privedla do kritične točke protiangliškega razpoloženja širom po Indiji in Ghandi je leta 1942 poudaril svo-

položaj in vlogo Kongresa. Na gospodarskem ter družbenem torišču je bilo mnogo težav. Indija je ostala predvsem z razdelitvijo nekoč enotnega Indijskega polotoka in ustanovitvijo dveh držav (Indije in Pakistana) brez glavnih virov kmetijskih surovin (jute in bombaža), kakor tudi brez velikega dela obdelovalne zemlje. Hkrati so se v komaj ustanovljeni in še premalo utrjeni Indiji razplamtele mnoge sredobne težnje, ki so grozile, da bodo razbile deželo od znotraj. Naposled so tudi v Kongresu samem z vsjo silo pritisnila na plan dotlej zadrževana in v ozadje potisnjena protislovja med njegovimi posameznimi sestavnimi deli oziroma frakcijami.

Pokazalo se je, da je Kongres sestavljen iz izrazito heterogenih skupin. V neposredni zvezi s temi notranjimi premiki so posamezne skupine in frakcije izstopile iz Kongresa misleč, da je po osvoboditvi napočil trenutek,

Agrarno vprašanje v Italiji

Spori zaradi agrarnih odnosov utegnejo izzvati krizo vladne koalicije

Italiji ni težko ugotoviti, kateri socialni in gospodarski problemi so najtežavnejši in najbolj zamotani. Zadolžuje pregledati programe vlad, ki so se izmenjale od leta 1953. Iz teh programov so izpustili prav najtežavnejše probleme. Kot prvo je v seznamu agrarno vprašanje. Po dolgem obotavljanju se je Scelbova vlada šele zdaj začela ukvarjati s tem vprašanjem. Toda vrsta dramatičnih sej predstavnikov vladnih strank je odkrila bistveno nesoglasje in zaostri la notranje odnose tako, da zdaj že javno govore o novi krizi.

Za »večne pogodbe« in proti njim

Spor se razvija v zvezi z zakonom o agrarnih pogodbah. Zakon naj bi urel odnose med lastniki zemlje ter splošni in zakupniki. Pred štiri leti leti parlament uglasoval odlok, po katerem lastniki ne smejo odpovedati pogodbe splošinarjem in zakupnikom. S tem je hotel zaščititi obdelovalce zemlje pred spekulacijami zemljske gospode. Ta odlok je začel značaja in veljal bo, dokler ne bo uveljavljen nov zakon. Glede na vladnih strank so zdaj takšne: socialni demokrati zahtevajo, naj bi zakonilni spretrpanost pogodb, da lastnik ne bi mogel vzeti zemlje splošinarju ali zakupniku, ki jo obdeluje, razen če bi splošinarji ali zakupniki kršili pogodbe, o čemer bi moralo odločiti sodišče. Argumenti socialnih demokratov so: zaščita obdelovalcev in povečanje njihovega zanimanja za kmetijsko proizvodnjo.

Teza liberalcev je nasprotna. Liberalci zahtevajo zagotovitev svobode zemljskih posestnikov, da bi v skladu s položajem na trgu in možnostmi večjega zaslužka in proizvodnje lahko menjali splošinarje in zakupnike. Pogodba bi po zahtevah liberalcev morala nalagati posestnikom dolžnost do splošinarjev samo za eno leto, do zakupnikov pa za tri. Liberalci predlagajo za splošinarje pogodbe na 12, pravijo o predlogu socialnih demokratov, da pomeni dejansko zanikanje lastninskih pravic.

Demokristjani pa bi radi spravili tri dve gledeči v sklad. Po njihovem mnenju je »večnosti« pogodb nesprejemljiva, roki liberalcev pa prekratki. Zato je Scelba predlagal za splošinarje pogodbe na 12, za zakupnike pa na 15 let. Ta predlog ustreza fanfanijevemu stališču katoliškega integralizma, po katerem naj bi koristi posestnikov in obdelovalcev spravili v sklad in zaščitili privatno last-

ništvo v okviru potrebe po večji storilnosti.

Različni gledeči pa niso mogli spraviti v sklad. Socialni demokrati so izjavili, da ne morejo izdati koristi treh in pol milijona splošinarjev, med katerimi imajo svoje volivce, liberalci pa so spet odgovorili, da se nečje izneveriti enemu milijonu lastnikov, katerih svoboda pobude in koristi je v programu liberalizma. Ker se niso mogli sporazumeti, so našli način, da so odgodili vsaj posledice spora: v okviru splošnega zakona o agrarni reformi bodo uveljavili zakon o agrarnih pogodbah.

Agrarna reforma

Italija je ena redkih evropskih dežel, ki je dočkala konec druge svetovne vojne brez uveljavljenja agrarne reforme. Kolonati, kmetje brez zemlje in kakih 65% odvisne delovne sile v kmetijstvu, to so bile razmere, ki jih je podedovala povojna Italija. Agrarno reformo sta diktila pritislek levčarskih strank in potreba po obnovi Italije. Tako se je rodil zakon o agrarni reformi demokrščanskega ministra Scelija, imenovan »zakon poravnave«. Cilj zakona je bil urediti samo najosnovnejše probleme, in sicer v krajih, kjer so agrarne razmere segale predaleč nazaj v srednji vek.

Zakon je predvideval razdelitev 719.050 ha zemlje od skupnih 27.761.000 obdelovalnih hektarov. Razen skrajne omejenosti razdelitve, si je reforma tudi drugače prizadevala, da ne bi prebudo zaleda zemljske gospode. Jemala je predvsem neobdelano in nemeliorirano zemljo. Vlada se je lotila melioracije in graditve naprav za umetno namakanje in začela deliti zemljo kmetom šele po končanih delih.

V smislu proizvodnje so rodili tri ukrepi precejšen uspeh. Italija je dobila več obdelovalne zemlje, proizvodnja v

kmetijstvu se je povečala predlanskim za 16% v primerjavi z največjo proizvodnjo, v graditvi cest, hiš, v mehanizaciji in melioraciji na različnih zemlji pa so investirali 34,7 milijard lir. Napori vlade pa niso rodili tudi ureditve socialne strani agrarne vprašanja. Nasprotno: od že tako zelo omejenih površin, ki so jih razdelili, so dali kmetom dosej komaj dobro polovico (samo 449.769 ha), vtem ko je ostalo od kmečkega dela prebivalcev še zmeraj 49,1% odvisnih obdelovalcev brez zemlje. Organi agrarne reforme so te dni objavili, da je njihovo delo v glavnem zaključeno.

Politični odmevi reforme

Vprašanje socialnih razmer v kmetijstvu je ostalo toroj odprto. V Italiji najhujši v glavnem dve težji: »produktivnost« in socialna. Prva se glasi: z agrarno reformo je treba zagotoviti kot osnovni cilj večjo proizvodnjo in zato je treba ohraniti sedanja velika posvetva. Velikih posestev ne smemo omejevati, marveč razlastiti neobdelano in nemeliorirano zemljo in jo dati po melioraciji kmetom brez zemlje. Temelj splošne agrarne reforme po drugi težji naj bi bila, da bi spremenili socialne in proizvodne odnose v kmetijstvu: posvetva je treba omejiti in zagotoviti, da bo kar največ zemlje pripadlo neposrednim obdelovalcem. Morebitni zastoj v proizvodnji, če bi nastal, bi bil samo začasen in njegove posledice bi odstranile splošno polet kmetijske proizvodnje, ki bi ga sprožila agrarna reforma.

Vlada namerava v kratkem izravnati te nasprotje. Konec januarja hoče spriti svoje predloge. Najbrž bo spet ubrala pot kompromisa, čedalje težavnjega sprito naraščajočega pritiska kmečkih množic, ki dobiva čedalje določnejše organizirane politične oblike. Najnovejši izidi občinskih volitev v agrarnih pokrajinah zelo zgovorno pričajo o tem. Vladne in demokratske stranke so izgubile od 5 do 12%, ki so jih dobili leva opozicija, komunisti in socialisti.

Nedavni razgovori Scelbe s Saragatom in tajniki vladnih strank, kakor tudi Einaudija, s socialnodemokratskim voditeljem, pomenijo pravzaprav poskuse, da bi našli tak kompromis, ki bi obvaroval vlado pred krizo. Kompromis naj bi dosegli na napovedanem predloru demokrščanskih predstavnikov, da bi namreč sedanje najemne odnose v kmetijstvu podaljšali še za 10 let. Frane Barbieri

ČETIRTO LETO SEDANJEGA SOVJETSKEGA PETLETNEGA NAČRTA

Sibirija in Kazahstan preraščata Ukrajino in Povolžje

Moskva, 21. jan. Državni gospodarski načrt SZ je bil lani po podatkih centralne statistične uprave v industriji, kmetijstvu, prometu, kapitalni graditvi, trgovini itd. izpolnjen in presežen. Izpolnilo so ga najvažnejše industrijske panoge, med njimi črna in barvna metalurgija, kemijska industrija, težka strojna in elektroindustrija. V primerjavi s predlanskim letom je lani industrijska proizvodnja v SZ narasla za 13%. Načrta pa niso izpolnili lesna industrija, ministrstvo ribolova ter industrija mesa in mesnih izdelkov.

Ministrstva raznih industrijskih panog so po podatkih statistične uprave dovolila skldljivo politiko glede na državo, ker je industrija izdelovala razne nepotrebne ali malo potrebne predmete, vtem ko je proizvodnjo potrebnih zastavljala. Zaradi pomanjkljive organizacije dela manjše podjetja niso delala ritmično, marveč so pošiljala na trg večina izdelkov konce meseca in tako delala težave finančnemu načrtu.

Cepprav je bila na jugu Ukrajine in v Povolžju suša, je bil pridelek večji kakor predlanskim, ker je bila letina boljša na novih poljih v Sibiriji in Kazahstanu. Država je odkupila lani 271 milijonov pudov (pud = 16,3 kg) žita več kakor predlanskim, v Sibiriji in Kazahstanu pa so posejali 17,6 milijona ha več ali za 4,5 milijona več, kakor je dolocal gospodarski načrt.

Letno poročilo poudarja, da je industrijska proizvodnja omogočila boljše preskrobo kolhozov in sovhozov s kmetijskimi stroji in da so mnoga kmetijska dela mehanizirala. Številke kažejo, da je dobilo kmetijstvo lani nad 800.000 strojev. Zboljšaj se je tudi promet, zlasti prevoz blaga s kamionji. Promet je bil lani za 49% večji kakor predlanskim, prevoz blaga po železnicah pa se je povečal za 35 do 45%. V kapitalno graditvi so investirali 15% sredstev več kakor predlanskim in zgradili 600 velikih industrijskih podjetij.

Nekatera ministrstva, kakor na primer ministrstvo črne in barvne metalurgije, kemijska industrija, strojna in gradbeništvo, pa niso izpolnila načrta, kapitalna graditve. Proizvodnja električne energije je narasla 1,5 kratno. Iz podatkov statistične uprave sledi, da je dobilo prebivalstvo tudi več potrošnih dobrin, raznih tkanin, kuhinjske posode, motocičlov, gramofonov itd. Povečala se je proizvodnja kmetijskih izdelkov in še nekaterih drugih proizvodov, pa še zmeraj ni zadostna, in potreba prebivalstva v zvezi s številnim koloniznim mesu, mlekovo in mlečnimi izdelki, niso bila zadovoljena.

V gospodarstvu SZ je bilo konec lanskega leta zaposlenih 74 milijonov ljudi ali 2 milijona več kakor predlanskim. Zmanjšalo se je število ljulanskih. Zmanjšalo se je število ljudi na neproduktivnih mestih tako, da so jih prevabili v proizvodnjo. Statistika pa številca, da je povečal za 5%, narasli pa so tudi dohodki kolhozov in sovhozov zaposlenih ljudi. Z znižanjem cen je dobilo prebivalstvo lani 20 milijard rubljev v prihodni dohodek se je povečal za približno 15% predlanskim letom približno 20%. Doseženi so bili tudi uspehi na področju šolstva. Strokovnost je v vseh panogah industrije znatno narasla.

Poročilo centralne statistične uprave na koncu poudarja, da ti podatki dokazujejo, da petletni načrt (1951-1955) redno izpolnjujejo, nekatero panogo pa ga tudi presegaajo.

PISMO IZ EGIPTA

BOJ ZA VPLIV

(Od stalnega dopisnika »Borbe«) Kairo, januarja.

Glavno vprašanje Egipta je zdaj boj za vpliv na množice. Razbita opozicija »Muslimanski bratje« in tuje agente so na tem torišču zelo dejavne. Njihovo glavno orožje pa je tihotapljenje raznih lažnih in alarmantnih vesti ter vladi neprijetnih govoric. Te dejavnosti ne smemo podcenjevati, ker se je med ljudstvom stoletja oblikovalo nezaupanje do kakršnekoli akcije centralne oblasti.

Vlada Revolucionarnega sveta z Naserom na čelu se še zmeraj naslanja na vojsko in policijo. V minulih dogodkih so se lahko oficirji prepričali, da je ta podpora samo delno trdna in da na njej ni moč graditi nadaljnega političnega razvoja dežele. O tem so najzgovorneje pričali dogodki lani v marcu, ko je hotel Nagib s podporo bivših političnih strank in »Muslimanskih bratov« strmo glavit Naseru. Oficirji so se morali zahvaliti samo delni podpori vojske in policije, ki sta bili takrat zelo razcepjeni, da so ostali na krmilu državne uprave.

Razgibane množice, ki niso hotele vrnitve na staro, so omogočile oficirjem, da so onemogočili v marcu storjene sklepe in o obnovi bivših političnih strank in prehod na novo parlamentarno življenje.

V minulih devetih mesecih niso ukrenili v Egiptu ničesar, da bi upostavili organizirano množično podporo oficirskega gibanja. In vendar je treba ugotoviti, da uživa vojaška vlada simpatije in da ima pristase med ljudstvom, zlasti od trenutka, ko je začela lani hitreje deliti zemljo, čeprav je še zmeraj ne deli tako hitro, kakor bi bilo potrebno in kakor bi lahko storila.

Nedavno je vlada objavila obnovu političnega življenja in parlamentarizma v začetku prihodnjega leta. Ni dvoma, da stare politične stranke nimajo mnogo upanja, da bi dobile na novih volitvah količkat pomembno včino v parlamentu in da bi v celoti ogrožale oblast oficirskega gibanja. Čeprav so oficirji obljubljali volitve, se še niso izrekli o tem, ali bodo dovolili delo več političnih strank ali pa upostavili enostrankarski sistem. Druga možnost ima v naprednih krogih mnogo pristavev, ki se zavajajo, da bi zopetno delo reakcionarnih političnih strank samo zaviralo obnovo in nadaljnji razvoj dežele. Minulost egiptovskega parlamenta nam nudi primere najhujše zlorabe parlamenta za vladanje moralno pokvarjenih političnih strank. Zato tudi obnova takšnega parlamentarnega življenja nima med ljudstvom omembe vrednih pristavev, razen v nekaterih krogih po velikih mestih. To vsekakor olajšuje vlogo okrog Naseru zbrane skupine oficirjev.

Nihče ne ve, zakaj se oficirji tako obotavljajo z ustanovitvijo lastne politične stranke. Kot objektivni in subjektivni predstavniki meščanskega razreda, in sicer bolj srednjega in zemljiške gospode, bi radi obdržali sedanji družbeni red na nekoliko spremenjenih in naprednejših notranjih odnosih. Od tod njihova negotovost in čedalje večje pomanjkanje radikalnosti pri določanju splošne politike dežele. Morda je v tem treba iskati tudi razlog, zakaj se obotavljajo z ustanovitvijo politične stranke, ker bi ji morali določiti program, ki bi zadovoljeval vse družbene sloje.

KONEC VSTAJE V GUATEMALI. Guatemala, 22. jan. (AP). Guatemalska vlada je objavila, da sta v deželi obnovljena mir in red po vstajah, ki je večerjal izbruhnila v bližini vojaškega oporišča Aurora. Uprniki so napadli oporišče ter ločili Šipresales, vladnim četam je uspelo nasprotne sile razbiti. Med upniki so baje tudi pristasi nekdanjega predsednika Arbanza ter neki politični begunci.

ATOMSKA POLICIJA V ANGLIJI. London, 22. jan. (AFP). Britanska uprava za atomsko energijo hoče dobiti na razpolago kakih 500 stanovev, ki bodo varovali raziskave in v središča za atomske raziskave pod Veliki Britaniji. Tri policijski bodo pod poveljstvom nekdanjega namestnika britanske vojaške policije v Egiptu polkovnika Kristana Graysona.

Kostariški vojniki so odstranili neeksplodirano bombo, ki jo je odvrlo sovražno letalo na Liberijo

HEARSTOVI NOVINARJI NA POTI V MOSKVO

Pariz, 22. jan. (AFP). Direktor skupine ameriških časnikov William Randolph Hearst bo v začetku tega tedna odpotoval iz Pariza v Moskvo v spremstvu glavnega urednika Hearstovega tiska Franka Conniffa ter direktorja agencije »International News Service« Kingsburya Smitha.

PROBLEMI NAŠEGA GOSPODARSTVA

Še vedno preveč uradnikov in premalo strokovnjakov

Od kod še zmeraj nizki učinki v modernih tovarnah? — Izkušnje gospodarskih podjetij na Švedskem — Pomanjkanje inženirjev in tehnikov v proizvodnji

Zvezna ljudska skupščina je nedavno uzakonila novi plačni sistem, ki sicer ne pomeni temeljite spremembe v nagrajevanju, pač pa predvideva bolj elastično določanje zaslužka na podlagi delovne storilnosti. S tem je pravzaprav prišlo na dnevni red eno zelo važnih vprašanj v našem gospodarstvu, namreč vprašanje delovne storilnosti.

Približni podatki in cenitve kažejo, da je delovna storilnost zadnja leta do leta 1951 nenehoma narasla, v tem ko je bila pozneje v nekaterih gospodarskih panogah nespremenjena ali pa je celo padla. Tako je na pr. v premogovnikih rudar med vojno nakopal dnevno kakih 600 kg premoga, leta 1951 pa je odpadlo na enega rudarja dnevno 1242 kg. Naslednje leto (1952/53)

MODERNA OPREMA, TODA ŠE ZMERAJ NIZKA STORILNOST

Ce pa bolje pogledamo poslovanje naših podjetij, bomo videli, da je strokovnost delovne sile, zlasti pomanjkanje kadra strokovnjakov, predvsem inženirjev, tehnikov in mojstrov glavno vprašanje, od katerega je odvisen bolj racionalen in sodobnejši način proizvodnje in povečanje storilnosti. Ta vzrok je celo mnogo odločilnejši kakor slaba opremljenost podjetij. Znano je namreč, da smo po vojni zgradili v naši državi mnogo modernih objektov, ki pomenijo v svetovnem merilu visok tehniki. In vendar če govorimo o storilnosti prav v teh tovarnah, se strokovnjaki strinjajo v mnenju, da je mnogo manjša kakor v podobnih tovarnah v drugih deželah. Navedemo lahko primer nekaterih rudnikov, ki so dobili moderno opremo, kakršno so zadnje čase bolj ali manj uporabljali drugod po svetu. Toda razlika v storilnosti med našimi in tujimi delavci je zelo velika, in sicer v našo škodo.

V ZAGREBU VEČ INŽENIRJEV KAKOR V VSEH HRVATSKIH RUDNIKIH

Škoda, da nimamo popolnejših podatkov, ki bi bolje pokazali, kakšno je to razmerje v vsem našem gospodarstvu. Za zdaj imamo na razpolago samo podatke za premogovno industrijo. Kakor so nedavno poudarili na posvetovanju v Zvezni ljudski zbornici, dela samo v Zagrebu v raznih ustanovah več inženirjev kakor v vseh rudnikih na Hrvaškem. Število inženirjev v premogovnikih je manjše kakor pred vojno, tako da odpade na 1 inženirja 500 rudarjev, v tem ko jih je odpadlo pred vojno 200.

Tudi nepravilen odnos delavskih svetov in kolektivov do strokovnjakov je v nekaterih gospodarskih panogah dokaj pogost pojav, tako da dobi človek vtis, da nismo razumeli in natančno določili mesta strokovnjakov v naporih kolektivov, da bi zboljšali organizacijo proizvodnje in povečali delovno storilnost. Zato se v industrijskih krajih čisto dogaja, da ne morejo dobiti strokovnjakov, ker jim ne preskrbe stanovanj, čeprav trošijo komune denar za manj važne stvari), ali ker so slabo plačani in podobno. Čeprav gre pri nas delno za splošno pomanjkanje strokovnjakov, vendar tisti, ki jih imamo, niso zadovoljni tako, kakor bi morali biti in niso prišli na tisto mesto v gospodarstvu, ki jim pripada.

J. Brkić

ZNANOST V SLUŽBI KMETIJSTVA

Ali bo plevel izginitil z naših njiv?

Za agronome je pojem lepega v naravi relativna zadeva. Pravijo namreč, da vidijo ljubitelji narave v pestrosti cvetočih livad nekaj lepega. Kmetijske strokovnjake pa takšen prizor opozarja na škodo, ki jo dela plevel. Teško je oceniti vsjo škodo, ki jo napravi plevel v kmetijstvu. V strokovni literaturi najdemo podatke, da lahko plevel zmanjša donos za 20% ali celo za 40%, če se močno razraste. Večkrat se zgodi, da morajo kmetje njive preorati, ker drugače plevela n. morejo zatreti. Pa tudi če računamo, da zmanjša plevel donos samo za 10%, je škoda v kmetijstvu velika. Na vsem žitnem polju v naši državi uniči plevel letno kakih 36.250 vagonov žita v približni vrednosti 16 milijard.

PRVI RUDNIK GRAFITA

Na področju okrog Donje Ljubate v beogradskega okruga so našli v zemlji bogata ležišča grafitu. Po obsevu pripravah v lanskem letu so se začela rudarska dela, katerih cilj je ugotoviti gospodarske rezerve rudnega ležišča. Laboratorijske preiskave so pokazale, da je v rudni 6 do 20% grafitna so ležišča, vse kaže, da bodo v tem kraju kmalu odprli prvi rudnik grafitu.

NYLONSKA RIBISKE MREŽE SO NAJBOLJŠE

Naši ribiči se zelo zanimajo za mreže, narejene iz nyloga in perlonov. Prvi so jih začeli uporabljati na otoku Susku in v okolici Sibinje. Ribiči jih zelo hvaležni, ker so za dve tretjini lažje od mrež, narejenih iz bombažne preje. Trpežne mreže iz mreže iz nyloga zdržijo približno leto dni, iz nyloga in perlonov pa do 7 let. Zdrženje za pomorost da bi začelo čimprej izdelovati mreže iz nyloga in perlonov.

VELIKA AKCIJA ZA DAJANJE KRVI NA HRVATSKEM

Na pobudo Glavnega odbora RK Hrvatske so sklicali v Zagrebu sedmihdnevnega akcije za prostovoljno dajanje krvi. Ta akcija bo morala zapolniti približno 200.000 ljudi. Na posvetovanju poudarili, da je bilo v desetih letih akcijah vzelo živahni preprosti ljudje pripravljene, da se medene večidel na industrijske kraje, pa bodo to akcije s predavateljstvom v vseh kar najbolj razširili. Po Hrvatskem bodo potekali in predavateljstvom pomagali pri tevažni akcije za dajanje krvi. Akcije bo vodil poseben odbor strokovnjakov in predstavnikov sveta za ljudsko zdravje in socialno skrbstvo ter bo bilo izraženo tudi mnenje, naj bi se poslovanje te države zavežalo dajanja krvi državljanska dolžnost v nekaterih zgodnjih delih leta 1955.

kašni Dešić (hkrati je sodelavec inštituta za umetnost) pa se vsaka-kor zanimivi. Čeprav moramo presojati te podatke s pridržkom, ker je prišel do njih po deduktivni poti, vendar kažejo, da odpade pri nas na enega inženirja 27,6 delavcev (na Švedskem 8,25). Po podatkih inštituta za delovno storilnost odpade pri nas na 100 delavcev 14 uslužbencev.

Po posameznih panogah je to razmerje takšnotele: v elektro-gospodarstvu odpade 8 uslužbencev, v premogovni industriji 7, v črpanju nafle 21, v črni metalurgiji 10, v industriji barvnih kovin 11, v industriji nekovin 10, v kovinski industriji 19, in v tekstilni industriji 17. Če primerjamo te podatke s predvojnimi, ko je odpadlo na enega uslužbenca 7,5 delavcev, je jasno, da uradniški aparat v podjetjih še zmeraj prevelik, v tem ko se je število tehnikov, zlasti inženirjev, komaj nekoliko spremenilo na boljše.

V ZAGREBU VEČ INŽENIRJEV KAKOR V VSEH HRVATSKIH RUDNIKIH

Škoda, da nimamo popolnejših podatkov, ki bi bolje pokazali, kakšno je to razmerje v vsem našem gospodarstvu. Za zdaj imamo na razpolago samo podatke za premogovno industrijo. Kakor so nedavno poudarili na posvetovanju v Zvezni ljudski zbornici, dela samo v Zagrebu v raznih ustanovah več inženirjev kakor v vseh rudnikih na Hrvaškem. Število inženirjev v premogovnikih je manjše kakor pred vojno, tako da odpade na 1 inženirja 500 rudarjev, v tem ko jih je odpadlo pred vojno 200.

Tudi nepravilen odnos delavskih svetov in kolektivov do strokovnjakov je v nekaterih gospodarskih panogah dokaj pogost pojav, tako da dobi človek vtis, da nismo razumeli in natančno določili mesta strokovnjakov v naporih kolektivov, da bi zboljšali organizacijo proizvodnje in povečali delovno storilnost. Zato se v industrijskih krajih čisto dogaja, da ne morejo dobiti strokovnjakov, ker jim ne preskrbe stanovanj, čeprav trošijo komune denar za manj važne stvari), ali ker so slabo plačani in podobno. Čeprav gre pri nas delno za splošno pomanjkanje strokovnjakov, vendar tisti, ki jih imamo, niso zadovoljni tako, kakor bi morali biti in niso prišli na tisto mesto v gospodarstvu, ki jim pripada.

J. Brkić

TEKMOVANJE »DESET LET SVOBODNE GRADITVE«

Veljko Spahić goji bombaž

Od Mostarja se začena ob Neretvi morskima klimama. Zdi se, kakor bi morskima valovanje našalo toploto po mirnem toku velike reke, ki se v ravnini začena vleči leno po koritu, ki si ga je sama nanesla v stoletjih iz hercegovskih krševitih hribov. Dež je spral hercegovski pogorje. Neretva je v sto in sto letih nanosila sebi lepo ležišče, ki se razteza kakih petdeset kilometrov do morja. Zemlja ob ustju ni vsa obdelana, saj je po večini pod vodo. Le ob bregovih leno in motne reke, kjer je na-

Ena najvažnejših kultur, ki naj bi jih pridelovali v tem predelu, je po mnenju strokovnjakov bombaž. Petletni plan je predvideval, da bi gojili bombaž v čapljinskem in metkoviškem okraju na površini približno 6000 ha. Takrat so tudi postavili odkupno ceno, ki pa ni ustrezala pridelovalcu, ker je bil bombaž le prepecceni glede na druge kulture. Pridelovanje bombaža v širšem obsegu je pa zlasti zavrlu pomanjkanje žitaric. Tako je kmet raje sejal pšenico in koruzo, da se je lahko preživljal.

reč srednje vlaknasti bombaž in meri dolžina vlakna le 22 do največ 27 milimetrov, medtem ko ima najboljši bombaž na primer ob Nilu in Misisipiju tudi 38 milimetrov dolgo vlakno. Naš bombaž štejejo med tako imenovani midling ter ga mešajo z egiptovskim, indijskim, turškim in drugimi. Domači bombaž predelujejo le slovenske predilnice, ker le-te so opremljene za predelavo srednjevlaknastega.

Lansko leto so zasadili bombaža na nekaj manj kot 250 ha površin. Povprečni pridelek na hektar znaša okrog 700 kg. So pa tudi kmetje, ki ga pridelajo po 2000 kg na hektar. Med njimi je najboljši, kakor omenjajo na odkupnih postajah, Veljko Spahić iz Čapljin.

Dobil sem ga doma. Ko pride k njemu, se ti zdi, kakor da ne bi prišel h kmetu. Lep in čist vhod, snažni prostori te prijetno vabijo in še najbolj nasmejana njegovo lice.

»Iz Slovenije? Tu pri nas je mnogo Slovencev. Tudi mi smo imeli na stanovanju oficirja Slovenca.« Bil je poln hvale na račun svojega gosta. »Slišal sem, da ste med najboljšimi pridelovalci bombaža, pa bi rad zvedel od vas, kako je s to stvarjo.« »Škoda, da vam ne morem ustrediti s tem, da bi vam na polju pokazal, kako je z bombažem. Zdal smo ga že pospravili in tudi že oddali odkupnemu podjetju. Z bombažem je lepo delati, mnogo lažje kot na primer s tobakom. Meni se izplača gojiti bombaž. Lepo lahko delo je in ti tudi mnogo prinese, bogato plača trud, ki ga vložiš v obdelavo.«

»Kako je pa, da se kmetje tako branijo bombaža?« »Pri nas so za gojitev bombaža res dobri pogoji. Naši kmetje pa niso dovolj preračunljivi, pravzaprav so po svoje še preveč. Čim zaslužno, da ne bodo imeli dovolj moke ali koruze, ti preprosto preorjejo površine, ki so jih namenili za bombaž, in vsejajo pšenico ali koruzo. Ne računajo pa, da bi se jim mnogo bolj splašalo, če bi si z bombažem raje kupili mnogo več žita, kakor ga sami pridelajo. Meni se gojitev bombaža splašala in ga bom še gojil.«

Zanimalo me je tudi, kaj meni Veljko o drugih kmetijah, ki bi jih lahko gojili na ravnini ob Neretvi. »Tu pri nas bi lahko gojili prav vse zgodnje kulture in take, ki zahtevajo mnogo sonca in toplote. Način obdelave zemlje pa je še vedno nekako primitiven, kmetje se ne morejo še privaditi uspešnejšim načinom kmetovanja, ki jih svetujejo strokovnjaki. Preveč so zaskrbljeni, da jim ne bi česa zmanjkalo in si zato raje pomagajo sami, kakor vedo in znajo. Seveda s tem škodujejo sami sebi.«

Odšel sem od Veljka Spahića z zavestjo, da bodo tudi tu pregan nesistematično in avtarkično obdelovanje zemlje le mlad rod, ki ga vzgajajo v veliki in moderni stavbi kmetijske šole. Le-ti bodo lahko videli in uvideli potrebo, da v njihovih krajih uvajajo kulture, ki uspevajo samo pri njih in so koristne za vso državo.

Milko Stofa

Pridobivanje novih zemljišč v Bosni

nosa nekaj več, je kmet lahko zoral in posadil, kar potrebuje.

Tu je predvsem mnogo vinogradov, ki bi lahko dali dobro vino. Pravijo, da je slabo zaradi tega, ker ga kmetje ne znajo pravilno predelati in vskladiti. Torej ne znajo kletariti.

Tu pridelujejo znameniti paradizično študo Neretve, kakor se radi pohvalijo domačini. Tu bi lahko pridelovali še to in ono, kar drugod po državi ne uspeva tako dobro. Ustje Neretve je za Jugoslavijo Nil, pravijo strokovnjaki. Le da je n. pr. v okraju Metković od 13.000 ha le 3000 ha obdelovalne zemlje. Ostalo je pod vodo in ponekod je celo »kopno« dva do tri metre pod morsko gladino. Strokovnjaki se trudijo, da bi oteli vodi rodovitno zemljo. Pri tem jim pomaga sama Neretva, ki v tem ko poplavlja zemljo, naplavlja tudi velike količine nanosa — gnojne zemlje.

Sele leta 1952 so postavili bombažu novo odkupno ceno in od tedaj so se nekateri kmetje bolj oprljali gojitve bombaža.

Ce vprašam v Mostarju, kako je z bombažem, ti postrežejo s podatki, ki so različni od onih, s katerimi ti napolnijo beležnico v Čapljinah ali v Metkoviću. Povsod pa ti ne pozabijo povedati, da je najboljši pridelovalec bombaža Veljko Spahić. Z bombažem se sicer ukvarja skoraj vsak kmet ob Neretvi in pritoku Trebižatu, mnogo raje pa se ukvarjajo še s tobakom, ker je to vsaj po njihovem mnenju že preizkušena kultura, ki so je vajeni in ker zanesljivo prinese ob letu v hišo lepe denarce. Poleg tega je s tobakom tudi vsa družina zaposlena. Z bombažem pa se ukvarja le gospodar, ki orje in ga sadi, le obrirajo ga lahko tudi ženske in otroci.

Kakovost hercegovskega bombaža je srednja. Tu uspeva nam-

AVTOBUS NA TRAIČNICAH

za prevoz delavcev pri večjih industrijskih krajih

Po pogodbi, ki jo je lani sklenila Generalna direkcija naših železnic z nemško tvrdko »Indigen«, bomo dobili v aprilu 10 avtobusov za vožnjo po tračnicah, tako da bodo v maju že vozili. Nemška tvrdka nam bo izročila tudi vso tehnično dokumentacijo in proračune za izdelavo takšnih avtobusov v naši državi. Izdelovalci jih bo tovarna vagonov »Dragoslav Djordjević-Goša«. Ze v drugi polovici letošnjega leta bo izdelala 20 takšnih avtobusov s prikolicami.

Obeta se nam torej pomemben napredek na poti k modernizaciji naših železnic. V mnogih mestih s razvito industrijo ni dovolj stanovanj in delavci se morajo voziti po 20 ali še več kilometrov daleč. To velja za Zenico, Tuzlo, Beograd itd. Prevoz delavcev in uslužbencev v takšnih krajih povzroča velike težave, ker nimamo dovolj vagonov, pa tudi vlaki vozijo prepočasno. Zato bodo dobili prve avtobuse za vožnjo po tračnicah kraji, kjer so težave s prevozom največje. Sarajevski železniški vozil bo dobil štiri, po dva pa Beograd, Zagreb in Skopje. Pozneje, ko jih bomo izdelovali

S hormonskim sredstvom »Phenoxil« uničujemo plevel na njivah. Na levi strani slike vidimo, kako je to sredstvo uničilo plevel med pšenico, na desni pa, kako se je razrasel plevel, ko niso uporabili »Phenoxilena«.

R. Gajić

AVTOBUS NA TRAIČNICAH

za prevoz delavcev pri večjih industrijskih krajih

Po pogodbi, ki jo je lani sklenila Generalna direkcija naših železnic z nemško tvrdko »Indigen«, bomo dobili v aprilu 10 avtobusov za vožnjo po tračnicah, tako da bodo v maju že vozili. Nemška tvrdka nam bo izročila tudi vso tehnično dokumentacijo in proračune za izdelavo takšnih avtobusov v naši državi. Izdelovalci jih bo tovarna vagonov »Dragoslav Djordjević-Goša«. Ze v drugi polovici letošnjega leta bo izdelala 20 takšnih avtobusov s prikolicami.

Obeta se nam torej pomemben napredek na poti k modernizaciji naših železnic. V mnogih mestih s razvito industrijo ni dovolj stanovanj in delavci se morajo voziti po 20 ali še več kilometrov daleč. To velja za Zenico, Tuzlo, Beograd itd. Prevoz delavcev in uslužbencev v takšnih krajih povzroča velike težave, ker nimamo dovolj vagonov, pa tudi vlaki vozijo prepočasno. Zato bodo dobili prve avtobuse za vožnjo po tračnicah kraji, kjer so težave s prevozom največje. Sarajevski železniški vozil bo dobil štiri, po dva pa Beograd, Zagreb in Skopje. Pozneje, ko jih bomo izdelovali

AVTOBUS NA TRAIČNICAH

za prevoz delavcev pri večjih industrijskih krajih

Po pogodbi, ki jo je lani sklenila Generalna direkcija naših železnic z nemško tvrdko »Indigen«, bomo dobili v aprilu 10 avtobusov za vožnjo po tračnicah, tako da bodo v maju že vozili. Nemška tvrdka nam bo izročila tudi vso tehnično dokumentacijo in proračune za izdelavo takšnih avtobusov v naši državi. Izdelovalci jih bo tovarna vagonov »Dragoslav Djordjević-Goša«. Ze v drugi polovici letošnjega leta bo izdelala 20 takšnih avtobusov s prikolicami.

Obeta se nam torej pomemben napredek na poti k modernizaciji naših železnic. V mnogih mestih s razvito industrijo ni dovolj stanovanj in delavci se morajo voziti po 20 ali še več kilometrov daleč. To velja za Zenico, Tuzlo, Beograd itd. Prevoz delavcev in uslužbencev v takšnih krajih povzroča velike težave, ker nimamo dovolj vagonov, pa tudi vlaki vozijo prepočasno. Zato bodo dobili prve avtobuse za vožnjo po tračnicah kraji, kjer so težave s prevozom največje. Sarajevski železniški vozil bo dobil štiri, po dva pa Beograd, Zagreb in Skopje. Pozneje, ko jih bomo izdelovali

Dobre gospodinjje požlahtne vsakdanje življenje

Velja že star ljudski rek, da žena podpira tri hišne ogle, mož pa enega. No, to je malo prehudo, če bi ga jemali dosledno, toda v hiši pri družinskem gospodarstvu to popolnoma drži. Koliko dobra gospodinja lahko prihrani in kako požlahtni vsakdanje življenje! In to z drobnarijami, z malenkostmi, ki malo stanejo ali pa nič.

Kakor ženske doma, tako izven doma. Organizirane v društvih za napredek gospodinjstva, se trudijo, da bi vse ženske pri gospodinjstvem delu čim manj trpele in da bi s pametnim gospodarjenjem čimveč prihranile, toda ne znižanjem življenjske ravni. Koliko hvale vedo samski ljudje v Kranju o teh ženskih društvih! Velike skrbi in stiski so jih rešile ženske: umazano perilo prinesejo v gospodinjjski biro, posamezne gospodinjje ga doma operajo, v skupni šivalnici pa zašijejo in zlikajo. Take gospodinjjske biroje in šivalnice imajo tudi v Ljubljani, Mariboru in nekaterih večjih krajih Slovenije. V Ljubljani je zelo lepo urejeno tudi za družine, kjer iz kakršnegakoli vzroka potrebujejo pomoči za nekaj ur na dan. Biro razpolaga z 90 gospodinjjskimi pomočnicami (imajo mesečno plačo in so socialno zavarovane) opremljen je tudi s sesalci za prah — posluhuje pa se za ca 500 družin. Stranka prosi za pomoč in, ko je delo opravljeno, gospodinja v knjižico vpíše delovne ure in vrsto dela.

Kuharica v Zaodu za napredek gospodinjstva preizkuša parni lonec »Ekonom«

plača pa na biuroju. V Mariboru imajo razen tega še posvetovalnico, kjer dobe ženske nasvet za krojenje in pletenje. Biuroji z drobnimi uslugami so le majcen izsek iz splošne dejavnosti ženskih društev za napredek gospodinj-

stva. Na vasj delajo v okviru kmetijskih zadrug. Sem moramo vključiti tudi delo Zavoda za napredek gospodinjstva v Ljubljani, ki vso problematiko proučuje znanstveno in izsledke ter napredna, sodobna gledanja posreduje društvom. To je veliko in važno delo.

V naši okolici, vem, imajo gospodinjje največ skrbi: »Kaj bom danes skuhala?« Naposled skuhala, družina pa včasih še ni zadovoljna. Ni lahko vsak dan zadeti vsega: kar prija, je zadostno po kalorijah in ustreza po sestavi. Za gospodinjje so zelo važne tudi cene, ko sestavljajo jedilnik. No, in tu bo v kratkem Zavod mnogo pomagal našim gospodinjicam, pa tudi menzam, bolnišnicam, sploh kuhinjam. Za vsak mesec sproti bodo sestavljali v različnih kombinacijah prehranske artikule z ozirom na cene in kalorije. Ženske bodo izbirale po načelu: enakovredna prehrana za manj denarja.

In organizacija gospodinjjskega dela? Tu je zavod že precej storil. Govorimo o kuhinji, to je laboratorij, kjer se hrana pripravlja, kuha in nato čisti posoda. Gospodinjje često bole noge. Vedno ni revmatizem kriv. Razporeditev predmetov, ki jih potrebuje pri delu, gospodinjji olajša ali oteži delo. (Pa to so že znane stvari). Zavod je po daljšem in vsestranskem proučevanju izdelal prototip praktične kuhinjske opreme, komplet s 15 elementi. Ne ustrašite se, od tega vsak

lahko izbere svojim potrebam primerne kose. Mimogrede še to, da sodeluje Zavod s projektanti tudi pri določanju florisev za posamezne prostore, preizkuša in daje mnenje o vseh gospodinjjskih predmetih, ki prihajajo na trg itd.

Važno pa je delo Zavoda in društev za napredek gospodinjstva na poprišču propagande, prepričevanja. Izdaja mesečnik »Sodobno gospodinjstvo«, brošure o dieti, pletenju, kvačkanju, enolončnih kosilih in o prehrani majhnih otrok, razen tečajev in šol, ki jih prirejajo bodisi sami, bodisi v zvezi z oblastjo. Veliko delo opravlja Zavod, ko proučuje problematiko in skupno s prosvetnimi ustanovami sestavlja učne načrte za naše strokovne šole in gimnazije, kjer je ponekod že letos na prostovoljni osnovi, drugo leto pa bo obvezno uveden pouk gospodinjstva. Seveda pa bi za polno dejavnost tako važne ustanove, edine v Sloveniji, Zavod potreboval primerne prostore, za katere zamon prosil že več kot pet let.

Jak

Urška pa ni prestrašena

Ne strašimo otrok

Zdravniki, pedagogi in psihologi so mnenja, da strah v otrokovem življenju mnogo škoduje. Znano je tudi iz klinične prakse, da je prav strah vzrok nekaterih otroških duševnih bolezni.

Mnogi starši se tega ne zavedajo, saj se često dogaja, da strah otroka na vse mogoče načine, ga kaznujejo za malopričnost s tem, da ga postavijo v temen prostor. Dogodil se je celo primer, ko je neka mati zaprla svojejega otroka v temen kotočnjak.

Kakor vidimo, nosijo krivdo za mnoge vzroke otroškega strahu prav starši z nepremišljenimi ukrepi. Kako nespametno je uporabljati strah kot sredstvo, s katerim primoramo otroka k zaželenemu vedenju. Strah je torej pri otrocih priučen in naloga učiteljev, vzgojiteljev, posebno pa staršev je, da skušajo otroka glade tega nekako prevzgojiti.

Strah pa se pri otroku pojavlja v najrazličnejših oblikah. Včasih skuša otrok strah tudi sam premagati; toda često tega ni sposoben in nujno mu morajo starši ali vzgojitelji pomagati. Potrebno je, kot sem že popreje omenila, poiskati vzroke strahu in jih odstraniti.

Nekateri starši groze otroku za vsak najmanjši prestopok s šibo. V takih primerih otrok staršem ne ustreže iz ljubezni, temveč iz

strahu pred palico. In koliko takšnih otrok nadevamo v osnovni šoli, ki so popolnoma vase zaprti in neradi odgovarjajo na učiteljeva vprašanja.

Razumljivo je, da je treba otroka včasih zelo resno opominjati, in če to ne zaleže, ga je treba vzgojno kaznovati. Starši naj vzbude spoštovanje pri otrocih, toda ne s strahom, temveč z ljubeznijo, razumevanjem in pravičnostjo.

Otroška doba je doba čustvene življenja, kajti v predšolskem obdobju je otroku v ospredju čustvenost ne pa razum. Če otrok v tej dobi doživlja močne čustvene motnje ali pretrese, mu lahko to doživljanje pusti posledice za vse življenje. Na primer čustvo manjvrednosti, zagrenjenost, strah in podobni pojavi so skoraj vedno posledica neprijetnih, pretresljivih dogodkov, posledica nepravilnih vzgojnih postopkov.

Podala sem le nekaj bežnih misli, vendar upam, da bodo našle odmev pri mnogih starših, kajti vsi žele telesno in duševno zdravega otroka? Te osnove pa dobi otrok v predšolski dobi in pri vzgajanju igrajo starši važno vlogo, kajti otrokovo domače okolje je najvažnejši činitelj v oblikovanju njegove osebnosti.

Slavica

PLOSKE NOGE

Ploske noge so posledica stalnega in dolgotrajnega prenajenjanja kit in mišic, ki kakor nekakšen lok vzdržujejo normalen odnos med kostmi in stopalom. Spričo takšnega stalnega prenajenjanja (včasih tudi pod pritiskom velike telesne teže) mišice in kite postopoma čedalje bolj izgubljajo na moči in »lok« se naglo zmanjšuje, dokler stopalo naposled ne postane čisto plosko.

Cepprav so ti vzroki poglavitni, so pa še drugi, ki povzročijo ploske noge. Med njimi je treba omeniti nestrokovno zdravljenje kostnega zloma, kakor tudi ohromelost kit, ki se pojavlja pri nekaterih sifilitičnih bolnikih.

Cezmerno stanje ali hoja še posebej vplivata na pojav ploskih nog v času spolnega dozorevanja in zato ravno med desetimi in dvajsetim letom dobe ploske noge ljudje nekaterih poklicev, kakor na primer natakariji in natakarike, peki, prodajalci in prodajke, perice, kuharice itd. V poznejših letih, po 40. ali 50. letu starosti pa so ploske noge posledica debelosti.

Ker v ploska stopala ne prihaja dovolj krvi, le-ta včasih otečejo, če jih potipamo, so malone mrzla. Pojav ploskih nog spremljajo tudi jasno izražene bolečine, utrujenost, včasih pa tudi krči v mišicah.

Delavci in delavke s ploskimi stopali, ki morajo pri delu mnogo hoditi in stati, so često prisiljeni opustiti svoj poklic. Tako lahko ploska stopala tudi v socialnem oziru ogrožajo mnoge ljudi, to tembolj, ker tudi omejeno gibanje le-teh utegne povzročiti razna živčna obolenja.

Prej so ploske noge zdravili in bolečine ublažili samo z različnimi vložki ali ortopedskimi čevlji, pomagali, s katerimi so lok stopala povečali. Toda sodobna medicina ne pripisuje takšnemu odstranjevanju te pomanjklivosti večjega pomena. V zadnjem času čedalje bolj uvajajo masaže mišic na stopalu in razne vaje, pri katerih so prsti skupaj, pete pa dvignjene in vsaksebi, ali pa hojo po prstih.

Ploskim nogam se lahko izognemo. Matere morajo svoje otro-

ke odvaditi dolgotrajnega stanja ali dolgotrajnih sprehodov. Cepprav je koristno preživeti čimveč časa na zraku, se je vendarle treba izogibati čezmernemu utrujanju mišic na nogah. Tako otroci kot odrasli, katerim stopala postajajo ploska, se morajo navaditi, da bodo bosih hodili ali skakali po peščenih stezah ali po košenih travnikih, kajti pri tem bodo kar najbolj dvigali lok stopala, to pa je poglavitno.

Tudi doma bodimo čedno oblečene

Trije predpasniki, primerni za pozimi in poletni, spodaj nosimo blužo ali pulover

Nikdar se ne smemo zanašati, češ danes ne bo nikogar k nam in smo doma lahko slabše oblečene. Morda smo oblekle staro raztrgano obleko in si mislimo, za k delu je kar dobra. Skoraj zmeraj pridejo kakšni ljudje pa čeprav je to samo poštar, potujoči prodajalci ali pa naša dobra znanca, ki tako pogosto pride. Često se zgodi, ko smo

najslabše oblečene, da pridejo v hišo gostje, ki smo jih najmanj pričakovali. Mislim pa, da ni važno ali pridejo v hišo tudi ljudje ali ne, tudi za svojo družino moramo biti zmeraj čedno oblečene. Mož ali oče bosta tega zelo vesela, otroke, mlajše brate in sestre pa s tem navajamo, da tudi sami skrbijo za svojo zunanost in jim tako privzgojimo čut za čistočo.

Za doma potrebujemo tako obleko, ki je udobno sešita in ki je iz pralnega blaga. Danes vam hočemo pokazati nekaj modelov predpasnikov, ki jih lahko oblečemo poletno ali zimsko, pozimi čez star pulover. Seveda, če imamo mrzlo stanovanje moramo spodaj nositi tudi toplo krilo. Za pozimi bo predpasnik enobarven, poletni pa bodo imeli predpasnike lahko rozaste ali kariraste. Predvsem mora imeti obleka za doma velike žepe in mora biti dolga kot navadna obleka. Če boste nekoliko pazile, da se pri delu ne boste preveč umazale, ne bo nikdar v zadregi, če pridejo nenadno gosti ali kdorkoli.

Če parket škriplje

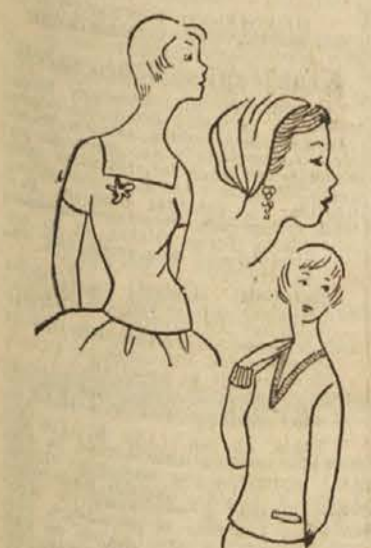
Parket lahko škriplje iz dveh razlogov. Običajno škriplje, če so parketne desčice presušene (v tem primeru najbolj škriplje okoli pečih), škriplje pa tudi, če desčice niso dovolj čvrsto pritrjene. V tem primeru zadostuje, če parket temeljito namazemo s tekočim voskom. Teža lahko sami napravimo. V literi bencina raztopimo 250 g nastrganega čebelnega voska. Pred uporabo mora vosk stati najmanj en dan. Če še to ne pomaga, moramo pač poklicati mizarja.

Prvi predpasnik je za kuharice in ga pripašemo na obleko, medtem ko sta oba naslednja ukrojena kot obleka v celem. Spodnjega ob strani zapenjamo z gumbi in je okrog vratu visoko zaprt, tudi po rami ga zapenjamo. Pas pa zamenjamo elastika. Velika žepa sta nesimetrično pršita. Zadnji predpasnik pa zapenjamo na hrbtu.

ZELJNA JUHA

Majhno glavo zelja narežemo malo debeleje kot za solato in ga prepražimo na masti, na kateri smo prepražili pol sesceljene čebule in nekoliko zelenega peteršilja. Zelju dodamo dva srednja veljaka in kocke narezane krompirja in vse skupaj dušimo tako dolgo, da postane mehko. Nato zapražimo zelje z dvema žlicama moke ter ga posipamo z žličko rdečih sladkih paprike. Ko je moka dovolj prepražena, zelje zalijemo z vodo in popakamo, da juha zavre. Juha še primerno osolimo in vanjo stresemo na tanke klobačke narezano kranjsko lobarico ali hrenovko. Juha je zelo okusna in zadostuje s kosom kruha tudi za večerjo.

Modela sviter-kroja

S PAPIRJEM PREPREČIMO ZMRZOVANJE

Z zamo pridejo v gospodinjstvo povzem druge skrbi, kakor v drugih letnih časih. Zlasti je hudo, če nimamo pripravljene kurjave, če otroci nimajo tople obleke in trdne obutve. Seveda so pa razen tega še druge skrbi. Mráz sili v vse kote našega stanovanja, v kleti, in zlasti se jezi v naše toploproste nenadoma pod ničlo. Zelo veliko zmrzovanja lahko preprečimo s prav preprostimi in poceni sredstvom — s papirjem.

Vsi vemo, da je papir slab prevodnik toplote. To se pravi, da stvar, ki je zavita v papir, dolgo ohrani svojo temperaturo. Razen tega pa je tudi zrak, ki ostane med posameznimi polarni papirja, še slabši prevodnik toplote.

Če v sobah vzlic dobremu kurjenju čutimo mrzel tok pri nogah vrata slab zapirajo, da se okna in tako, da prijetno svečo in jo držimo pri spranjan vrat in oken. Tam, kjer plamen sveče plapolja, moramo

zapažiti špranje s papirjem. Lahko papir, zmečkamo in ga zatlačimo v špranje ali pa iz njega napravimo zvike in potem čez prelepimo. Če imamo v sobah zelo mrzel pod, je dobro pod preproge položiti več pol časopisnega papirja. Tudi kamenit pod ne bo tako strupeno mrzel, če bomo pod tekač položili nekaj pol papirja.

Krompir v kleti prav gotovo ne bo zmrznil, če bomo zabojce, v katerih hranimo krompir, obložili s časopisnim papirjem in ga tudi pokrili z njim. Papir je prav tako koristen kot slama, v mestu pa mnogo lažje dosegljiv, razen tega pa ima to prednost, da je čistejši. V časopisni papir zavijemo tudi jabolka, hruške in podobno. Tako bomo oziromno prav gotovo varovali pred mrzom.

Povsod tam, kjer imamo vodovodne cevi v nezakurjenih prostorih, jih moramo oviti s časopisnim papirjem, ki je mnogo boljši kot cunjice. Če bomo v hiši posamezne stvari tako zavarovali proti mrazu, prav gotovo ne bo nepotrebne jezice.

Za hčerko, ki nam v gospodinjstvu tudi pomaga, pa tudi sicer je škoda doma nositi obleko, ki jo nosi za šolo, pa bomo ukrojile predpasnik, kot ga kaže slika. Sešiti je iz bombažastega pepita blaga. Zapenja se po hrbtu, ima kratke rokavčke, krase pa ga okrog in okrog naborki

Zaščitni ukrepi, pametna nega kože, dokler je še lepa in mlada, brez slahernega pretiravanja, predvsem pa tisti ukrepi, ki ugodno učinkujejo na krvni obtok in izmenjavo snovi v organizmu, kot so gibanje po čistem zraku, šport in telovadba lahko tudi koži zagotove dolgotrajno mladost.

Greta Konfinc

KULTURNI OBZORNIK

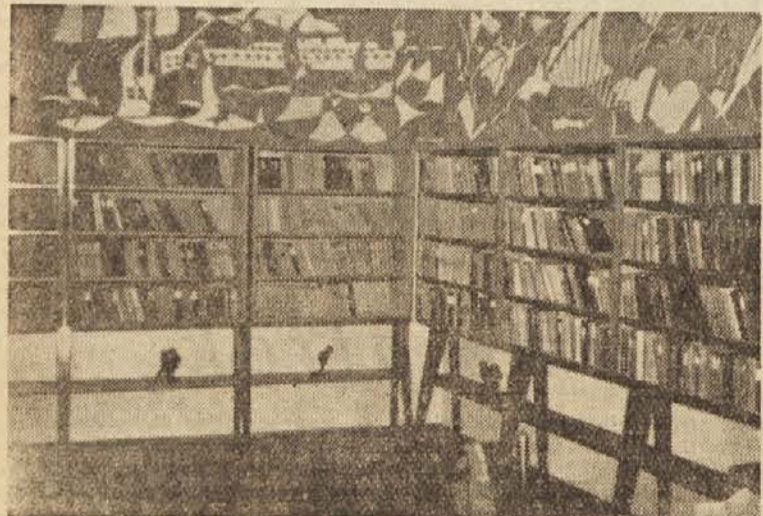
OB KNJIŽNI AKCIJI

Le nekaj besed o knjigi

Vselej me srce nekoliko zaboli, ko čitam, vse prevečkrat, tožbe o »storilnosti« v naši književnosti...

Slišal sem večih besede: Čemu izobraževati ljudi — čim več bodo vedeli, tem bolj bodo nesrečni...

mesto, pričaralo v domačo vas prav tisto, kar jih žene v mesto. Kar spoznava delavstvo, bi morali spoznati tudi kmetije: knjiga ni razkošje...

Pionirska knjižnica je okusno in sodobno opremljena

na čelu, po prebivalstvu približno toliko kot je Slovenija, ne vem, katera skledica bi se dvignila višje. Mladi prijatelji, ki se vračajo z zapada, vedo povedati, da se naša lirika, tudi lirika mladih, ne more po kakovosti sramovati pred zahodno liriko...

Naše književnost je v ogromni večini pri dvigata znanje in lepota življenjsko voljo in moč. Kar se tiče kmečkih fantov in deklet, velja isto. Sam vem, da prav izobrazba katekorektil vrste, zlasti pa izobrazba v kmetijstvu samem, dviga samozavest kmetov...

Seveda pa je premnogo kmečkih fantov in deklet, ki morajo in bodo še morali kljub samoizobraževanju od doma v mesta, v tovarne. Toda kakšne vse drugače bo odhajal od doma tisti, ki se je že sam izobrazil, ki je že doma iz knjig spoznal velik kos tujega življenja in sveta...

BOGOMIR MAGAJNA

NOVI ZALOŽNIŠKI NAČRTI

Program beograjske »KULTURE«

Knjige, ki jih že več let sistematično izdaja beograjska »Kultura«, so dela, za katere so pri nas posebno zanimanje. Zato si je to podjetje sprlo ob skrbsnega in temeljitega dela pri izdajanju marksistične literature in del s področja politične ekonomije...

Izšla je 73. številka »NAŠIH RAZGLEDOV«

štirinajstrednevnik za politična, gospodarska in kulturna vprašanja. Iz vsebine: Zunanjepolitični pregled, M. Oprešnik: Dogovor o saarskem statusu v luči van Natorsovega načrta, Dr. Iva Segusa: K problemu reforme obveznega šolstva...

VIII. knjiga), Predvidoma bodo izdali tudi tretji zvezek »Teorije o presežni vrednosti« in »Prispevke h kritiki politične ekonomije«; dalje izbrano delo »Marxa in Engelsa iz leta 1852 do 1862, kakor tudi njuno korespondenco. I članki v korespondenčni delu izdali v več zvezkih, od tega bodo prve objavili štiri letos. Pravi tako bomo dobili Leninove »Filozofske zvezke« in izbor njegovih del. Razen tega nameravamo izdati Mehringovo knjigo »Karl Marx«, Plehanova »Od utopizma do znanstvenega socializma« in Labriola »Zgodovinski materializem«.

Heglova »Logika« in druga knjiga njegove »Estetike«, Feuerbachovo delo »Bistvo religije«, Kantova »Kritika čistega razuma«, Erazma Roterodamskega »Hvalnica norosti«, Platonova »Država«, Anice Savčić-Rebac »Antična estetika« in »Literarna veda« — to so nekateri izmed del, ki jih nameravamo »Kultura« objaviti v svoji Filozofski knjižnici.

V Mali filozofski knjižnici namerava založba objaviti manjše značilne spise posameznih filozofov. Program te zbirke obsega dela Feuerbacha »Osnovna načela filozofije«, D'Alamberta »Uvod v enciklopedijo«, La Metrija »Človek — stroj«, Giordana Bruna »O vzroku«, Epikura »Pisma«, Holbacha »Ateistični spisi«, Voltaira »Ateistični spisi«, Leinizta (Monadologija) in dr. Zanimivo je, da bo v tej zbirki izšel tudi prevod pomembnega indijskega filozofskega epa »Bhagavadgita«.

S področja politične ekonomije bodo objavljali delo Rose Luxemburgove »Aknumulacija kapitala«, Grossmanova »Zakon akumulacije in zlom kapitalističnega sistema«, Neuratha »Gospodarska zgodovina antike« in nekatero spise naših avtorjev (R. Davidović in R. Stamenković). Razen tega bo »Kultura« izdala tudi nekatera dela sodobnih buržoasnih ekonomistov.

Letos bo izšla zbirka študij in članov Otokara Kerševanja in druga knjiga Bartolovega »Mednarodnega javnega prava«, kakor tudi delo Ružice Guzinje »Kneževine in nastanek srbske države«.

Knjižnica književne kritike in esejev bo letos dopolnjena z drugo knjigo Mehringovih »Prispevkov k literarni zgodovini«, Lukacsovimi članki in esejem, Gramscijevim delom »Anti Croce«, izborom iz Stendhala, Heineja, Goetheja in drugih del.

Naše razgledje se lahko naroči v upravi lista Cankarjeva 5, III. nadst., tel. 29-508, 29-274. Mesečna naročnina 50 din, polletna 300 din, celoletna 600 din.

Predavanje francoske glasbenice

V veliki filharmonični dvorani v Ljubljani je imela 20. januarja francoska komunistična Germanino Tailleferre predavanje o nastanku in delovanju znamenite, po prvi svetovni vojni formirane, avangardistične skupine francoskih kompozitov, imenovane »Groupe des Six« (Skupina šestih), katere članica je bila tudi sama.

Predavateljica nam je pripovedovala iz svojih spominov o komponistku Erikku Satjuhu, s katerim je imela »Skupino šestih«, o borbah te skupine, ko je začela nastopati, o njenih stikih z vodjo ruskega baleta Diaghilevom, s P. Valéryem, P. Picaissom, P. Claudelom. Glasbene ilustracije so obsegale klavirska dela in samospeve Satjeja, Dureya, Aurica, G. Tailleferre, Poulanca, Milhanda, Anjegerja.

SPORT IN TELESNA VZGOJA LETNA SKUPŠČINA STRELSKEGA ODBORA LJUBLJANE Strelci krepijo svoje vrste

Na 8. redni skupščini Strelskega odbora Ljubljane je bilo poleg 158 delegatov iz strelskih društev tudi veliko število gostov. Skupščina se med drugimi pristojevali predsednik MLO Ljubljane dr. Dermastja, narodni heroj polkovnik Sekirnik ter predstavniki mestnih strelskih organizacij Zagreba.

Strelstvo je športna panoga, ki je koristna vsakemu delovnemu človeku. Zato ni nič čudnega, če se vrste strelcev vsako leto iznova v dan, strelske družine pa rastejo kot grobo po dežju. Vse strelske družine na področju Ljubljane in okolice so dobro razumejo in medsebojno pomagajo. Ob lanskoletni plavalni v Celju pa so skoraj vse ljubljanske strelske družine iz svojih školskih finančnih sredstev nakazale denarno pomoč poplavlencem, ali pa so strelskim družinam v Celju in okolici pomagale z dobavo orožja.

S samim streljanjem in tekmovanjem si strelci mladine ne morejo pridobiti. Mladino je treba vzgajati v pravem športnem duhu in ji nuditi tudi zabavo. S tekmovalci za značke, ki bodo mladim strelcem v ponos, se bo povečalo zanimanje mladine za strelstvo. Treba bo tudi nuditi več pomoči krožkom po gimnazijah, in turnatih in terenih, tako da bo lahko vsak mladinček, ki ima veselje tega streljanja, prišel na svoj račun. Več zanimanja pa bodo morali pokazati učitelji, na katerem je sodelovalo nad 2000 strelcev.

Kljub temu, da je orožja malo, nekateri strelci in družine svojega orožja, ki je last JLA, ne čuvajo do- gimi organizacijami. Ta komisija pa ni imela posebnega uspeha, ker ni naletela na pravi odziv pri športnih društvih in množičnih organizacijah. Šele v zadnjem času se je strelski odbor povezal s Partizanom tako, da strelci obiskujejo redno vadbo pri Partizanu, člani telesovzgojnih društev pa bodo lahko streljali pri strelskih društvih.

KOLESARSKA DIRKA »PO EGIPTU« Dober dan za Jugoslovane Incident med bolgarskimi in belgijskimi tekmovalci

Tanta, 22. jan. (AP). V deseti etapi kolesarske dirke »Po Egiptu« je zmagal Francoz Bertolotti. Leto je 141 km dolgo progo od Ismalije do Tante prevozil v 3:23:33 sek. Drugi je bil Romun Sandru, tretji pa Jugoslovan Petrovič.

Nogometaši Save so zborovali

Pred dnevi so nogometaši NK »Sava« iz Taena na obnem zboru podal obratno svojo delo v preteklem letu. Iz poročil odbornikov kluba je bilo razvidno, da so bili precej delavni in so imeli pri svojem delu tudi lepe uspehe. Klub steje danes 31 delavnih članov in 22 pionirjev. Prvo mesto je lansko leto tekmovalo za prvenstvo drugega razreda ljubljanskega nogometnega centra in zasledilo četrto mesto prav tako pa tudi pionirsko. To je vsakekor uspeh, če se upoštevajo, da so nogometaši iz Taena brez trenerja, brez klubskih prostorov, gazdarstve, tekočnice in celo igrišče imajo v najemu. 25% vseh dohodkov je klub dobil v obliki pomoči od strani občinskega ljudskega odbora št. Vid. Razumljivo je, da je temu primeren tudi materialni položaj kluba.

Po diskusiji o poročilih so člani kluba dovolili nov odbor, ki si je za dal nalogo, da bo v svojih svojih trud za doseglo še boljših uspehov in dvigu kvalitete nogometašev. Člani bi radi v svoj klub pritegnili še več mladine in vpletali nove športne sekcije, vendar bodo to storili šele tedaj, ko bodo formirane komune. Tečaj bo znan na teritoriji šentvlške komunice in bodo v sponzorstvu s TVD Partizan ustanovili centralno športno društvo.

Bavarska prvkinja v drsanju na ledu Rosl Pettinger, ki si je nedavno priborila ta naslov

Našli so dobro pot

Občni zbor TVD Partizana na Bledu je bil za odgovorne funkcije priten obratno delo, saj so imeli po uspehu leta 1954 svojem članstvu kaj poročati. Skupno poročilo vsem društvom delu je podal тов, načelnik, na svojih udeležen primerjaje izvršeno delo s sklepi republiškega vodstva na sestanku v Kranjski gori. To poročilo je pokazalo, da je bilo društvo v vseh ozirih lani na pravi poti.

Največ pozornosti je vodstvo društva posvetilo množičnosti, redu pri delu in disciplini. Z uspehi svojih 400 tekovalcev zavzema Partizan Bled v okolici vodilno mesto v ljubljanskem tekmovalstvu za pokal »Ljudske pravice« so vsuršli na sedmo mesto. Poročilo našelnika ni bilo zelo navdušeno glede dogodkov in številki, ampak je bilo obenem nekaka razprava o OBVESTILO

Smučarske tekme Okrajne zveze Partizan za Ljubljano in okolice, ki naj bi bile za teke v Ihanu, za skoke v Notranjih gorah in za veslalom v št. Vidu, so preložene na poznejši termin. Vsi tečajniki za smučarske tečaje Okrajne zveze Partizana v Planici od 24. do 31. januarja imajo odhod dne 24. t. ob 11.50. Zhor ob 10.30 na glavnem kolodvoru v Ljubljani. Načelnikstvo

volj. Da je takih primerov precej se vidi iz poročila disciplinskega sodišča, ki je kaznovalo 13 družin s ukorom in denarno kaznijo zaradi malomarnega ravnanja s orožjem, eno družino pa so celo morali orožje vzeti.

Ze daljši časa je opaziti več tako imenovanih »srbih« strelcev. To so ljudje, ki imajo vrhunske puške po tujih izdelaviteljih, ki jim »strahijo« po cestah, poljih itd. Take strelce bo treba vključiti v strelske organizacije.

V svojem poročilu je sekretar tovarniških športnih odborov tudi mednarodna tekmovalca. Tekmovalca, ki je bilo n. pr. lani med švedskimi in ljubljanskimi železničarji sicer več navedeno prijateljske stike, vendar niso kvaliteta. Zato bo letos glavni navedeni tekmovalci, katerih bo bilo štiri, obnem pa bodo lahko spoznali vse lepote naše domovine.

PRVENSTVO SLOVENIJE V HOKEJU NA LEDU Celjani so premagali Jeseničane

Jesenice, 22. jan. V nadaljevanju finalnega tekmovalca za republikansko prvenstvo v hokeju na ledu je večkratno moštvo Papirničarja iz Vevč pripravo veliko presenečenje. V evčanii so vilo veliko presenečenje. V evčanii so premagali glavne favorite tega tekmovalca moštvo Jesenic z rezultatom 4:2 (1:1, 2:0, 1:1). Čeprav so bili Jeseničani skoraj vse čas tekme v premoci, pa je Papirničarji uspelo po štirih nenadnih prodorih doseči štiri gole. Za poraz domačinov je v veliki mori kriv slab vratar, ki je prvi nastopil.

Danes je bila odigrana tekma med HDK Celje in Jesenicami. Po večerjakem porazu so Jeseničani to srečanje vzeli bolj resno in premagali Celjane z rezultatom 2:0. Ta visoka zmaga daje Jeseničanom še vedno upanje na ugoden plasman tekme za bo glavno odločitev dela sezona med Jesenicami in Ljubljano. Jutri popoldan bo prvenstvo končano.

Balkanski kros bo marca v Skopju

Skopje, 22. jan. — Na letošnjem Balkanskem krosu, ki bo konec marca v Skopju, bodo razen najboljših atletov Grčije, Turčije in Jugoslovani najbrž sodelovali tudi dolgoletni Romunje, Bolgarje in Madžarske, ki so bili prav tako povabljeni.

Prvo državno prvenstvo v judo-do

V Beogradu bo 30. januarja v organizaciji judo-kluba Partizan v judo-jugoslovanske prvenstvo v judo-športu. Doselej se je za to zanimivo in naši publiki malo znano tekmovalstvo pripravilo osem klubov.

NOGOMET Poraz BSK

Wilhelmstadu, 22. jan. (AFP). BSK je svoje turnejo po Srednji Evropi začel s porazom. Včeraj je odigral prvo tekmo v Wilhelmstadu (Curacao) in izgubil proti klubu Curacao s 4:0 (2:0).

MLADINSKO PRVENSTVO JUGOSLAVIJE V NAMIZNEM TENISU Kranjčani so dobro začeli

Zagreb, 22. jan. (Tanjug). V Zagrebu se je začel državni mladinski prvenstvo v namiznem tenisu. Zasedbo na Opatjaci, Mladost (Zagreb), Triglav (Kranj), Jesenice, Graficar in Tokilat (Zagreb), Partizan (Beograd), Spartak (Subotica) in »Nikola Tesla« (Reka), ki so nastopali v prvem delu, sedaj ne tekmujejo.

Rezultati: Mladost — Tokilat 5:1, Mladost — Jesenice 5:0, Graficar — Tokilat 5:2, Graficar — Triglav 1:5, Jesenice — Graficar 5:3, Opatjaci — Jesenice 5:4. Tekmovalstvo se nadaljuje.

»Grasshoppers« v Tokju

Tokio, 22. jan. (AP). Žiriško nogometno moštvo Grasshoppers je včeraj premagalo na stadionu »Kotomats« v Tokju japonsko nogometno reprezentanco z rezultatom 7:1 (3:0). Gole za Grasshoppers so dosegli Janzen, Balama in von Lantou. Po dvajseti Frejo enega, gol za japonsko reprezentanco pa je bil dosežen 15. enajstmetrovke.

Bozon 1:03,6 na 100 m hrbtno

Trotler, 23. jan. V 25-metrskem bazenu je znan francoski plavalca Bozon prevzela 100 m v hrbtnem slogu v odličnem času 1:03,6. To je svetovni rekord na tej progi je lansko leto postavil Havajec Olajava z rezultatom 1:02,8.

SMUČANJE Poljakinje presenetile

St. Gève, 22. jan. (AFP). Na mednarodnem smučarskem tekmovalstvu v ženske v St. Gèveu je zmagnala v smuku Krzeptowska (Poljska), ki je prevzela progo v času 52:09 min. Za njo so razvrstile Daniel (Poljska), Tafra (Italija), Manuzar (Poljska), Peaton (Italija), Bukova (Poljska) itd.

Kdo bo igral v tekmovalstvu za Davisov pokal?

Pariz, 21. jan. Na letošnjem tekmovalstvu za Davisov pokal v evropi se bo vrtilo okoli 24 držav in skaj svetovni rekord na tej progi je lansko leto postavil Havajec Olajava z rezultatom 1:02,8. SMUČANJE Poljakinje presenetile

Začela se je III. olimpiada v dopisnem šahu

Te dni se je začela III. olimpiada v dopisnem šahu. Tekmujejo v eni skupini v njej sodelujejo Jugoslavija, Finska, Norveška, Danska, Belgija, Vzhodna Nemčija, Avstralija in Farerski otoki. Štiri vpravljanstva moštva bodo igrala v finalu s CSR, Švedsko in Zahodno Nemčijo, ki so na prejšnji olimpiadi zasedle prva tri mesta.

Vsaka ekipa šteje po šest igralcev in dve rezervi. V jugoslovanski reprezentanci so mojster Trajković ter mojstrski kandidati Kazdič, Maričič, Jovičič, Letič in dr. Timot.

DNEVNE NOVICE

Vabila za novinarski ples 5. februarja so že razposlana. Vse tiste, ki vabila niso prejeli, prosimo, da ga reklamirajo v pisarni Novinarskega društva Slovenije, Ljubljana, Gosposka ulica 12, telefon št. 22-215. Udeležence prične, dnevno izdati opozarjamo, da bo vstopnina knjig znatno zvišan stroškom enaka kakor za lanskoletno prireditev.

Udeležence nagradne ankete o našem listu sporočamo, da smo izbrali iz tehničnih razlogov preložili in bomo imena izbranih objavili v nedeljo 30. t. m.

Ljubljanska podružnica Društva pravnikov LRS obvešča vse svoje člane, da bo v ponedeljek, 24. jan. ob 20 v prostorih Kluba kulturnih delavcev v Wolfovi ulici št. 1-III. sestanek. Na dnevnem redu je razprava o novem osnutku. Uredbe o trgovanju. Referent dr. Mirko Petih. Poleg tega bo tudi razgovor o ustavnosti terminološke sekcije.

Prošnja. — Slovenska akademija znanosti in umetnosti bo objavila letni znanstveni popis vseh inkunabul, ki jih hranijo knjižnice in posamezniki na ozemlju LRS. Zato vlijudno prositi vse, ki imajo ali pa vedo v kateremkoli jeziku in jani se niso bili popisani, da to sporočijo na nalogovni list za literaturo pri SAZU, Ljubljana, Novi trg št. 3.

Državni strokovni izpiti za bibliotekarje in knjižničarje bodo konec maja 1955. Rok za oddajo prijavi in domačih nalog je 1. maj 1955. Izpitna komisija (Narodna in univ. knjižnica, Ljubljana).

Javna zahvala! Podpisana izrekanam po tej poti najprijetnejšo zahtevalo in priznanje za uspešno operacijo primarni splošne bolnišnice v Slovenem Gradcu tov. dr. Stanetu in ostalim doktorjem. Nadalje se zahvaljujem vsem medicinskim sestram in sestrinim osebam za nego in potrpežljivost po operaciji. — Ivanka Šmon, bol. strežnica v bolnišnici TBC, Topolšica.

Iskrene čestitke k 70-letnici tov. Francu Zupančiču. Svoji. Stalni center za fluorografijo ima svoje poslovne prostore v pritličju Kraljeve telefonske številke 21-999.

Filmski ples gradbenikov bo dne 12. februarja 1955 v prostorih hotela Union. Igra plesni orkester Radia Beograd.

Pametna žena ne šteti za nego svojega telesal JELA kopalna sol je nujen dodatek vsaki kopeli. Dobi se v vsaki drogeriji.

Zdravilni sok »Črni ribez« dobiti v delikatnih trgovini »Planika« poleg »Daj-dana«.

SOLSTVO

Razpis. Niža strokovna šola vrtnarstva-olepševalne stroke v Ljubljani razpisuje vpis v I. letnik. Sprejemajo se prošilci (-ke) z dovršenim nižnjim srednjim šolo ali vsaj dvema razredoma gimnazije s prav dobrim uspehom, v starosti od 14-18 let, ki imajo izvrševanje vrtarskega poklica. Šola ima svoje prostore v Rivolskem gradcu in se prične 1. marca 1955. Učenci in učence se lahko namestijo v Domu za upravnice (-nke) v gospodarstvu proti plačilu običajne vzdrževalnine. Z dovršenim zaključnim izpitom se prizna absolventu kvalifikacija vrtnarstva s poudarkom v komunalno-gradbeništvu. Prošilci (-ke) naj pošljejo lastnorodno pisane prošnje in združeno šolsko spričevalo upravi Mestne vrtnarje, Ljubljana, Cesta na Rožnik št. 2, do 15. februarja 1955.

PREDAVANJA

Slovenska akademija znanosti in umetnosti vabi na javno znanstveno predavanje, ki je namenjeno širšim interesiranim krogom. 27. januarja ob 18 bo predaval v dvorani SAZU dr. Maks Wraber. Tema: O aktualnih gozdarskih problemih v tuči biologije.

Slovensko zdravniško društvo vabi vse zdravnike in medicinske predavane prof. dr. Dian Atanacković, direktorja Farmakološkega inštituta v Skopju: »Delovanje nekaterih vegetativnih strupov v hipotermiji in »O analgetičnem delovanju vitamina K«. Predavanje bo v petek, 28. januarja ob 19 v predavalnici Interne klinike v Ljubljani.

Umri so v Ljubljani

Starahar Marjana, upokojenka. Pogreb bo danes ob 14 na Zaloh.

Dr. Mirko Kresnik, sodnik v pok. Pogreb bo danes ob 15 na Zaloh.

Glavni odbor Zdrženja slepih Slovenije javlja žalostno vest, da nas je za vedno zapustil nepozabni dolgoletni sodelavec, vzgojitelj in učitelj slepih, član Glavnega odbora in predsednik komisije za zaposlovanje slepih GO Zdrženja slepih Slovenije, tovariš

Franc Petrič

Nepozabnega tovariša bomo ohranili v trajnem spominu, na zadnji poti ga bomo spremlili v nedeljo, dne 23. januarja ob 15.30 z Zaloh — Nikolajev mrliske večice.

Glavni odbor Zdrženja slepih Slovenije

Profesorici Nataši Lapajne

izkazali pozornost v času njene težke bolezni, jo spremlili na njeni zadnji poti, obsuli s cvetjem, jo počastili s poslovnimi besedami in petjem ter sočustvovali z nama.

Iskrena zahvala vsem, ki ste naši preljubi, nepozabni hčerki in sestri

Profesorici Nataši Lapajne

izkazali pozornost v času njene težke bolezni, jo spremlili na njeni zadnji poti, obsuli s cvetjem, jo počastili s poslovnimi besedami in petjem ter sočustvovali z nama.

Gluboko žalujoči mama in sestra

Društvo kmetijskih inženirjev in tehnikov Slovenije vabi člane in ostale na predavanje prof. ing. Sadržarja: O vtiših z ekskuzije po Makcedoniji, ki bo v ponedeljek, dne 24. januarja ob 17 v predavalnici Agronomске fakultete v Ljubljani, Krokovi trg 1-11.

Prirodoslovno društvo vabi na predavanje prof. dr. Boža Škerljca: Cudoviti otok Susak (Sansog) v severnem Jadranu. Več barvnih dia- pozitivov. Predavanje bo v torek, dne 23. januarja ob 20 v predavalnici Prirodoslovne fakultete na Univerzi, vhod iz Gosposke ulice.

Združenje rezervnih oficirjev Ljubljana, sekcija veze, obvešča rezervne oficirje veze, da bo dne 24. januarja 1955 ob 17 v Domu JLA predavanje po programu za rez. ofic. veze iz pododborov Sentvid, Zg. Šiška, Sp. Šiška, Bežigrad, Tabor, Zelena jama, 24. talcev-Poljane, Kodeljevo. Moste in Polje. Vabjeni vsi rezervni oficirji veze teh pododborov.

KONCERTI

Jutri bo simfončni koncert za zeleni abonma. Dirigent Tauno Hannikainen iz Finske. solist dunajski pianist József Demus. Spored vsega Bech-Hannikainen Preludij v e-mo- lu, Beethovnov 3. koncert za klavir in orkester ter Sibelisovo V. simfonijo. Vstopnice so razprodane.

Jutri, 24. jan. 1955, ob 20.15 bo v unisoni dvorani koncert Akademске pevskega zbora pod vodstvom prof. Radovana Gobca: Slovenska narodna pesem. Vstopnice pri biagajni kina Union od 10-11 in od 15 do 18.

Bamberški simfoniki so pod vodstvom dirigenta Keilbertha v petek in soboto koncertirali v Beogradu, kjer so s svojim odlično izvedenim programom presenetili poslušalce. — Orkester, ki vodi med najboljših v Evropi, bo koncertiral v Ljubljani v torek v Unionu. Nekaj vstopnic je še v prodaji v Filharmoniji.

GLEDALIŠČA

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE DRAMA

Nedelja, 23. jan. ob pol 11: Gola: »Princeska in pastirček«. Izven in za podeželje.

ob 16: Gola: »Princeska in pastirček«. Izven in za podeželje.

Ponedeljek, 24. jan.: Zaprt.

Torek, 25. jan. ob 15: Miller: »Smrt trgoveškega potnika«. Izven. Znižane cene.

Sreda, 26. jan. ob 20: Bernard Shaw: »Candida«. Abonma red U.

Cetrtek, 27. jan. ob 20: Miller: »Smrt trgoveškega potnika«. Gostovanje ljubljanske Drame v Mariboru.

Opozarjamo na enkratno predstavo »Smrt trgoveškega potnika« v torek, 25. januarja. Predstava bo izven. Cene so znižane. S to dramo gostuje ljubljanska Drama v Mariboru dne 27. in 28. januarja.

OPERA

Nedelja, 23. jan. ob 19.30: Donizetti: »Lucia Lammermoorska«. Izven in za podeželje. (Lucia — Sonja Hočvarjeva).

Ponedeljek, 24. jan.: Zaprt.

Torek, 25. jan.: Zaprt.

Sreda, 26. jan. ob 19.30: Verdi: »Ples v maskah«. Abonma red F.

Cetrtek, 27. jan. ob 19.30: Donizetti: »Lucia Lammermoorska«. Abonma red H.

Petek, 28. jan.: Zaprt.

Sobota, 29. jan. ob 19.30: Donizetti: »Lucia Lammermoorska«. Abonma red C.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA Gledališka pasaža

Nedelja, 23. jan. ob 15 in 20: Jan de Hartog: »Sopotnik«. Gostovanje SNG Trst. Izven. Mladini do 16. leta ni priporočljivo.

Ponedeljek, 24. jan. ob 20: Jan de Hartog: »Sopotnik«. Gostovanje SNG Trst. Izven.

Torek, 25. jan. ob 16: Jan de Hartog: »Sopotnik«. Gostovanje SNG Trst. Redni Terek popoldanski. Vstopnice so tudi v prodaji. Mladini do 16. leta ni priporočljivo.

ob 20: Jan de Hartog: »Sopotnik«.

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki so naši dragi sestri in teti

MINKI SELISKAR

kakorkoli pomagali v življenju in v teški bolezni, vsem, ki so jo spremlili do groba, ji poklonili vence in cvetje in nam sporočili sožalje.

Vrhnika, Ljubljana, Kranj.

Zalujoči bratje z družinami.

Gostovanje SNG Trst. Red Terek večerni. Vstopnice so tudi v prodaji. Mladini do 16. leta ni priporočljivo. Zaključek gostovanja.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE Ljubljana, Mestni dom

Nedelja, 23. jan. ob 16: Goerner: »Pepek«, pravilna igra z godbo, petjem in plesom. Popoldanska predstava. Izven.

Sreda, 26. jan. ob 16: Goerner: »Pepek«, pravilna igra z godbo, petjem in plesom. Popoldanska predstava. Izven.

Torek, 25. jan. ob 16: Goerner: »Pepek«, pravilna igra z godbo, petjem in plesom. Popoldanska predstava. Izven.

Prodaja vstopnic v Mestnem domu, rezerviranje tel. št. 32-860. Zaradi velikega zanimanja za pravilno igrano »Pepek« bodo prihodnji teden od torka dalje vsak dan popoldanske predstave te pravilne igre, tako da si jo bo lahko vsak ogledal in zato ne bo treba čakati toliko časa pred blagajno.

MESTNO LUTKOVNO GLEDALIŠČE Ročne lutke

Resljeva cesta 23

Nedelja, 23. jan. ob 9 in 11: Gostovanje v Mariboru.

RADIO LJUBLJANA

Dnevni spored za nedeljo, 23. jan.

Poročila: 6.05, 7.00, 12.30, 15.00, 19.00 in 22.00.

6.00-8.00 Dobro jutro, dragi poslušalci! (Pester glasbeni spored) — vmes od 6.30-6.35 Pregled tiska — 7.15-7.30 Reklame — 7.30-7.35 Radijski koledar in prireditelje dneva — 8.00 O športu in športnikih — 8.15 Domače pesni za prijetno nedeljsko jutro — 9.00 Otroška predstava: Puškin-Zupančič: Pravljica o carju Sahanu — 9.30 Operetna in lahka glasba — 10.00 Družinski pogovori: Prof. Franc Sustar: Pisce pevke v domu — 10.10-11.00 popoldanski simfončni koncert — 11.00 Oddaja za čestitke Slovence — 11.20 Lahke opoldanske glasbeni spored — vmes od 12.00-12.10 Pogovor s poslušalci — 12.45 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.00 Pol ure za našo vas — 13.30 Zeleni ste — poslušajte! — 15.15 Lahka glasba — 15.30 Po naših lepih krajih: Dušan Kralj: »Ban, ki čisto tako je!« — 16.00 Promenadni koncert — 17.00 Radijska igra: Norman Corwin: Brez naslova (ponovitev) — 17.30 Zabavne melodije — 18.00 Obisk v domu slepih v Škofiji Luki — 18.30 Igrajo domači ansambli — 19.00 Radijski dnevnik — 19.30 Dnevna glasba, vmes reklame in objave — 20.00 60 minut vedre glasbe iz Radia Zagreb — 21.00 Kulturna kronika: Lojz Kraigher: Odlomek iz poglavlja o Cankarjevem zdravju — 21.15 Večerni operni koncert — 22.15 Nočni koncert sodobne simfončne glasbe.

GOZDNO GOSPODARSTVO KRANJ

kup i

10 do 15-tonski ročni škripec (Flaschenzug)

lahko tudi popravila potreben. Ponudbe z navedbo opisa in cene javite na našo Gozdno gospodarstvo Kranj.

GOZDNO GOSPODARSTVO KRANJ

sprejme

gradbenega delovodjo ali normirca

Praksa pri gozdno gradbenih delih in vodenju gradbene evidence. Plača po tarifnem pravilniku. Nastop službe takoj ali najkasneje 1. marca 1955.

DROBNI OGLASI

KMETIJSKA ZADRUGA KOMENDA pri Kamniku razpisuje naslednja delovna mesta: mesto upravnika zadruge; pogoj: končana srednja kmet. šola in najmanj 1 leto prakse ali nižja šolska izobrazba z večletno prakso; mesto poslovođe trgovine z mešanim blagom in odkup; pogoj: potrebna strokovna izobrazba in najmanj 5 let službe; mesto poslovođe obrata »Mesarija«; pogoj: mojstrski izpit in najmanj 5 let prakse; mesto upravnika Zadrugnega posođa; pogoj: končana srednja kmet. šola in najmanj 1 leto prakse v samostojnem vodenju kmet. obrata, ali nižja kmet. šola z najmanj petletno prakso. — Ponudbe z življenjepišem in opisom dosedanjega službovanja je poslati na upravo zadruge najkasneje do 28. jan. 1955. Nastop službe takoj ali po dogovoru.

ELEKTRO TRBOVLJE v Trbovljah sprejme takoj: 5 elektrotehnikov, 22 elektromonterjev, 20 delavcev, samostojnega zidarja, 2 zidarja. — Nastop službe takoj. Plača po dogovoru. Interesenti naj se javijo v upravi podjetja v Trbovljah, Trg svobode 8. T. 21.

OPREMLJENO SOBO nujno potrebuje za dobo dveh mesecev. Kdor bi mi sobo odstopil ali preskrbel, mi nudim za nagrado izredne usluge. Ponudbe v upravo LP pod »Izredne usluge«.

KLAVIR, vprovzet, z angleško mehaniko, po možnosti koncerten — kupimo. Ponudbe pošljite na ogl. odd. LP pod »Gotovina tako«.

HISO z obstoječo in prometno gostilno, na dežel, kupim. Prezvrnem tudi preužitek. Korinšek L. Hoče 16 pri Mariboru.

DVE ZDRAVNIŠKI MESTI razpisuje na Inštitutu za sodno medicino Dekanat medicinske fakultete v Ljubljani. Prednost imajo kandidati, ki so opravili staž ali delali na terenu. Pravilno opremljene in kolkovane prošnje vložite na Dekanat, Vrtovec trg 4-I. 289

URADNICO z dokončano srednjo šolo (prednost imajo maturantke klasične gimnazije), z znanjem strojeperja in veseljem do medicinske administracije, sprejemmo. Ponudbe pošljite pod šifro »Prijavna služba«. 290

PREDAVATELJA, honorarnega, za poučevanje angleščine, s takojšnjim nastopom oz s 1. febr. 1955, sprejme ravnateljstvo nižje gimnazije v Trčiču. Plača po pravilniku. Stanovanje preskrbljeno. Zaželjeni so absolventi-germanisti. — Prijave, najbolje osebne, se sprejemajo v času od 26. do 31. jan. vsak dan dopoldne v ravnateljski pisarni. 297

VEČ TRG. POMOČNIKOV manufakturstov. sprejme Trgovsko podjetje »Tkanina«, Ljubljana, Trubarjeva cesta 1. Nastop službe s 1. marcem 1955. Stanovanje ni preskrbljeno. 294

USLUZBENCA ali uslužbenko sprejme takoj Ljudska knjižnica na Jesenicah (Gorenjsko). Imeti mora dovršeno srednjo šolo. Prošnji priložite kratak življenjepis z navedbo dosedanje zaposlitve. 745

OSKRBNICA za kočjo na Rasttovcu (1668 m), ki bo odprta od maja do oktobra, sprejme Planinsko društvo za Selško dolino. Vse informacije se dobe pri društvenem tajniku. 284

PRESIVALKO, čevljarstvo, večšo vseh del, sprejemmo. »Čevljarina«, Ljubljana, Kolodvorska 12. 308

MOTO PRIKOLICO, lahko in čedno, in menjalnik Benzeli 500 ccm. — kupim. Korinšek, Hoče 16 pri Mariboru. M 117

ZENSKO ROČNO URO sem izgubila dne 23. januarja zvečer od pošte do Studentovskega naselja v Rožni dolini. — Vrniti proti nagradi: Sajko Rosanda, Studentsko naselje 282

VESTI IZ MARIBORA

Dežurna lekarna v nedeljo, dne 23. januarja 1955: lekarna »Tabor«, Trg revolucije 3.

KINO

PARTIZAN: Angleški film: »Popolna žena«.

UDARNIK: Francoski barvni film: »Grof Monte Christo«, II. del.

POBREZJE: Ameriški film: »Samotna zvezda«.

STUDENCI: Francoski film: »Zgodba ene ljubezni«.

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE

Nedelja, 23. jan. ob 15: Lope de Vega: »Vitez čudes. Izven in za abonma podeželje.

ob 19.30: Donizetti: »Kapljičice za ljubezen«. Izven.

CELJSKE VESTI

MESTNO GLEDALIŠČE CELJE

Nedelja, 23. jan. ob 14: Norman Krasna: »John Hubi Mary«. Gostovanje v Topolšici.

VESTI Z JESENIC

MESTNO GLEDALIŠČE JESENICE

Nedelja, 23. jan. ob 19.30: J. B. Priestley: »Nevarni ovinek«. Red I. Režija in scena: Bojan Čebulj.

TOVARNA »TITAN« — KAMNIK

sprejme takoj

ekonomista

z znanjem tujih jezikov in prakso.

Stanovanje preskrbljeno.

GOZDNO GOSPODARSTVO KRANJ

kup i

10 do 15-tonski ročni škripec (Flaschenzug)

lahko tudi popravila potreben. Ponudbe z navedbo opisa in cene javite na našo Gozdno gospodarstvo Kranj.

GOZDNO GOSPODARSTVO KRANJ

sprejme

gradbenega delovodjo ali normirca

Praksa pri gozdno gradbenih delih in vodenju gradbene evidence. Plača po tarifnem pravilniku. Nastop službe takoj ali najkasneje 1. marca 1955.

Podružnica »LJUDSKA PRAVICA«

V KRANJU

nujno išče

KOLPORTERJA

ali KOLPORTERKO

Zglasite se v podružnici

TITOV TRG 22

Razglašamo za neveljavne izgubljene barirane čeke:

A 615207

P 615208

F 615209

TRGOVSKO PODJETJE S TEKSTILOM NA DEBELO »STOTEKS« — Beograd

Ulica 7. julija 26/II. 7204

PRODAMO

5 do 6-tonska prikolico

ali zamenjamo za 10-tonsko z doplačilom.

AVTOPREVOZNIŠKO PODJETJE — POSTOJNA

KOMUNALNO USLUŽBENOSTNO PODJETJE »IZOLA«

v reorganizaciji v

»GRABENO PODJETJE«

nujno potrebuje

več tehnikov gradbene stroke in delovodje

z večletno prakso. Prošnje je treba vložiti na upravo podjetja z navedbo kvalifikacije oz. z označbo dosedanjega dela v gradbeni stroki.

Podjetje po potrebi preskrbi družinska in samska stanovanja.

»ISKRA«

tovarna za elektrotehniko in fino mehaniko v Kranju

objavlja

izid natečaja za idejne osnutke upravnega poslopja tovarne

OD 4 RAZPISANIH NAGRAD SO BILE PODELJENE 3 in sicer:

1. nagrado v znesku 120.000 din je dobilo delo pod gestom »10.000« — avtor arhitekt Ivo Strukej, Ljubljana;

2. nagrado v znesku 90.000 din je dobilo delo pod gestom »Iskra 123« — avtor ing. arh. Slavko Löwy, Zagreb;

3. nagrada ni bila podeljena;

4. nagrado v znesku 40.000 din je dobilo delo pod gestom »78.508« — avtorja ing. Mila Poletti, Zagreb, in inž. arh. Tanja Zdrovač, Zagreb.

Člani ocenjevalne komisije

NAROČILNICA

Podpisani _____ kraj _____ ulica _____ pošta _____ naročam »Ljudska pravico« in prosim, da mi jo začnete z _____ redno pošiljati.

Naročnino bom nakazal po položnici, katero priložim prvi številki, oziroma jo bom plačal po inkasantu.

Datum _____

Podpis _____

Odrežite in nam pošljite _____

KINO »UNION«

Ameriški film

»Rimske počitnice«

Tednik: »Obisk maršala Tita v Indiji«. Predstave ob 15, 17, 30 in 20. V glavni vlogi Gregory Peck in Audrey Hepburn. — Ob 19 »matineja istega filma. Prodaja vstopnic od 9-11 in od 14 dalje. Za matinejo pa od 8 dalje.

KINO »SLOGA«

Premiera angleškega filma

»Izsiljevanje«

Tednik. — Predstave ob 15, 17, 19 in 21. — Ob 19 matineja istega filma. V glavni vlogi May Zetterling in Dirk Bogarde. — Prodaja vstopnic od 9-11 in od 14 dalje. Za matinejo pa od 8 dalje.

KINO »KOMUNA«: Meh. film: »Ukradena sreča«. Brez tednika. Predstave ob 15 in 17. Ob 19 matineja istega filma. V glavni vlogi Maria Douglas in Arturo de Cordova. — Ob 19 in 21 argent. film: »Omadževana«. Brez tednika. V glavni vlogi Fanny Navarro in Mecha Ortiz. Mladini izpod 16 let vstop prepovedan. Prodaja vstopnic od 9-11 in od 14 dalje, za matinejo pa od 8 dalje.

KINO »SOČA«: Nastop dresiranih slovon in aršlov. Predstave ob 15, 17 in 20. Prodaja vstopnic od 9-11 in od 14 dalje.

KINO »LITOSTROJ«: Finski film: »XV. okmoplada«. Predstava ob 20. Prodaja vstopnic uro pred pričetkom predstave. Danes zadnjikrat!

JESENICE »RADIO«: Angleški film: »Smeh v raju«. Predstave ob 16,

KINO »TRIGLAV«

Angleški film

»Skrivnostni profesor«

in tednik. V glavni vlogi Leslie Howard. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 10 do 11 ter od 15 dalje. Danes zadnjikrat!

KINO »ŠIŠKA«

Ameriški film

»Francis v velemestu«

V glavnih vlogah Donald O'Connor, Iveta Dagi in Jean Lokhart. Režija Arthur Lubin. — Tednik. — Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 14 dalje. Danes zadnjikrat!

TOVARNA KONSTRUKCIJ IN STROJNIH NAPRAV »METALNA« — MARIBOR

sprejme

dva pomožna laboranta

za preiskavo materiala (delo z izotopom na montaži).

Pogoji: 4 razrede srednje šole ali Delavski tehnikum. — V poštev pridejo tudi osebe brez prakse. Nastop službe takoj.

»ISKRA«

tovarna za elektrotehniko in fino mehaniko v Kranju

objavlja

izid natečaja za idejne osnutke upravnega poslopja tovarne

OD 4 RAZPISANIH NAGRAD SO BILE PODELJENE 3 in sicer:

1. nagrado v znesku 120.000 din je dobilo delo pod gestom »10.000« — avtor arhitekt Ivo Strukej, Ljubljana;

2. nagrado v znesku 90.000 din je dobilo delo pod gestom »Iskra 123« — avtor ing. arh. Slavko Löwy, Zagreb;

3. nagrada ni bila podeljena;

4. nagrado v znesku 40.000 din je dobilo delo pod gestom »78.508« — avtorja ing. Mila Poletti, Zagreb, in inž. arh. Tanja Zdrovač, Zagreb.

Člani ocenjevalne komisije

Uprava

»LJUDSKE PRAVICE«

Ljubljana

Kopitarjeva ulica 2
Poštni predal 42

Odrežite in nam pošljite

Znamka
za
10 din

Prodamo

dobro ohranjene

trgovske police in pulte

primerne za špecerijsko, tekstilno ali galanterijsko trgovino.

Naslov se dobi v oglasnem oddelku.

312

KEMIČNA INDUSTRIJA »ZORKA«
ELEKTROLIZA CINKA — ŠABAC

RAZPISUJE NATEČAJ

za sprejem

2-3 visoko kvalificiranih varilcev za električno in plinsko varjenje pločevinastih konstrukcij in cevovodov za dobo šest mesecev

POGOJI: Varilci morajo imeti izpit po IUS, odstavek 3, 651 in 661. Če nimajo izpita, bodo preizkušeni po gornjih standardih. Sprejeti bodo samo tisti, ki bodo najboljši in ki bodo izpolnili pogoje s kvalitativnim faktorjem 1. — Dnevi prijave in preizkušnje pri »Zorki« v Šabcu bodo od 25. do 27. januarja 1955.

Nastop službe takoj po uspešno opravljeni preizkušnji. Plača in terenski dodatek po pogodbi, delo pa po normi. Stanovanje za samske zagotovljeno.

7182

UPRAVA ZA CESTE
OLO GORICA

razpisuje naslednja

delovna mesta:

- GRADBENI INŽENIR s triletno prakso,
- VIŠJI GRADBENI TEHNIK, GEOMETER S PRAKSO,
- 2 GRADBENA TEHNIKA s prakso ali brez prakse,
- 3 GRADBENI DELOVODJE, FINANČNI KNJIGOVODJA s triletno prakso,
- VODJA PISARNE s srednješolsko izobrazbo,
- NABAVLJAC, SKLADIŠČNIK, STROJEPIŠKA

Plača po uredbi, oziroma po dogovoru. — Prošnje je treba dostaviti na Upravo za ceste OLO Gorica — Nova Gorica.

179

KOMISIJA
ZA SODELOVANJE
Z MEDNARODNIMI
ZDRAVSTVENIMI
ORGANIZACIJAMI

razpisuje

natečaj

za 4-mesečni tečaj

Mednarodnega otroškega centra v Parizu o zdravljenju in rehabilitaciji otrok z bolelimi motornim sistemom

Kandidati morajo imeti diplomu medicinske sestre in predložiti komisiji naslednje dokumente:

1. Prošnjo s kratkim življenjepisom;
2. Uradno potrdilo o dobrem obvladanju francoščine (da govori in se poslužuje literature);
3. Priporočilo šefa ustanove. Skrajni rok za prijavo je 24. januar 1955.

Iz sekretariata Komisije za sodelovanje z mednarodnimi zdravstvenimi organizacijami
BEOGRAD, Savska ulica 35
7187

Obvestilo

Narodne banke
FLRJ

Narodna banka FLRJ — glavna centrala, obvešča zainteresirane gospodarske organizacije, da bodo devizna sredstva v smislu točke 1. odločbe o prodaji deviznih sredstev na posebnih sestankih deviznih obračunskih mest (Sl. l. FLRJ št. 50/54) za 1. četrtletje 1955 naprodaj po naslednjem razporedu:

V Beogradu:

za podjetja za geološko raziskovalna in konsolidacijska dela — 24. januarja 1955;

za zdravila — gotova, kakor tudi droge in kemikalije za recepturo in drugo zdravstveno blago, medicinski in kirurški potrošni material ter drobni instrumenti (kolikor se ne izdelujejo doma), zobotehnični material, kakor tudi opični material (okvirji za naočnike, stekla in umetne oči) — 24. januarja 1955;

za trgovska podjetja za promet s tehničnim materialom, ki so registrirana za uvoz (s temi sredstvi tehnična podjetja lahko kupujejo izključno tehnično blago, potrebno proizvodnim podjetjem) — 26. januarja 1955;

za rezervne dele za motorna vozila — avtomobile in traktorje — izvzemši gum (ta devizna sredstva lahko kupijo trgovska podjetja, vpisana v zunanjetrgovinski register gospodarskih organizacij za uvoz teh predmetov) — 26. januarja 1955;

za predmete široke potrošnje (pravico nakupa teh sredstev imajo trgovska podjetja, vpisana v zunanjetrgovinski register gospodarskih organizacij za uvoz predmetov, za katere so devizna sredstva določena — 29. januarja 1955;

za kmetijstvo:
za nabavo plemenske živine — 31. januarja 1955;
za nabavo rezervnih delov za traktorje — 31. januarja 1955;
za nabavo semen hibridne koruze — 31. januarja 1955;
za nabavo vozila iz sisala — 31. januarja 1955.

Devizna sredstva, namenjena za zgoraj našteje predmete, imajo pravico kupovati trgovska podjetja, vpisana v zunanjetrgovinski register gospodarskih organizacij za uvoz proizvodov, za katere so devizna sredstva zagotovljena.

V Zagrebu:

za proizvodna podjetja, predelovalce plastičnih mas — 24. jan. 1955. Sestanki na deviznih obračunskih mestih se začno v zgoraj navedenih dneh ob 8.30 zjutraj.

Pravico nakupa deviznih sredstev na posebnih sestankih deviznih obračunskih mest imajo gospodarske organizacije neposredno, kolikor so registrirane na enem izmed deviznih obračunskih mest, če pa niso, tedaj po podružnici Narodne banke FLRJ, pri kateri imajo svoj žiro račun ali pa s posredovanjem drugega podjetja, če je to registrirano na enem od deviznih obračunskih mest v državi. V takem primeru bo gospodarska organizacija izdala temu podjetju pooblastilo v dveh izvodih, s katerim ga pooblašča, da za njen račun in v njenem imenu lahko polnoveljavo in nepreklicno kupi devize na določenem posebnem sestanku deviznih obračunskih mest. Pooblastilo ne morejo biti generalna, temveč samo za posamezne določene sestanke.

Pooblastilo mora vsebovati:

- a) točen naziv devize in znesek devize za nakup;
- b) pogoji nakupa (limit, nad katerim ne more povpraševati ali nakup po določenem ali najugodnejšem tečaju rok, do katerega nalog velja in temu podobno);
- c) v kakšno svrhu, oziroma, za katero blago kupuje devize (navesti je treba naziv, stroko in šifro);
- d) nalog, kateremu deviznemu računu je treba odobriti kupljene devize in
- e) nalog, cigav dinarski račun je treba zadolžiti za protivrednost kupljenih deviz.

Opozarjamo zainteresirane gospodarske organizacije, naj imajo njihovi predstavniki na deviznih obračunskih mestih s seboj prepis rešitve o registraciji svoje gospodarske organizacije, oziroma tiste gospodarske organizacije, za katere račun kupujejo devize. S tem prepisom se dokaže pravica nakupa deviz na dotičnem posebnem sestanku, ker osnovna dejavnost, navedena v rešitvi o registraciji, določa, v katero namensko skupino spada dotična gospodarska organizacija (v spornih primerih odloča o tem Uprava za zunanjo trgovino FLRJ v Beogradu). Prepis rešitve o registraciji je treba izročiti deviznemu obračunskemu mestu.

Beograd, 19. januarja 1955.

LJ NARODNE BANKE FLRJ,
Glavne centrale.

7174

Kamione, 5-tonske in težje
ter
traktorje s prikolicami

potrebujemo za prevoz gramozov in kamna, kakor tudi za stalno delo v letu 1955

Za pogoje se obračajte na

»ELEKTRO-SRBIJA« — BEOGRAD
ULICA BRANKOVA 3/II.

LJUDSKI ODBOR MESTNE OBČINE LITIJA

razpisuje mesta:

pravnik
ekonomista
gradbenega inženirja ali tehnika
agronoma
finančnega referenta
vodjo administracije

Prošnje z ustreznimi dokumenti in življenjepisom je treba poslati na gornji naslov do 15. februarja 1955.

278

Obvestilo

V zvezi z obvestilom Narodne banke FLRJ z dne 20. t. m. vabimo vse trgovske poslovalnice za promet s tehničnim materialom, ki so registrirane za uvoz,

da se udeležijo dne 25. januarja 1955 ob 12. uri predhodnega dogovora

V DVORANI »METAL-SERVISA«, BEOGRAD,
ULICA BRACE KRSMANOVIĆA 13

7253

OKRAJNA CESTNA UPRAVA — RADOVLJICA

razpisuje

javno licitacijo

za izvedbo betonskih kril na mostu Fortuna
občina Gorje pri Bledu

ter obokanega propusta odprtine 4 m čez Rečico
v Gornjih Gorjahn

Pogoji in tehnični pripomočki so interesentom na vpogled v pisarni Okrajne cestne uprave Radovljica, in sicer do 31. januarja 1955.

Rok dourčitve najkasneje do 10. junija 1955.

276

INDUSTRIJA USNJA — VRHNIKA

razpisuje mesta za:

Šefa prodajnega oddelka

Pogoji: ekonomska fakulteta ali trgovska akademija z znanjem enega tujega jezika.

Samostojno administrativno moč

Pogoji: trgovska akademija, znanje strojepisja in stenografije ter obvladanje vsaj enega tujega jezika.

Korespondentko

Pogoji: trgovska akademija, znanje stenografije in strojepisja.

Prednost imajo osebe s daljšo prakso. Stanovanje oz. prevoz Ljubljana-Vrhnika zagotovljeno. Pismene ponudbe pošljite na Upravo podjetja najkasneje do 27. januarja 1955.

KUPIMO

blok ali komplet stroj za 4,5-tonski kamion »MAN«, 110 KS, tipa 1942

Ponudbe pošljite na

Zagrebački paromlin »8 maja« — Zagreb
KOTURAŠKA CESTA 1

191

Hotel VICKI BAUM
ROMAN Sangaj

59

Yen je tisti večer pomagal nesti doktorja k nekemu bolniku, stanujočemu na robu mesta. Vtem ko je čakal nanj, je zaspal. Prebudil ga je hrup, dim, odsev ognja in kričanje mimo hitečih ljudi. Stal je z odprtimi usti, ne da bi vedel, kaj se dogaja. »Ogenj, gori, mesto so zažgali!« so kričali ljudje, hiteči mimo s culami in otroki. Osel, ki je tekel z množico, je na ves glas tožeče rigal. »Kje? Kje gori?« je vprašal Yen zbegano. Nebo je bilo rdeče in veter je potiskal dim od vzhoda, kjer je bila Ulica miru. »Okraj na vzhodu,« mu je zaklical star mož, ki je tiščal na prsi ptičjo kletko. Yen se je prerinil skozi reko bežečih ljudi. Pozabil je bil, da bi moral čakati na svojega gospodarja, mislil je samo na sina, na malega Saileonga v ogroženi hiši.

Pod oblaki dima in med prasketajočimi, ruševimi se stenami hiš je hitel naprej. Zavetišča revežev, zgrajena samo iz rogocinj, so gorela ko bakle. Yen je hitel naprej in si brisal debele solze, ki so mu tekale iz pekočih oči. Prispel je v Ulico miru, ki je bila vsa v plamenih. Na začetku ceste so stali ljudje v vrsti in si podajali vrče z vodo. Med prasketanjem, hreščanjem in pokanjem so se spet razlegali vojaški signali. Visoko nad mestom so bili plameni sinji na črnem, rdeče žarečem nočnem nebu. Yen je planil naprej in dosegel hišo. Stene so še stale, vrata so bila odprta, skočil je na dvorišče. Mislil je samo na sina.

Na dvorišču je mrgolela črna množica moških, hiša še ni gorela. Na pragu je stala gospodinja čisto sama, s svetilko v roki. Ko je množica pljusnila čeznjo, je rezko kričnila. Yen se je prerival naprej in niti pomislil ni na to, da bi ji pomagal. Moral je v drugo hišo, v gornje nadstropje, kjer je spal v izbi Saileong. Ko je hitel mimo vrat, je opazil, da leži gospodinja na tleh in da hodijo v hišo drveči ljudje z nogami po njej. Ni pa se mogel zadrževati, hitel je naprej. Prispel je do druge hiše in planil v izbo. Bila je prazna. Za hip je obstal v njej in lovil sapo. Tedaj je švignil zadaj, pri kuhinji, plamen kvišku in večglasni krič je odgovoril na prasketanje ognja, ki je bil zajel hišo. Yen ni stekel, ampak bolj padel po stopnicah. Ni vedel, kje naj išče Jasmin z otrokom, ne pa je, da sta se rešila. Ko je spet prispel na dvorišče, se je znašel zagoden med preklinjajočo, kričečo množico. Zdaj je opazil, da so se vrinili mednjo tudi vojaki.

V hiši je bilo pohištvo razmetano in omare odprte. Mnogi vojaki so odnašali borni plen, ko je ogenj že zajel sobo. Yen se je še enkrat prerinil nazaj h pragu. Hotel je vprašati gospodinj, kje sta Jasmin in otrok. Ko pa je prispel do pomendrane postave, je opazil, da je mrtva. Obrnil se je in obstal tik pred možem, ki ga je poznal, ne da bi bil kdaj govoril s njim. Bil je Kwei Kuei, kolovodja tatinskega ceha v mestu. Bil je mož visoke postave, divjega, koščnega obraza, kosmatega ko peklensček. »Hitro, streha se podira!«, je zaklical Kuei Yenu na uho in ga potegnil s praga. Yen je zatislil oči, ko je zahreščalo in zaprasketalo za njim in ko so padajoči, žareči tramovci pokrili opustošenje.

Sele ko se je prerinil na cesto, je že prepozno spoznal, zakaj je bila množica pritisnila nazaj na goreče dvorišče. Zunaj je stal kordon oficirjev strogih, negibnih obrazov, ki so aretirali brez razlike vse plenilce, ljudstvo in vojake. Kdor se je branil, so ga s puškinimi kopiti pobili na tla ali pri priči ustrelili. Ostale so

odgnali vojaki v zapore na okraju. Med njimi je bil tudi Yen. Prijeli so ga bili, ne da bi vedel, zakaj. Vdano je sklenil roke in čakal, kaj se bo zgodilo z njim. Kdaj pa kdaj so odgnali skupino ljudi in potem so počili na dvorišču strel. Ker je Yen mislil, da bo moral pred sončnim vzhodom umreti, se je nekaj časa silno bal. Potem pa je imel občutek, ko da se je sam ugasil, kakor takrat, ko je bil bolan. Takrat ni več čutil bolečin, zdaj pa ga je minil strah, in čutil se je čisto praznega. Samo trebuh ga je bolel, ko da je jedel surov riž.

Med ujetniki je čepel Budov duhovnik z beraško skodelico. Prebiral je rožni venec in neutrudljivo mrmral. Na tleh je ležala na obrazu ženska in stokala. Če je Yen zatislil skeleče oči, je videl plamene, tujo gospo na stopnicah in nasmejano brezzoba usta svojega sina. Kwei Kuei je čepel poleg njega ob steni. Ker je postajalo stokanje na tleh ležeče žene čedalje hujše, je vzvil nekaj iz rokava in ji dal. »Pojej, mati,« je dejal. »To je dobro proti bolečinam.« Yen se je zdrnil iz otopenosti in radovedno pogledal tja. Zena je s trudom žvečila in požirala, čez nekaj časa pa je nehala stokati.

Zunaj je pokalo kar naprej. »Morda nas bodo pustili kar tu zgori,« je dejal eden izmed ujetih vojakov. Zrak je bil vroč in grenak, poln dima. Yena je prevzel nov val strahu. Ozrl se je na Kueija, ki je zdaj sanjavo nasmejan tudi nekaj žvečil. Na izžetem obrazu se mu je poznalo, da uživa opij. »Meni tudi,« je zaslislal Yen iznenada svoj glas in nastavlil Kueiju dlan. Mesto je bilo pogorelo, polja zastavljena, hiša prednikov polna lakote. Yen zvržen in aretiran. Zdelo se mu je, da tega bremena ne bo mogel prenesti. Na njegovi dlani je ležal majcen košček črnkaste paste. Kueijev divji peklensčkov obraz se mu je režal nasproti. Zamrmral je nekaj v zahvalo in položil opij v usta. Ob grenkosladkem okusu mu je postalo za hip slabo, potem pa je pogoltnil žilavo snov.

IZID NAGRADNEGA NATEČAJA
MESTNE HRANILNICE LJUBLJANSKE

- tema »Varčevanje kot vzgojno sredstvo«
Prvo nagrado 5000 din prejme »Napreje«, drugo nagrado 3000 din prejmeta »Kajh« in »M. L.«
- tema »Razne nove oblike varčevanja«
Prva nagrada se ne podeli, drugo nagrado 3000 din prejme »D. K.«
- tema »Pomen varčevanja za naše gospodarstvo«
Prve nagrade se ne podeli, drugo nagrado 3000 din prejmeta »Brkovič« in »Naš doma«.

Ker pa so bile med prispevki, ki smo jih prejeli, tudi razprave, ki sicer niso povsem ustrezale za dosego ene izmed razpisanih nagrad, je žirija, upoštevajoč njihovo prizadevnost razdelila še naslednje dodatne nagrade:

»J. L.« 2000 din	»Zrno do zrna« 2000 din
»Z. M.« 2000 din	»M. R.« 2000 din
»V-13-J« 2000 din	»I. Matko« 1000 din
»S. B.« 2000 din	

Vabimo vse prizadete, da dvignejo nagrade med uradnimi urami v Mestni hranilnici ljubljanski, Copova ul. št. 3/L.

VELETRGOVINA Z ALKOHOLNIMI
IN BREZALKOHOLNIMI PIJAČAMI

»VINO - KOPER« — KOPER

sprejme takoj mlajšo

STENODAKTILOGRAFINJO

z dokončanim enoletnim administrativnim ali trgovskim tečajem.

Ponudbe je poslati na naslov: »VINO-KOPER« — KOPER

**Kmetijsko gospodarstvo Arja vas
PETROVČE, išče naslednje delovne moči:**

RAČUNOVODJO

zmožnega vseh računovodsko-knjigovodskih del, z večletno prakso, po možnosti v kmetijstvu

MATERIALNEGA KNJIGOVODJO

po možnosti s prakso, lahko tudi začetnik. Prednost imajo tisti, ki so bili do sedaj zaposleni v kmetijstvu. — Nastop službe 1. februarja 1955 ali po dogovoru. Plača po tarifnem pravilniku. — Pismene ponudbe z opisom dosedanjih služb pošljite na *Kmetijsko gospodarstvo Arja vas — Petrovče.* C 52

OKRAJNI LJUDSKI ODBOR KOPER

razpisuje

delovna mesta za:

- gradbenega inženirja za komunalna dela
- gradbenega inženirja inšpektorja
- arhitekta urbanista
- inženirja ekonomista za šefa urada za planiranje ekonomista
- pravnik za šefa gospodarskopravne službe
- 2 stenodaktilografi

Plača po veljavnih predpisih. Stanovanje zagotovljeno.

Prošnje z izčrpnim življenjepisom, osebnimi podatki in pregledom dosedanjih zaposlitev je treba vložiti na tajništvo Okrajnega ljudskega odbora Koper.

279

CENTRALNA UPRAVA BOLNIC V KOPRU

razpisuje naslednja mesta za kirurško bolnico v Izoli:

- INSTRUMENTARKE s končano šolo za kirurške instrumentarke in z vsaj enoletno prakso na kirurškem oddelku;
- GLAVNE MEDICINSKE SESTRE z večletno prakso;
- MEDICINSKE SESTRE s prakso na kirurškem oddelku;
- DVEH BOLNICARKE;
- DVE MESTI ADMINISTRATORKE s potrebno kvalifikacijo in znanjem strojepisja (za bolnico v Izoli in za bolnico v Piranu).

Ponudbe z dokumenti je treba poslati na centralno upravo bolnic v Kopru.

176

**Komisija za razpis mesta direktorja
pri Okrajnem ljudskem odboru Gorica**

RAZPISUJE

**MESTO
DIREKTORJA**

za

»Sadno-likerski kombinat Ajdovščina«
v Ajdovščini

Pogoji: ekonomist z ekonomsko fakulteto in petletno prakso v sadno-predelovalni industriji ali komercialist s popolno srednjo šolo in desetletno prakso v sadno-predelovalni industriji.

Prošnjo z vsemi potrebnimi dokumenti in življenjepisom je treba vložiti na

Tajništvo OLO Gorica

do 20. februarja 1955.

281

Sprejmemo

SPOSOBNEGA KVALIFICIRANEGA ZIDARJA

spodobnega za krovška in jamska dela.

Po možnosti mlajšo moč!

Klinar Stanko, drž. obrtni mojster, Maribor, Ulica talcev 20

ZDRAVSTVENI DOM V ŠIBENIKU

RAZPISUJE NATEČAJ

za specializante, in sicer:

zdravnika-rentgenologa, zdravnika za očne bolezni, zdravnika za uho, nos in grlo ter zdravnika za otroške bolezni

Pogoj: obveznost in plača po pogodbi, končan zdravniški staž ter obvezno terensko delo.

195

PODJETJE V GRADNJI

**ŽELEZARNA »BORIS KIDRIČ«
NIKŠIČ**

potrebuje

dva strojna inženirja

za mehanično delavnico in montažo opreme z najmanj desetletno prakso,

poslovodjo

za mehanično delavnico.

Plača po sporazumu. — Komfortno stanovanje za poročene in samske zagotovljeno v novih stavbah.

Ponudbe s krajšim življenjepisom in podatki o dosedanjem delu (službi) je treba poslati do 10. februarja 1955.

7136

Komisija za razpis službenih mest pri delavskem svetu

»Kopitarne« - Sevnica

razpisuje

**MESTO
RAČUNOVODJE**

Pogoji za sprejem: dovršena ekonomska fakulteta s prakso v lesni industriji ali dovršena ekonomska srednja šola s primerno prakso v industrijskem računovodstvu.

Pismene ponudbe z življenjepisom in navedbo dosedanjih službovanj dostavite na gornji naslov.

277

**Komisija za razpis mesta direktorja
pri Okrajnem ljudskem odboru Gorica**

RAZPISUJE

**MESTO
DIREKTORJA**

za

»FLORES«

zadružno trgovsko podjetje export - import
Šempeter pri Gorici

Pogoji: ekonomist z ekonomsko fakulteto in petletno prakso v sadni trgovini ali komercialist z desetletno prakso v sadni trgovini, zaželena je praksa v izvozni trgovini.

Prošnjo z vsemi potrebnimi dokumenti in življenjepisom je treba vložiti na

Tajništvo OLO Gorica

do 15. februarja 1955.

280

**Komisija za razpis mesta direktorja
pri Okrajnem ljudskem odboru Gorica**

RAZPISUJE

**MESTO
DIREKTORJA**

za

»LIP«

Lesnoindustrijsko podjetje Ajdovščina

Pogoji: strojni inženir s 5-letno prakso v lesni industriji ali industrijski tehnik z 10-letno prakso v lesni industriji, od tega vsaj tri leta na vodilnem mestu, ali komercialist z 10-letno prakso pri lesnoindustrijskih podjetjih.

Prošnjo z vsemi potrebnimi dokumenti in življenjepisom je treba vložiti na

Tajništvo OLO Gorica

do 15. februarja 1955.

282

**Verziranega
samostojnega šefa
prodajnega oddelka**

išče večje industrijsko podjetje
elektrotehnične stroke

Ponudbe na oglasni oddelek pod »Industrija«.

274

**»DALMACIJA«
TOVARNA KARBIDA IN CIANAMIDA
DUGIRAT PRI SPLITU**

RAZPISUJE NATEČAJ

za

glavnega inženirja

Pogoji: inženir kemije ali elektrostrojnik inženir z več kot desetletno prakso v vodstvu kemične industrije

šefa vzdrževanja obrata

Pogoji: strojni inženir z najmanj petletno prakso

vodjo kamnoloma

Pogoji: rudarski tehnik z najmanj petletno prakso

Stanovanja zagotovljena ★ Plača po dogovoru ★ Nastop takoj

Pismene ponudbe z navedbo dosedanjega dela pošljite na gornji naslov

207

MESTO POD VEČNIM LEDOM

»Nekje« na Grönlandiji so ZDA zgradile iz velikanskih aluminijastih cevi obrambno oporišče

Ameriško ministarstvo za narodno obrambo se je posvetovalo z dansko vlado, preden je objavilo nekaj podatkov o novih, svojevrstnih obrambnih napravah na področju večnega snega in ledu. Govorci bi mislili, da gre za odlomek iz fantastičnega romana Jules Verneja. Toda moderna tehnika je že tako napredovala, da so možne tudi takšne varnostne naprave, o katerih se ljudem še med obema svetovnjima vojnama niti sanjalo ni.

Iz razumljivih razlogov je prišlo v javnost le nekaj vesti o naj-novejših ameriških oporiščih na daljnem severu. Ze te vesti pa kažejo, kako velik pomen pripisujejo zahodne države strateško izredno važnemu področju večnega ledu. Gre za najsevernejše oporišče zahodnega sveta, ležeče »nekje« v severnem delu Grönlandije, dostopno samo z letali. Tudi vse naprave in opremo so prepeljali tja z letali,

večnem ledu res spominjajo na podmornice. Izdelali so namreč velike aluminijevce cevi s premerom 6 m, z dvojnimi stenami in izohirane proti arktičnemu mrazu. Iz teh orjaških cevi so zgradili podzemeljska naselja, hodnike med njimi, kuhinje, elektrarne, skladišča in celo bolnišnico. Večni led je na tem delu Grönlandije debel približno 3000 m. Vendar pa se nenehoma premika, tako da hiš na njem ne

skega mesta so narejeni po načelu podmornice. V hišo prideš skozi stolp, ki se odpira in zapira in ki ga lahko podaljšajo, če se pogreznijo cevi pregloboko. V eni izmed cevi so naprave za centralno kurjavo, tako da ima vse podzemeljsko naselje stalno temperaturo 22°C. Zunaj pa znaša povprečna temperatura -32°. Pitno in vodo za umivanje dobivajo prebivalci podzemeljskega naselja iz snega, ki ga tope v posebnih kotlih. Električno energijo dobivajo iz agregatov na pogon z dizel motorji. Eno izmed velikanskih cevi uporabljajo za skladišče. V njej so spravljene med drugim sodiški strojnini oljem, ki so jih vrgli iz letal s padali.

V podzemeljskem naselju so se naselili vojaki in znanstveniki. Čeprav prebivajo v večnem ledu, bi jim lahko zavidali celo stanovalci najudobnejših stanovanj v mestih. Sodobna tehnika je poskrbela, da imajo na razpolago vse udobnosti. Za njihovo razvedrilo skrbe filmi, namizni tenis, radioaparati itd. Posušajo ne le oddaje svojih tovaršev v Thule, marveč tudi oddaje na »nasprotni strani« stojajočih sovjetskih postaj. Podzemeljska bivališča so opremljena zelo smotno. V kuhinji je vsa oprema s posodo vred iz nerjavčnega jekla. Podzemeljsko naselje ima tudi zdravnik in operacijsko sobo. Če pa zbolijo kak stanovalec tako, da je v nevarnosti njegovo življenje, ga prepeljejo z letalom v bližnjo bolnišnico.

Poglavje zase je prevoz velikanskih količin gradbenih potrebščin in opreme. Boj z naravnimi silami na tem področju se je spremenil v dolgo verigo pionirskih dejanj, ki koristijo ne le vojaški strategiji, marveč tudi napredku civilizacije

in znanosti. Od teh podzemeljskih naprav bodo namreč imeli veliko korist tudi mednarodni zračni promet, meteorologija, radiotehnika in še mnoge posamezne panoge znanosti in tehnike.

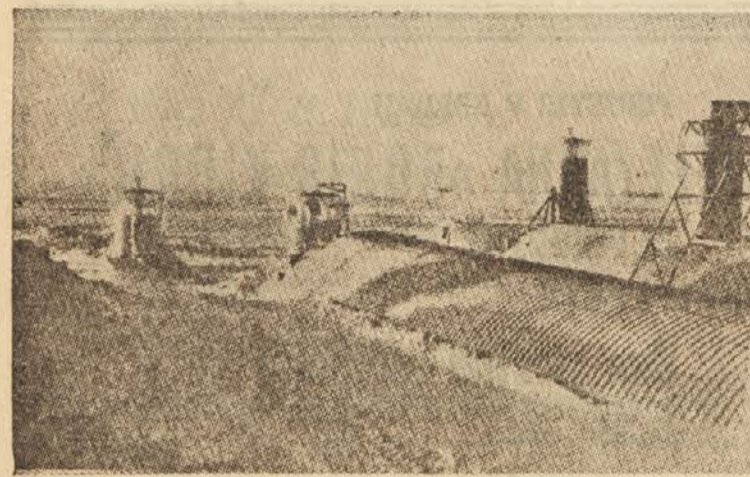
Predvsem pa pomeni uporaba vojakov v mestu pod večnim ledu »nekje« na Grönlandiji, da so zahodne države pomaknile svoje utrbe v neposredno bližino Severnega tečaja.

Veliko pogozdovanje

Lastniki ameriških papirnic nameravajo v prihodnjih desetih letih posaditi 116 milijonov dreves, da bi zagotovili preskrbo z lesom za prihodnjih 50 let. Skoraj polovica pogozdovanja odpade na južne države, kjer je podnebje za rast dreves ugodnejše kakor v severnih.

V vrtočlavi višini 4000 m grade Kitajci v Tibetu. »Strehi sveta« velikanstvo cestno omrežje, dolgo v celoti 5082 km. S temi cestami so povezali »prepovedano mesto« Lhaso s Kitajsko. Kot kaže naša slika, je delo silno nevarno in opravljajo ga z dokaj primitivnimi sredstvi

Te orjaške aluminijevce cevi so položili globoko v večni led. V njih so se naselili ameriški vojaki in strokovnjaki za razna področja obrambe.

Zgradili so celo podzemeljsko naselje po načelih termov ali podmornic.

Poskusi so se začeli že jeseni 1951, ko so ameriški in danski strokovnjaki za polarne kraje spoznali, da bi morali zgraditi na grönlandskem ledu čvrste meteorološke postaje. Proutiči so mnoge možnosti in pota, preden je raziskovalcu Grönlandije P. E. Victorju nekega dne, ko se je mudil na letalskem oporišču Thule, šinila v glavo misel na podmornice. Polkovnik podmorniških enot Morton Solomon, bivši poveljnik ondornih pionirjev, je to misel takoj povzel.

Tedaj se je začelo delo znanstvenikov, tehnikov in uprave. In zdaj so načrti uresničeni. »Hiše« v

ZA DOBRO VOLJO

»Tale antena je seveda samo provizorična.«

morejo zgraditi. Iz cevi narejene hiše pa so zgrajene tako, da se po natančnih računih vsako leto pogreznijo za nekaj centimetrov v led. Vhodi v hiše tega podzemelj-

morejo zgraditi. Iz cevi narejene hiše pa so zgrajene tako, da se po natančnih računih vsako leto pogreznijo za nekaj centimetrov v led. Vhodi v hiše tega podzemelj-

Poskusna vožnja prve atomske podmornice

Razen 100 članov posadke je bilo v podmornici kakih 60 znanstvenikov in tehnikov

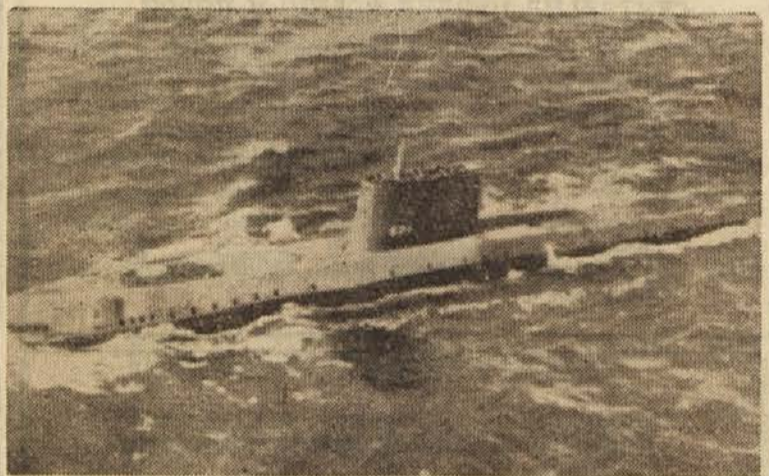
Iz Grotona v ZDA poročajo o prvem primeru, da so se ljudje vozili ob pomoči atomske energije. Ameriška podmornica »Nautilus« na atomski pogon je odplula z nabrežja pred ladjedelnico v Grotonu v državi Connecticut na poskusno vožnjo. Dolga je 100 m in njena tonaža znaša 3000 ton. Poskusne vožnje se je udeležilo nad 100 članov posadke ter kakih 60 znanstvenikov in tehnikov.

S štirimi besedami — »Na vožnjo z atomsko energijo«, je kapitan prve atomske podmornice na svetu razglasil ta dogodek. Atomska podmornica je zelo podobna običajni. Izkušeni mornarji so seveda takoj opazili, da vozi znatno hitreje in da ni videti niti najmanjših sledov dima, ki se sicer dviga iz običajnih podmornic na pogon z dieselmotorji.

Vse področje pristanišča so zastražili. Samo nekaj novinarjev je dobilo dovoljenje, da so se na primerni razdalji peljali nekaj časa za otomsko podmornico z motornim čolnom. »Nautilus« je v kratkem času dosegel 12 vozlov

na uro in izginil na odprtem morju.

Drugo ameriško atomsko podmornico »Sea Wolf« bodo spustili na morje v Grotonu najbrž še pred koncem letošnjega leta. Ameriški strokovnjaki so pripravili načrte še za dve atomske podmornici, ki pa ju še niso začeli izdelovati. Razen tega je predsednik Eisenhower v proračunski poslanici napovedal še tri atomske podmornice. Tako bo imela Amerika sedem atomskih podmornic.

Podmornica na otomski pogon »Nautilus« na prvi vožnji

je še cela vrsta drugih, ki jih lahko industrija predela v nove izdelke. Naj omenimo samo staro pločevino, staro železo, star papir, kosti, steklenice, čunje itd. Dušika, žveplene kisline in kalija gre v avstrijskih mestih vsaj - leto v obliki nekaj milijonov šilingov. Iz teh odpadkov bi lahko dobilo kmetijstvo na leto 400.000 ton komposta. Ta količina ustreza najmanj 800.000 tonam hlevskega gnoja. Če bi vse te odpadke koristno uporabili, bi se živ-

ljenjski standard avstrijskega prebivalstva znatno izboljšal, kar velja seveda tudi za druge dežele.

Največje podjetje za predelavo odpadkov ima holandsko mesto Wyster. Ustanovljeno je bilo leta 1929. To podjetje predela na leto 700.000 prebivalcev. Podobna podjetja imajo tudi v Angliji, Franciji,

ODPADKI in njihov gospodarski nomen

V nekaterih tujih deželah imajo že posebna podjetja za predelavo odpadkov

O pomenu zbiranja odpadkov smo pri nas že mnogo pisali in govorili. Imamo tudi podjetje, ki ima na skrbi to važno gospodarsko delo. Se zmeraj pa se premalo zavedamo, koliko ljudskega premoženja gre v zgubo z odpadki, ki jih ne zberemo in ne damo naši industriji, da bi jih predelala. Z vraščanjem odpadkov in njihovega pomena se ukvarjajo tudi v drugih deželah. Pogledimo, kako je s tem v sosednji Avstriji.

Avstrija uvozi na leto povprečno 20.000 ton južnega sadja, 15.000 ton presnega sadja in 31.000 ton sočuja, sama pa ga pridelata kakih 800.000 ton. Prišteti je treba še potrošnje krompirja, jaje, rib itd. Od tega se nabere na leto kakih 300.000 ton organskih odpadkov. Po dosedanjih nazorih so bili ti odpadki nekoristni, pozročali so stroške, ker jih je treba odvažati. Šele v zadnjih

letih so tudi v Avstriji spoznali, da so odpadki ne le zdravstveni, marveč tudi narodnogospodarski problem.

Na Dunaju in v avstrijskih vzhodnih glavnih mestih prebiva 30% prebivalcev Avstrije. V mestih se nabere na leto kakih 100.000 ton organskih odpadkov, za katere se nihče ne zmeni. V Avstriji porabijo na leto 2 milijona ton kuriva, od katerega ostane 600.000 ton pepela. Pepel je veljal doslej za eno najmanj vrednih gnojil. Tudi to mnenje je napačno. V toni pepela je 8 kg kalija, 5 kg žveplene kisline in 150 kg apna. Večja avstrijska mesta bi lahko dala zemlji letno dodatnih 2000 ton čistega kalija, 1250 ton žveplene kisline in 30.000 ton apna. Preračunano v žito bi zneslo to 10 milijonov šilingov.

Razen organskih odpadkov pa je še cela vrsta drugih, ki jih lahko industrija predela v nove izdelke. Naj omenimo samo staro pločevino, staro železo, star papir, kosti, steklenice, čunje itd. Dušika, žveplene kisline in kalija gre v avstrijskih mestih vsaj - leto v obliki nekaj milijonov šilingov. Iz teh odpadkov bi lahko dobilo kmetijstvo na leto 400.000 ton komposta. Ta količina ustreza najmanj 800.000 tonam hlevskega gnoja. Če bi vse te odpadke koristno uporabili, bi se živ-

MALI LEKSIKON

Katera riba ima telesno toploto večjo od toplote vode? Kaj je od svojega nastanka doslej pomnila beseda dialektika?

Tun je edina riba, katere telesna temperatura je večja od njene okolice, morja. To je okusna morska riba, težka tudi do 800 kg in dolga do 3 m. Zivi veidel v Sredozemskem morju. Ker ima v sebi mnogo krvi, je najboljše in najmočnejša repna plavut je podobna ladjskemu propelerju, telo pa je izrazito aerodinamično. Tuni se med drstenjem približajo obali. Zato majno naši ribiči ponekod na obali postavljene visoke lestve, s katerih opazujejo gibanje tunov. Na Jadranu ujamejo mnogo teh rib. Ko jih vlečejo z mrežami k obali, je slišati otroškemu joku podobne glasove.

Dialektika pomeni z materialističnega gledišča filozofsko znanost o zakonih gibanja vsega, kar je na svetu: narave, človeške družbe in mišljenja. Znana je pod imenom »materialistična dialektika«. Beseda dialektika pa ni zmeraj imela tega pomena. Prvotno, pri starih Grkih, je pomenila spretnost razpravljanja, malo pozneje pa dokazni postopek. Piaton jo je uporabil kot naziv za spoznavo idej. V srednjem veiku, tja do 18. stoletja, je bila dialektika naziv za logiko. Hegel je uporabil dialektiko kot naziv za svojo idealistično metodo filozofije. Zanj je bila samo gibanje pojmov, kategorija v njihovi notranji nujsosti. Heglova dialektika se imenuje zato idealistična dialektika v nasprotju z Marxovo materialistično dialektiko.

Mendès-France proti alkoholizmu

Francoska vlada je začela neizprosno boj proti pijančevanju. Med drugimi ukrepi je tudi poseben davek na vsako novo točilnico. Preračunan v naš denar znaša ta davek blizu 100.000 din. S tem ukrepom hoče ministrski predsednik Mendès-France omejiti poftrošno alkohola v Franciji. V tej deželi odpade zdaj ena točilnica na 100 prebivalcev.

NA SLEDI

PO PRIPOVEDOVANJU JANEZA KLEMENČIČA: BRODAR IN JEZERNIK

121. Jože je bral pismo, ki ga je prejel od doma. »Saj več pišeš o čincu kot o sebi,« so mu pisali, »pripelji ga že vendar pokazat. Vsi smo strašno radovedni, kakšen je. Bomo že poskrbeli, da ne bo lačen, spi pa lahko na smenu, če bosta ostala čez noč...« Jože se je smehljaj. Seveda, saj ga je že večkrat mislil vzeti s seboj. Toda vedno je prišlo kaj vmes, da ga ni mogel, ali pa je bil načelnik slabe volje in mu ni upal reči. Spravil je pismo v žep in se odločil. »Dva prosta dneva imam še v dobrem, tovariš načelnik,« je dejal, ko je strumno stal v njegovi pisarni. »Rad bi šel čez nedeljo domov.« Načelnik je priklimal. »Pravilo

122. »Še kaj drugega?« je vprašal, ko je videl, da se Jože ne gane z mesta. »Da,« je obotavljivo povedal ta. »Činca bi rad vzel s seboj. Doma bi ga zelo radi videli. Toliko sem jim pripovedoval o njem!« Načelnik je nekaj trenutkov okleval, potem pa je privolil. »Pa ga vzemi,« je menil. »Če bo sila, bomo dobili v šoli drugega psa, ki bo pomagal namesto njega.« Tako je bila stvar urejena. V soboto popoldne lahko odpotujeta, v ponedeljek zvečer pa morata biti nazaj. »Činč, v soboto greš z menoj!« je potem Jože veselo naznanil svojemu štirinožnemu tovarišu tor ga povlekel za kožuh na tnilku. Pes je veselo zalajal. Če je bil Jože dobre volje, je bil vesel tudi on.

123. Končno je napačila težko pričakovana sobota. Jože in Činč sta odhitela na postajo ter skočila v vagon. Vlak je potegnil. V enakomernem taktu so udarjala kolesa; ustavljali so se in spet brzeli naprej. Do Jožetovega doma je bilo daleč, kajti bil je iz majhne vasi nekje ob meji. Sonce je bilo že nizko nad strehami, ko sta izstopila ter odhitela po cesti. Potem sta zavila na vijugast pot, ki se je vzpenjala med grmovjem in kamenjem. Bila je že pomlad. Češnje so cvetele in grmovje se je odevalo v prvo blede zelenje. Činč je razposajeno nategoval jermen in prisluškoval Jožetovemu koraku, ki je ropotal za njim.

124. V grmovju nad potjo je ložal neznan moški in se sklanjal nad zemljevidom, na katerem je od časa do časa naredil znamenje. Zaslíhal je korake in se zdrnil. Previdno je pokukal skozi vejovlje in se ustrelil še bolj. Po poti je prihajal mlilničnik z velikim psom. »Zastajdujejo me,« ga je prešinilo. Kajti mož je imel slabo vest. V temni noči se je prihotopil čez mejo in prebil dan skrit v grmovju. Ponoči je nameraval naprej. Bil je vohun. Prišel je z nalogo, da organizira mrežo ljudi, ki bi pošiljali podatke njegovemu obveščevalnemu centru. »Na sledi so mi,« je pomislil še enkrat in bliskovito potegnil iz nahrbtnika težko parabolo.